आधारभूत तह (कक्षा १-८)

ཨ་དར་ཏ་ཧ་ ༼ཛོན་ཊ་ ༡-༨༽

तामाङ भाषा पाठ्यक्रम

༼ཏ་མང་ གྱོཨི་ པ་ཐྱ་ཀྲམ་༽

वि.सं. २०८३

༼ངིད་ ༢༠༨༣༽

लिखु तामाकोशी गाउँपालिका

ལི་ཁུ་ ཏ་མ་ཀོ་ཤི་ གཨུ་པ་ལི་ཀ་

रामेछाप, बागमती प्रदेश

ར་མེ་ཚཔ་ བག་མ་ཏི་ པྲ་དེས་

आधारभूत तह (कक्षा १-८)

ཨ་དར་ཏ་ཏ་ ༼ཛོན་ཊ་ ༡-༨༽

तामाङ भाषा पाठ्यक्रम

ཏ་མང་ གྱོཨི་ལ་ པ་ཋྱ་ཀྲམ་

वि.सं. २०८३

དེད་ ༢༠༨༣

लिखु तामाकोशी गाउँपालिका

ལི་ཁུ་ ཏ་མ་གོ་ཤི་ གཨུ་པ་ལི་ག་

रामेछाप, बागमती प्रदेश

རོ་ལ་ཁ་ བག་མ་ཏི་ པྲ་དེས་

आधारभूत तह (कक्षा १-८)

ཨ་དར་ཏ་ཏ་ ༼ཛོན་ཊ་ ༡-༨༽

तामाङ भाषा पाठ्यक्रम ༼ཏ་མང་ གྱོཨེ་ པ་ཐྲ་ཀྲམ་༽

वि.सं. २०८३ ༼དིང་ ༢༠༨༣༽

सर्वाधिकार© लिखु तामाकोशी गाउँपालिका, धोबी, रामेछाप

प्रकाशन वर्षः २०८३

संस्करणः पहिलो

प्रकाशित प्रतिः

संयोजन तथा व्यवस्थापन

श्री प्रकाशराज श्रेष्ठ (प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)

श्री जयकृष्ण चौलागाई (सहायक विद्यालय निरीक्षक)

विज्ञ सहजकर्ता

अमृत योञ्जन तामाङ (शिक्षाविद्)

लेखन, अनुकूलन र सम्पादन

डा. लोक बहादुर लोप्चन (शिक्षाविद्)

मुद्रणः

कृतज्ञताज्ञापन

नेपालको संविधान २०७२ अनुसार आधारभूत तह र माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा सञ्चालन र व्यवस्थापन स्थानीयको अधिकार क्षेत्रअन्तर्गत पर्दछ । राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६ संशोधनसहित) र आधारभूत तहको पाठ्यक्रम (कक्षा १-८) मा १०० पूर्णाङ्कको एउटा स्थानीय विषय वा मातृभाषा विषय पठनपाठन गर्ने पाउने पाठ्यक्रमिक प्रावधान रहेको छ । यसैमा आधारित भई स्थानीय तहका केही विद्यालयहरूमा मातृभाषा विषयको पठनपाठन भइरहे तापनि वि.सं.२०४९ सालको प्राथमिक तहको पाठ्यक्रमबाट नै समाविष्ट यो प्रावधानको कार्यान्वयन तीन दशकको अवधिमा पनि देशका सबै विद्यालयहरूमा लागू भएको पाइँदैन । बागमती प्रदेश सरकारी कामकाजको भाषा ऐन, २०८२ तर्जुमा भई तामाङ र नेपाल भाषालाई सरकारी कामकाजको रूपमा कार्यान्वयनसँगै नेपाल तामाङ घेदुङको पहलमा प्रदेशमा ११ भन्दा बढी पालिकाका विद्यालयहरूमा तामाङ भाषा विषयका रूपमा पठनपाठन हुन थालेको छ । यसै क्रममा आ.व.२०८२/८३ को कार्यक्रम र बजेटअनुसार विगु गाउँपालिकामा तामाङ र थामी भाषाको पाठ्यक्रम (कक्षा १-८) र पाठ्यपुस्तक (कक्षा १) तयार गरिएको हो ।

यस गाउँपालिकामा बाहुन, छेत्री, तामाङ, सुनवार, नेवार, मगर, भुजेल, कागते, माझी, ह्योल्मोलगायतका जातजातिको बसोबास रहेको छ । जसमा तामाङ, शेर्पा र थामी जातिमा आफ्नो मातृभाषा बोल्ने गरिन्छ । तथापि पछिल्ला नाति पुस्तामा घरपरिवारमा तामाङ भाषाको सट्टा नेपाली बोल्न थालिएको पाइन्छ । यसरी विद्यालयमा शिक्षणसिकाइको माध्यमका रूपमा मातृभाषालाई आत्मसात गर्न नसक्दा घरमा नेपाली भाषा बोल्नुपर्ने बाध्यात्मक परिस्थिति सिर्जना भएको छ । यस पालिकाले सङ्घीय शासन व्यवस्था भावना र मर्मलाई अङ्गीकार गर्दै पहिलो चरणमा तामाङ र थामी भाषालाई विषयका रूपमा पठनपाठन गर्न दुवै भाषामा पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक तयार पारेको हो । यसको कार्यान्वयनसँगै पालिकामा बोलिने मातृभाषाहरूलाई पनि क्रमशः स्थानीय मातृभाषा विषयका रूपमा पठनपाठन गर्ने आधार मिलेको छ भन्नेमा म विश्वस्त छु ।

तामाङ भाषाको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक तयारी गोष्ठीमा उपस्थित गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष श्री दीपा पाख्रिनसहित वडाध्यज्यूहरू, गाउँपालिकाका शिक्षा शाखा प्रमुख श्री जयकृष्ण चौलागाईँ एवम् पालिकास्थि सम्पूर्ण विद्यालयका प्रअ र शिक्षकहरूसहित विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीरूमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । गाउँपालिकाको सहकार्यमा तामाङ र थ भाषाको पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक तयारी कार्यशाला सञ्चालन गरी सहभागितामूलक विधिबाट स्रोत सङ्कलन पश्चात सोमा आधारित भई दुवै भाषाको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक तयार पारेर पालिकासमक्ष पेस गरेकोमा बहुभाषिक शिक्षा तथा सञ्चार प्रा.लि.की अध्यक्ष श्री संगिता तामाङलाई हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । स्थानीय पाठ्यक्रम विकाससम्बन्धी प्रशिक्षणका सहजकर्ता विज्ञ भाषाविद् अमृत योञ्जन तामाङका साथै पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक लेखन तथा तामाङ भाषा र लिपिसम्बन्धी तालिमका सहजकर्ता डा. लोक बहादुर लोप्चन प्रति कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । अन्तमा, गाउँपालिकाको तर्फबाट तामाङ पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक यस रूपमा ल्याउन सफल भएकोमा सम्बन्धित सबैमा सहर्ष अवगत गराउँदै यहाँहरूको रचनात्मक र सिर्जनात्मक सल्लाह र सुझावको सदैव अपेक्षा गर्दछु ।

अध्यक्ष

केशव महत

विषयसूची

आधारभूत तह (कक्षा १-८) १

तामाङ भाषा पाठ्यक्रम १

वि.सं. २०८३ .... १

आधारभूत तह (कक्षा १-८) ३

तामाङ भाषा पाठ्यक्रम ३

वि.सं. २०८३ .... ३

आधारभूत तह (कक्षा १-८) ४

तामाङ भाषा पाठ्यक्रम ༼ཏ་མང་ གྱོཾ་ པ་ཐྱ་ཀྲམ་༽ ४

वि.सं. २०८३ ༼ དེད་ ༢༠༨༣༽ ४

- तामाङ जाति र भाषा ९
- ཏ་མད་ ཐུཾ་ཐེན་ཐེན་ གྱོཾ་ ९
  - १.१ प्रदेशगत तामाङ जातिको बसोबास र भाषिक स्थिति ९
  - १.२ गाउँपालिकामा तामाङ जाति र भाषा १०
  - १.३ शिक्षामा तामाङ भाषा १०

परिच्छेद दुई ११

ཀྱེཾ་ག་ ཉི་ ११

- तामाङ भाषा पाठ्यक्रमः आवश्यकता र औचित्य ११
- ཏ་མང་ གྱོཾ་ལ་ པ་ཐྱ་ཀྲམ་ རྟེ་ཏས་ ཐེན་ སུ་རྗོ་བ་ ११
  - २.१ तामाङ भाषा पाठ्यक्रमका विशेषताहरू ११
  - २.२ तामाङ भाषा विषयको पाठ्यक्रमः आवश्यकता र औचित्य ११
  - २.३ तामाङ भाषा पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक विकास र कार्यान्वयन १२

परिच्छेद तीन १४

ཀྱེཾ་ག་ སོམ་ १४

- तामाङ भाषा पाठ्यक्रम निर्माणः प्रक्रिया र स्वरूप १४
- ཏ་མང་ གྱོཾ་ལ་ པ་ཐྱ་ཀྲམ་ སོ་བ་ ལ་བ་ཏང་ ཐེན་ སྐུག་ १४
  - ३.१ भाषा विषयको पाठ्यक्रम निर्माणको चरणहरू १४
  - ३.२ तामाङभाषा पाठ्यक्रमको विकास र कार्यान्वयन १४
  - ३.३ तामाङ भाषा विषयको पाठ्यवस्तुको क्षेत्र १५
  - ३.३ तामाङ भाषा पाठ्यक्रमको स्वरूप १५

क)	कक्षा १-३ को तामाङभाषा पाठ्यक्रमको स्वरूप ༡༦

ख)	कक्षा ४-५ को मातृभाषा पाठ्यक्रमको स्वरूप ༡༦

ग)	कक्षा ६-८ को मातृभाषा पाठ्यक्रमको स्वरूप ༡༦

परिच्छेद चार ༡༧

ཚོཀ་ བྲི་ ༡༧

तहगत भाषिक सक्षमता र कक्षागत सिकाइ उपलब्धि ༡༧

ཏ་ཏ་གཏ་ གྱོཨི་ལ་ ས་གྱམ་ཏ་ ཐེན་ ཧོན་ཏ་ལ་ སེ་པ་ཏམ་ ༡༧

३.१ विद्यालय शिक्षामा तहगत भाषिक सक्षमताहरू ༡༧

३.१.१ आधारभूत तह (कक्षा १-३) तहगत भाषिक सक्षमता ༡༧

३.१.२ आधारभूत तह (कक्षा ४-५) भाषिक सक्षमता ༡༧

३.१.३ आधारभूत तह (कक्षा ६-८) भाषिक सक्षमता ༡༨

३.२ कक्षागत भाषिक सिकाइ उपलब्धिहरू (ཧོན་ཏ་ལ་ གྱོཨི་ལ་ སེ་པ་ ཏམ་ཀདེ) ༡༨

३.२.१ कक्षा १-३ को भाषिक सिकाइ उपलब्धि ༡༨

३.२.२. कक्षा ४-५ को भाषिक सिकाइ उपलब्धि ༢༠

३.२.३ कक्षा ६-८ को भाषिक सिकाइ उपलब्धि ༢༡

परिच्छेद पाँच ༢༣

ཚྭོཀ་ ང་ ༢༣

तामाङ भाषा पाठ्यक्रमः विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम ༢༣

ཏ་མང་ གྱོཨི་ལ་ པ་ཐྲུ་ཀྲམ་ ཡོཔ་པ་སྐྱེ་ལ་ གླེ་ཏ་ ཐེན་ ཏང་ ༢༣

५.१ कक्षा १-३ को भाषिक विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम (ཧོན་ཏ་ ༡ –༣ ལ་ གྱཨི་ ཡོཔ་པ་ ཏམ་ལ་ གླེ་ཏ་ ཐེན་ ཏང་) ༢༣

क) कक्षा १-३ को भाषिक पाठहरूको क्षेत्र र क्रम ༢༧

५.२ कक्षा ४ -५ को भाषिक विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम ༢༨

५.३ कक्षा ६-८ को भाषिक विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम ༣༡

परिच्छेद छ ༣༤

ཚོཀ་ ༦ .... ༣༤

तामाङ भाषा पाठ्यक्रमः भाषिक विषयवस्तुको विस्तृतीकरण ༣༤

གྱོཨི་ ཡོཔ་པ་ལ་ སྐྱེ་ཀ་དེ་ལ་ རེང་ན་ལ་པ་ ཏམ་ ༣༤

६.१ कक्षा १-३ को भाषिक विषयवस्तुको विस्तृतीकरण ༣༤

६.२ कक्षा ४-८ सम्मको विषयवस्तुको विस्तृतीकरण ༦༢

परिच्छेद ७ .... ༨༩

तामाङ भाषा सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया ८९
७.१ तामाङ भाषा सिकाइमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ८९
७.२ तामाङ भाषा सिकाइ सहजीकरण विधि तथा प्रक्रिया ९०
७.३ तमाङ भाषा शिक्षणसिकाइका लागि माध्यम भाषाको छनोट ९२
७.४ तामाङ भाषा शिक्षा: शिक्षणसिकाइ रणनीतिहरू ९३
८.१ तामाङ भाषा सिकाइको मूल्याङ्कन ९५
८.२ तामाङ भाषा सिकाइसम्बन्धी मूल्याङ्कन ९५
८.३ समय निर्धारण (पाठ्यभार) ९५
८.४ आधारभूत तह (कक्षा १-८) मा मूल्याङ्कनसम्बन्धी अभ्यासहरू ९६
८.५ तामाङ भाषाक मूल्याङ्कका लागि प्रस्तावित विधि र प्रक्रिया ९६
४.६ तामाङ भाषा मूल्याङ्कनका तरिका र साधन ९७
परिच्छेद: नौ ९९
तामाङ भाषा पाठ्यक्रम: कार्यान्वयन योजना ९९
सन्दर्भ सामग्री १००
अनुसूची १ .... १०१
कक्षा १-३ को भाषिक मूल्याङ्कन अभिलेखीकरण फारम १०१
अनुसूची-२ .... १२६
कक्षा ४ - ८ को आन्तरिक मूल्याङ्कन १२६
अनुसूची ३ .... १२८
आन्तरिक र बाह्य मूल्याङ्कन प्रकृति र भार १२८
अनुसूची-४ .... १२९
मातृभाषासम्बन्धी विवरण सङ्कलनमा सहभागी व्यक्तिहरूको नामावली १२९

परिच्छेद एक

ཚྀཾ་ཀ་ ཐེ་

तामाङ जाति र भाषा

ང་མད་ ཧྲུཨི་ཐེན་ཐེན་ གྱུཨི་

नेपाल बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुसांस्कृतिक र प्राकृतिक विविधताले भरिपूर्ण मुलुक हो । नेपालको राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार १४२ जाति, १२४ भाषा र १० वटा धार्मिक समुदायहरू रहेका छन् । यसमध्ये जातिगत रूपमा तामाङ जाति पाँचौ शीर्ष स्थानमा पर्दछ भने आदिवासी जनजाति समूहको तेस्रो शीर्ष स्थानमा पर्दछ । तामाङ जातिको बसोबास मूलतः काठमाडौँ वरिपरिका जिल्लाहरूमा रहे तापनि देशभरि छरिएका रहेका छन् । साथै नेपालबाहिर सिक्किम, दार्जिलिङ, भुटान, बर्मासहितका देशहरूमा बसोबास गरेको पाइन्छ । तर वर्तमानमा विश्वका विभिन्न देशहरूमा उनीहरूको बसोबास विस्तार भएको छ । नेपालको राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार तामाङ जातिको जनसङ्ख्या १६,००२,८५ रहेको छ जुन कुल जसङ्ख्याको ५.६२% हो । तामाङ जातिले बोल्ने भाषालाई तामाङ भाषा (तामाङ ग्योइ, ग्योत, ताम) भनिन्छ । राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार तामाङ मातृभाषीको सङ्ख्या १४,२३,०७५ रहेको छ जुन ४.८८% हो । यसरी जनसङ्ख्या भन्दा तामाङ भाषा बोल्ने वक्ताको अन्तर २,१६,७९१ (१५.२३%) रहेको छ । तर पुर्ख्यौली तामाङ भाषा बोल्नेको सङ्ख्या भने ५.५०% रहेको छ । यसको अर्थ तामाङ भाषा नबोल्नेले पनि उनीहरूको पूर्खाले भाषा तामाङ बताउने गरेका छन् ।

नेपालको सातै वटा प्रदेशहरूमा तामाङ जातिको बसोबास रहे तापनि बागमती प्रदेशमा तामाङ जातिको सघन बसोबास रहेको देखिन्छ । यहाँ तामाङ जाति उपस्थिति ७४.१८% रहेको छ । त्यसै गरी कोशीमा १३.९६% , मधेशमा ७.४५% र गण्डकी ३.०७ प्रतिशत तामाङहरू बसोबास गर्दछन् । तर बाँकी लुम्बिनी, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशहरूमा एक प्रतिशत भन्दा कम सङ्ख्यामा तामाङहरूको बसोबास रहेको देखिन्छ । जसलाई तल प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका १
प्रदेशगत रूपमा तामाङ जातिको बसोबास

क्र.सं.	प्रदेश	तामाङ जनसङ्ख्या	प्रतिशत
१	कोशी प्रदेश	२२८८३८	१३.९५
२	मधेश प्रदेश	१२२१९४	७.४५
३	बागमती प्रदेश	१२१६५१७	७४.१८
४	गण्डकी प्रदेश	५०३४९	३.०७
५	लुम्बिनी प्रदेश	७८३९	०.४८
६	कर्णाली प्रदेश	४३४८	०.२७
७	सुदूरपश्चिम प्रदेश	९७८१	०.६०
	नेपाल	१६३९८६६	१००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ (राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यलालय)

नेपालको राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार गाउँपालिकामा जम्मा १७ जातजातिको बसोबास रहेको पाइन्छ। गाउँपालिकाको मुख्य जातिमा बाहुन, क्षेत्री, मगर, तामाङ, गुरूङ, राई, ठकुरी, माझी, दलित, घर्ती, भुजेल, सुनुवार, ह्योल्मो र फ्रि छन् भने अल्पसङ्ख्यकमा माझी, सुनुवार, ह्यल्मो, फ्रि, दलित जातिहरू देखिन्छन् किनभने यहाँ उनीहरूको जनसङ्ख्या १०० भन्दा कम सङ्ख्यामा छ। यहाँ तामाङ जातिको जनसङ्या ४,९७ (२७.८३%) रहेको छ। त्यसै गरी मगर जातिको जनसङ्ख्या १९३९ (१०.५८%) र क्षेत्री जातिको कुल जनसङ्ख्या ५,४८२ (२९.९२%), फ्री जातिको जनसङख्या १७ (०.०९%) र ह्योल्मो जातिको जनसङ्ख्या २९(०.१६%) रहेको छ। यसबाहेक यहाँ बाँकी १२ जातिका मानिसहरू ५% भन्दा कम सङ्ख्यामा रहेका छन्।

यस पालिकामा जम्मा १४ वटा भाषाहरू बोलिन्छन्। यहाँ तामाङ भाषाको वक्ता सङ्ख्या ४,५४१ देखिन्छ जुन कुल वक्ता सङ्ख्याको२४.७८% हो। त्यसै गरी यहाँ सुनुवारमा भाषा बोल्नेको सङ्ख्या १,३६१ (७.४३%) र मगर ढुट भाषा बोल्नेको सङ्ख्या ८०२ (४.३८%) रहेको छ। सुनुवार भाषा बोल्ने वक्ता सङ्ख्या १३६१, नेपाल भाषा बोल्ने ६९६ जना, गुरूङ, भुजेल, माझी जातिले आफ्नो भाषा बोल्ने ४३ जना, भुजेल भाषा बोल्ने ११० जना र कागते भाषा बोल्ने वक्ता ३६०जना रहेको तथ्याङ्क छ। तर यथार्थमा यहाँका अधिकांश मगर, गुरूङ र नेवार समुदायले आफ्नो भाषा बोल्ने गरेको पाइँदैन। यस आधारमा कतिपय जातिले आफ्नो भाषाको सट्टा नेपाली भाषा नै घरपरिवारमा बोल्ने गरेको पाइएको छ। यसरी बाहुन क्षेत्री जातिबाहेक अन्य जातिले पनि घरमा नेपाली भाषा बोल्ने गर्दा मातृभाषाहरू लोप हुँदै आएको प्रस्ट हुन्छ।

नेपालको संविधानको धारा (६) मा नेपालमा बोलिने सबै भाषाहरू राष्ट्र भाषा हुन् भनिएको छ। धारा ७ को उपधारा (२) मा प्रदेशमा बहुङ्ख्यक जनताले बोल्ने भाषा प्रदेश सरकारको कानूनबमोजिम प्रदेश सरकारी कामकाजको भाषा हुने उल्लेख छ भने उपधारा (३) भाषासम्बन्धी अन्य कुरा भाषा आयोगको सिफारिसअनुसार नेपाल सरकारले निर्णय गरेबमोजिम हुने प्रावधान छ। संविधान धारा २८७ बमोजिम वि.सं.२०८३ साल भदौ २३ गते भाषा आयोगको स्थापना भई वि.सं.२०७८ मा सरकारी कामकाजको भाषासम्बन्धी सिफारिस (पूरक सिफारिस २०८० समेत) र वि.सं.२०८२ मा मातृभाषामा शिक्षासम्बन्धी सिफारिसहरू नेपाल सरकारसमक्ष गरिसकेको छ। त्यस गरी नेपालको संविधानको मौलिक हकअन्तर्गत धारा ३१ को उपधारा (५) मा नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानून बमोजिम आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा पाउने हकको व्यवस्था गरिएको छ। साथै त्यसका लागि विद्यालय र शैक्षिक संस्था खोल्ने र सञ्चालन गर्ने हक प्रदान गरिएको छ। त्यसै गरी धार ३२ को उपधारा (१) मा प्रत्येक व्यक्ति वा समुदायलाई आफ्नो भाषा प्रयोग गर्ने हक र उपधारा (३) मा नेपालको संविधानको नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई आफ्नो भाषा, लिपि,संस्कृति र सांस्कृतिक सभ्यता र सम्पदाको संवर्धन र संरक्षण गर्ने हकको सुनिश्चित गरिएको छ।

सरकारी कामकाजको भाषासम्बन्धी आयोगको सिफारिस पश्चात बागमती र गण्डकी प्रदेशमा सरकारी कामकाजको भाषासम्बन्धी ऐन पारित भई सरकारी कामकाजको भाषा कार्यान्वयन भएको छ। यसअनुसार बागमती प्रदेशमा तामाङ भाषा र नेपालभाषा एवम् गण्डकी प्रदेशमा मगर र गुरूङ भाषा सरकारी कामकाजको भाषाका रूपमा लागू भएका छन्। बामगती प्रदेशको हकमा तामाङ भाषा सरकारी कामकाजको भाषाका रूपमा लागू भई नेपाल तामाङ घेदुङको सहकार्यमा प्रदेशमा ११ स्थानीय तहका विद्यालयहरूमा तामाङ भाषा विषय पठनपाठन भइरहेको छ। प्रदेश सरकारबाट नेपाल तामाङ घेदुङको सहकार्यमा सरकारी कामकाजमा प्रयोगका लागि यस भाषाको मानक लेखनका लागि तामयीग लिपिमा मानक लेखनशैली पुस्तक तयार गरिएको छ। त्यसै गरी सरकारी कामकाजमा यस भाषाको प्रयोगका लागि जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र भाषिक सङ्घसंस्थाका प्रतिनिधिहरूलाई तालिम प्रदान गर्ने उद्देश्य तामाङ भाषा तालिम पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्री (२०८२) तयार भई प्रकाशन भएको छ।

परिच्छेद दुई

ཚོཾ་ག་ ཉི་

तामाङ भाषा पाठ्यक्रमः आवश्यकता र औचित्य

ཏ་མང་ གྱོཾ་ལ་ པ་ཐྲུ་གྲམ་ ཏྱེ་ཏམ་ ཐེན་ སུ་རྟོ་བ་

सुनाइ, बोलाइ, पढाइ, लेखाइ सीप र सामर्थ्यको विकास गर्नु भाषा विषय पठनपाठनको मूल पक्षहरू हुन् । भाषिक सीप विकासमा बोध र अभिव्यक्तिमा जोड दिइन्छ । बोधअन्तर्गत सुनाइ र पढाइ पर्दछ भने अभिव्यक्ति बोलाइ र लेखाइ पर्दछन् । भाषा विषयमा कार्यमूलक व्याकरण, भाषातत्व, लिपि समेतको प्रयोग गरिन्छ । मातृभाषा विषयमा बोध र अभिव्यक्तिको सीप र सामर्थ्यसहित व्याकरण, भाषातत्व, लिपि, गन्ती प्रणाली समेत पठनपाठन गर्ने प्रचलन छ । त्यसै गरी भाषा र प्रविधिअन्तर्गत मातृभाषाका सिकाइका लागि युट्युब, चित्र कथा, तस्बिर, ट्युटोरियल एप्स, सिन्के चित्र, यान्त्रिक अनुवाद पद्धतिको प्रयोग र अभ्यास गरिएको पाइन्छ ।

२.१ तामाङ भाषा पाठ्यक्रमका विशेषताहरू

तामाङ भाषाको पाठ्यक्रम, २०८३ को विशेषता तथा महत्वलाई निम्न लिखित बुँदामा प्रस्तुत गरिएको छः

- नेपाली र तामाङ भाषामा लेखिएका द्विभाषी पाठ्यक्रम,
- तामाङ भाषाको लेखनमा तामयीग लिपिको प्रयोग गरिएको,
- भाषिक सिद्धान्तको आधारमा निर्माण गरिएको पाठ्यक्रम,
- तामाङ जाति,भाषा,संस्कृति,संस्कार र धर्मसँग सम्बन्धित पाठ्यक्रम
- तामाङ भाषाको प्रवर्धन गर्ने उद्देश्यले निर्माण गरिएको पाठ्यक्रम,
- तामाङ जातिको अपनत्व विकास गराउने पाठ्यक्रम,
- सैद्धान्तिक भन्दा प्रयोगात्मक पक्षमा जोड दिने पाठ्यक्रम,
- कक्षा १-३ को विषयक्षेत्रमा आधारित निर्माण गरिएको पाठ्यक्रम,
- स्थानीय तहको विज्ञता, विषयवस्तु र सन्दर्भमा आधारित पाठ्यक्रम ।

२.२ तामाङ भाषा विषयको पाठ्यक्रमः आवश्यकता र औचित्य

नेपाल भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, जैविक, धार्मिक तथा संस्कृतिक, प्राकृतिक विविधताले भरिपूर्ण देश हो । देश विकासका लागि सबै क्षेत्र, वर्ग, जाति र लिङ्गको समान स्वामित्त्व र सहभागिता आवश्यक हुन्छ । मुलुकको सन्तुलित र समुचित विकासको माध्यम सन्दर्भ, परिवेश र गुणस्तरीय शिक्षाको विकास हो । यसका निमित्त राष्ट्रियदेखि स्थानीय तहको माग, रूचि, विज्ञता र आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न मातृभाषा शिक्षाको सम्बोधन गरिनु पर्दछ । नेपालमा शैक्षिक सङ्घीयकरणको सन्दर्भमा विद्यालय शिक्षामा बहुभाषिकतालाई अङ्गीकार गर्न स्थानीय सरोकारवाला, स्रोतसाधन र विज्ञतालाई उपयोग गर्दै मातृभाषामा पाठ्यक्रम विकास र कार्यान्वयन गर्न सकिन्छ । राष्ट्रिय एकताका लागि विविधताको व्यवस्थापनको लचिलो र सशक्त आधारहरू विद्यालय पाठ्यक्रममा सुधार र बहुभाषिक शिक्षाअन्तर्गत मातृभाषाको पाठ्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयन गरिनु अपरिहार्य छ ।

विश्वव्यापीकरण र आर्थिक उदारीकरणसँगै विकसित भर्चुअल संसारमा बहुल स्वरूपलाई अँगाल्नुको विकल्प देखिँदैन । यसका लागि जसरी विश्वव्यापीकरणको प्रभाव र दबाब दिनानुदिन बढ्दो छ, त्यसरी नै स्थानीयकरण वा रैथाने ज्ञान, सीप र प्रविधिको संरक्षण र संवर्धनको विषय टड्कारो बन्दै आएको छ । अध्येताहरूका अनुसार भाषा मानव विचार र अभिव्यक्ति माध्यम मात्र नभई यो संस्कृतिको संवाहक हो,

पुस्तैनी विरासत र मानिसको सोच्ने यन्त्र पनि हो । भाषाकै माध्यमबाट अथाह ज्ञानको अन्तरपुस्ता हस्तान्तरण गर्नुका साथै सयौँ वर्षसम्म भण्डारण गर्न सकिन्छ । त्यसैले विद्यालय शिक्षामा स्थानीय विषय र मातृभाषा विषयलाई आफ्नै विश्व हेर्ने ऐना वा चस्माका रूपमा प्रयोग गरेर गाउँदेखि विश्व जोड्न आवश्यक छ । यसका लागि स्थानीय मातृभाषा विषयले मातृभाषा, संस्कृति, संस्कारको संरक्षण गर्दै संसार हेर्ने, बुझ्ने र गर्व गर्ने मानिसको विकास गर्न स्थानीय मातृभाषा विषय असाध्यै महत्वपूर्ण रहने देखिन्छ ।

नेपालमा विद्यालय शिक्षाको राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६) ले परिवर्तित सन्दर्भमा समसामयिक शैक्षिक मुद्धा र चुनौतीलाई सम्बोधन गर्नेमा जोड दिइएको छ । जसमध्ये विद्यालय तहमा विद्यार्थीको भाषिक विविधता र आवश्यकताको सम्बोधनका लागि मातृभाषामा आधारित बहुभाषिक शिक्षामा विशेष जोड दिँदै आएको छ । जसमा विद्यालय तहमा प्रारम्भिक कक्षादेखि कक्षा १२ सम्म मातृभाषा विषयलाई ऐच्छिक विषयका रूपमा पठनपाठन गर्न पहल र प्रयासस्वरूप मातृभाषाका पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक विकास र प्रकाशन भई लागू हुँदै आएको छ । यसै तथ्यलाई आत्मासात गरी यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न प्रधानाध्यापक, शिक्षाविद्, शिक्षा शाखा, मातृभाषा विज्ञ, जनप्रतिनिधि, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घजस्ता शिक्षासँग सरोकार राख्ने सबै पक्षलाई मातृभाषा पाठ्यक्रमका सम्बन्धमा आवधारणात्मक रूपमा प्रस्ट हुन जरुरी देखिन्छ ।

यस परिप्रेक्ष्यमा राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ को आलोकमा आधारभूत तहको पाठ्यक्रममा ४ पाठ्यघण्टाको मातृभाषा पाठ्यक्रम वा मातृभाषा पाठ्यक्रम निर्माण गर्नुपर्ने प्रावधान स्थानीय तहमा कार्यान्वयन हुँदै आएको छ । नेपालका विभिन्न जिल्लाहरूमध्ये काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुली, मकवानपुर, ललितपुर, चितवन जिल्लाको विभिन्न स्थानीय तह र विद्यालयमा तामाङ भाषा विषयको पाठ्यक्रम तयार भई पठपाठन भइरहेको छ । तामाङ जाति, भाषा, धर्म र संस्कृतिको संरक्षण र संवर्धन गर्दै विद्यालयबाट भाषा र संस्कृतिको पुस्तान्तरण गर्नु समेत तामाङ भाषा पाठ्यक्रम निर्माणको मुख्य उद्देश्य हो । राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ र विद्यालय तहको पाठ्यक्रममा मातृभाषा विषयको पाठ्यक्रम विकास र कार्यान्वयनसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था स्पष्ट गरेको पाइन्छ । मौजुदा नीतिगत व्यवस्थामा मातृभाषा विषयको पाठ्यक्रम विद्यालय र पालिका तहमा विकास गर्ने प्रवधान रहे तापनि संविधानतः पालिका तहबाट विभिन्न मातृभाषाहरू पाठ्यक्रमको विकास भई कार्यान्वयन भइरहेको छ । विगु गाउँपालिकामा तामाङ भाषाको पाठ्यक्रमको आवश्यकतालाई निम्नअनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छः

- तामाङ भाषालाई घरपरिवार र समुदायको माध्यम भाषाको रूपमा प्रयोगका लागि प्रोत्साहित गर्न,
- तामाङ भाषाको संरक्षण, संवर्धन र विकास गर्न,
- तामाङ जातिको पहुँच र पहिचानसहित आत्मसम्मान प्राप्त गर्न,
- तामाङ जातिको धर्म, संस्कार, संस्कृतिको संवाहक भाषालाई आत्मसात गर्न,
- आदिवासी तामाङ जातिको ज्ञान, सीपलाई पेसा र व्यवसायसँग आबद्ध गर्न,
- तामाङ जातिको तामाङ दर्शन (ताम्बा काइतेन) को अन्तरपुस्ता हस्तान्तरण गर्न,
- तामाङ जातिको बसोबास रहेको स्थानीय भूगोलसँग परिचित गराउन,
- विद्यालयमा बहुभाषिक प्रयोगको अवसर दिलाई भाषिक मानव अधिकार सुनिश्चित गर्न,
- स्थानीय सरकारको भाषा र शिक्षाप्रतिको जनउत्तरदायित्व पूरा गर्न,
- अन्तरभाषिक सिकाइ र संस्कृति हस्तान्तरणको प्रणाली स्थापना गर्न ।

२.३ तामाङ भाषा पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक विकास र कार्यान्वयन

नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ मा बहुभाषिक मुलुकको मात्र परिकल्पना गर्दै प्राथमिक तहको शिक्षामा मातृभाषामा दिन सकिने हकको व्यवस्था गरेको थियो । राष्ट्रिय शिक्षा आयोग, २०४९ मा संविधानतः मातृभाषामा शिक्षा प्रदान गर्न सुझाव र सिफारिसहरू पेस भएको थियो । त्यसैमा आधारित भई प्राथमिक तहको पाठ्यक्रम (२०४९) मा अनिवार्य विषयबाहेक ऐच्छिक विषयका रूपमा १०० पूर्णाङ्कको स्थानीय विषय वा मातृभाषामध्ये एक विषय पठनपाठन हुने व्यवस्था गरियो । सोहीअनुसार नेपालमा वि.सं.२०५४/५६ बाट

पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट मातृभाषा विषयका पाठ्यपुस्तक लेखन र प्रकाशनको थालनी भयो। त्यसै बेलाबाट विद्यालयहरूमा एक विषय इच्छाधीन विषयका रूपमा पठनपाठन हुन थाल्यो। पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट देवनागरी लिपिमा लिखित तामाङ भाषा विषय कक्षा १-५ सम्मको पाठ्यपुस्तक लेखन र प्रकाशन भयो भने केही विद्यालयहरूमा लागू भयो। तर त्यसले निरन्तरता पाउन सकेन। संविधानको भावनाअनुरूप विद्यालय तहको प्रारम्भिक कक्षामा तामाङ मातृभाषाको माध्यमबाट पठनपाठन हुनुपर्ने हो। त्यसो हुन नसक्दा विद्यालय तहमा तामाङ भाषा विषय पठनपाठन कार्यमा बिलम्ब हुन पुगेको थियो।

वि.सं.२०६७ पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट सम्भोटा लिपिमा तामाङ भाषा विषयको पाठ्यपुस्तक लेखन, प्रकाशन भई विभिन्न जिल्लाका विद्यालयहरूमा पठनपाठन प्रारम्भ हुन पुग्यो। त्यतिबेला तामाङ भाषा विषयको पठनपाठन सुरू गरिएका विद्यालयमध्ये महेन्द्र मा.वि. बौद्धमा कक्षा ८ सम्म पठनपाठन भइरहेको छ भने अन्य केही विद्यालयमा समेत पठनपाठन भइरहेको पाइन्छ। पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट सम्भोटा लिपिमा आधारित भई कक्षा १० सम्मको पाठ्यपुस्तक लेखन र प्रकाशन भएको छ। तर कक्षा ९ बाट भने कुनै पनि विद्यालयमा तामाङ भाषा विषय पठनपाठन हुन सकेको छैन। वि.सं. २०७७ सालमा भाषा आयोग र नेपाल तामाङ घेदुङको सहकार्यमा बागमती प्रदेशका १५ वटा स्थानीय तहमा तामाङ भाषा विषय पठनपाठनको पहल भई १२ वटा स्थानीय तहका विभिन्न विद्यालयहरूमा कक्षा १-३ सम्म तामाङ भाषा विषय पठनपाठन भइरहेको छ। यो पाठ्यपुस्तक स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा तामयीग लिपिमा आधारित तामाङ भाषाको पाठ्यपुस्तक हो। तथापि यसलाई विद्यालय शिक्षाको कक्षा ३ भन्दा माथिको कक्षामा कार्यान्वयन गर्न सकिएको छैन। बागमती प्रदेश सरकारी कामकाजको भाषा ऐन, २०८० कार्यान्वयनसँगै प्रदेश सरकार र नेपाल तामाङ घेदुङको पहलमा तामाङ भाषा विषय शिक्षणको प्रयोग विस्तार हुने सम्भावना छ। साथै स्थानीय तहका सरकारहरूको पहल र प्रयासमा तामाङ भाषा विषय पठनपाठनको बढोत्तरी भइरहेको छ।

परिच्छेद तीन

ཚོུཾ་ག། སོམ་

तामाङ भाषा पाठ्यक्रम निर्माणः प्रक्रिया र स्वरूप

ཏ་མང་ གྱོཾ་ཨི་ལ་ པ་ཚུ་གྲམ་ སོ་བ་ ལ་བ་ཏང་ ཕེན་ སྟུག་

नेपालको संविधानमा माध्यमिक तहसम्मको विद्यालय सञ्चालन र व्यवस्थापनको अधिकार स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रअन्तर्गत समावेश गरिएको छ । सोहीबमोजिम राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६ संशोधित) र विद्यालय शिक्षाको आधारभूत तहको पाठ्यक्रम (२०७६) संरचनामा अनिवार्य विषयबाहेक एक विषय स्थानीय वा मातृभाषा विषय पठनपाठन गर्न पाउने प्रावधान रहेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन (२०७४), अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन (२०७५) र अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा नियमावली (२०७७) समेतले स्थानीय विषय वा स्थानीय मातृभाषा विषयसम्बन्धी कार्यान्वयनको लागि नीति, कानून, मापदण्ड तयार गरी सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने दायित्व स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रमा रहेको विषयलाई स्पष्ट पारेको छ । यिनै संवैधानिक र कानुनी दायित्व निर्वाह गर्ने क्रममा स्थानीय तहका सरकारहरूबाट स्थानीय पाठ्यक्रम र मातृभाषा विषयको पाठ्यक्रम तयार गरी कतिपय स्थानीय तहमा स्थानीय विषय वा मातृभाषा विषय पठनपाठन हुँदै आएको छ ।

३.१ भाषा विषयको पाठ्यक्रम निर्माणको चरणहरू

तामाङ भाषा विषयको पाठ्यक्रम, २०८३ का मुख्य अवयवहरू देहायअनुसार रहेको छः

- भाषिक आवश्यकताको पहिचान
- भाषिक उद्देश्य निर्धारण
- कक्षागत भाषिक सिकाइ सक्षमता र उपलब्धि निर्धारण
- भाषिक विषयवस्तुको छनोट
- भाषा सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया
- भाषिक मूल्याङ्कन
- समय निर्धारण ।

३.२ तामाङभाषा पाठ्यक्रमको विकास र कार्यान्वयन

यस लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाको तामाङभाषा विषयको पाठ्यक्रम, २०८३ को विकास गर्न निम्न लिखित विकासको प्रक्रिया र त्यसको कार्यान्वयन गर्ने विधि प्रयोग गरी विगु गाउँपालिकाका सबै वडाको प्रतनिधित्व हुने गरी जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, शिक्षक र प्रधानाध्यापकहरूबाट प्राप्त स्थानीय विवरणको अभिलेखन गरी यो तामाङ पाठ्यक्रम तयार गरिएको छ । यसमा सम्पादन गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरू निम्न छन्:

- गाउँपालिकामा जनप्रतिनिधि (वडाध्यक्ष), विद्यालयका प्रधानाध्यापक, शिक्षक र भाषिक सङ्घसंस्थाका प्रमुख र प्रतिनिधिसहित विज्ञहरूको उपस्थितिमा पाठ्यक्रम लेखन र पाठ्यपुस्तक तयारीका लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन,
- तामाङ भाषाको पाठ्यक्रम लेखन तथा पाठ्यपुस्तक तयारी कार्यशालाबाट प्राप्त व्यक्तिगत र वडागत विषयवस्तुको अभिलेखन र वितरण,

- तामाङभाषा पाठ्यक्रमको आवश्यकताको पहिचान,
- तामाङ भाषा विषयको सक्षमता र विषयवस्तुको निर्धारण,
- स्थानीय शिक्षक, प्रअ, सरोकारवाला, संस्था प्रतिनिधि र जनप्रतिनिधि तथा विज्ञबाट प्राप्त सुझावहरूको लेखन तथा अभिलेखन,
- विज्ञबाट गाउँपालिकामा विषयवस्तुको प्रारम्भिक खाका सम्प्रेषण, सक्षमता र विषयवस्तुको स्वीकृति,
- तामाङ भाषा विज्ञबाट तामाङभाषा पाठ्यक्रमको मस्यौदा लेखन,
- विज्ञबाट तयार पारिएको प्रारम्भिक मस्यौदाउपर गाउँपालिका शिक्षा शाखामार्फत पृष्ठपोषण सङ्कलन,
- गाउँपालिकाबाट प्राप्त सुझावअनुसार तामाङ पाठ्यक्रममा परिमार्जनसहित तामाङभाषा पाठ्यक्रमको अन्तिम तयारी,
- गाउँपालिकाबाट तामाङभाषाको पाठ्यक्रम स्वीकृत,
- तामाङ भाषाको स्वीकृत पाठ्यक्रम गाउँपालिकाअन्तर्गतका विद्यालयहरूमा कार्यान्वयन।

३.३ तामाङ भाषा विषयको पाठ्यवस्तुको क्षेत्र

तामाङ भाषा विषयको पाठ्यक्रम,२०८३ का लागि निम्न लिखित विषयवस्तु वा क्षेत्रहरू समावेश गरिएका छन्:

- लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाको स्थानीय भूगोल र तामाङ बस्ती
- स्थानीय मूर्त र अमूर्त सम्पदाहरू (प्राकृतिक, सांस्कृतिक, सामाजिक आदि)
- कक्षा १-३ मा समावेश पाठ्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित,
- तामाङ भाषाको सीप, विधा,भाषिक संरचना र बोध तथा अभिव्यक्ति,
- तामाङ भाषा र लिपिसम्बन्धी विषयहरू,
- तामाङ भाषा र साहित्य,
- तामाङ जाति, भाषा, धर्म, संस्कृति र चाडपर्व,
- तामाङ संस्कार (ताम्बा काइतेन),
- तामाङ जातिको परम्परागत पेशा,सीप,पहिरन र खाना
- तामाङ जातिको, भाषा,संस्कृति र जनजीविकाको समृद्धि,
- वीर सहिदहरू
- तामाङ पहिचान र गौरव गाथाहरू
- तामाङ जातिको आदर्श व्यक्तित्व
- तामाङ भाषा र लिपि परिचय र प्रयोग अभ्यास
- तामाङ गन्ती प्रणाली परिचय र अभ्यास

३.३ तामाङ भाषा पाठ्यक्रमको स्वरूप

तामाङ भाषा पाठ्यक्रम, २०८२ लाई तीनवटा तहगत स्वरूपमा विकास गरिएको छः

- कक्षा १-३ को तामाङ भाषा पाठ्यक्रम
- कक्षा ४-५ को तामाङ भाषा पाठ्यक्रम
- कक्षा ६-८ को तामाङ भाषा पाठ्यक्रम

क) कक्षा १-३ को तामाङभाषा पाठ्यक्रमको स्वरूप

- एकीकृत पाठ्यक्रमको ढाँचामा आधारित तामाङ भाषा पाठ्यक्रम,
- भाषा पाठ्यक्रम निर्माणको सिद्धान्तमा आधारित,
- तामाङ जाति, भाषा,पहिरन र परम्परा पहिचान र विकाससँग सम्बन्धित,
- तामाङ भाषा र लिपिको परिचय तथा प्रयोग
- तामाङ गन्ती प्रणालीको समाहितीकरण,
- स्थानीय सम्पदाहरूको विषय क्षेत्रगत सिलसिलेबार प्रस्तुति

ख) कक्षा ४-५ को मातृभाषा पाठ्यक्रमको स्वरूप

- तामाङ भाषाको सक्षमतामा आधारित पाठ्यक्रम,
- भाषा पाठ्यक्रम निर्माणको सिद्धान्तमा आधारित
- तामाङ जाति, भाषा, साहित्य,धर्म,संस्कृति,पहिचान र विकाससँग सम्बन्धित,
- तामाङ गन्ती प्रणालीको समाहितीकरण,
- तामाङ भाषा लेखनका लागि सम्भोटा र तामयीगसहितका लिपिको आबद्धीकरण,
- स्थानीय सम्पदाहरूको विषयक्षेत्रगत प्रस्तुति,
- भाषा र साहित्यको विधागत रचना र सिर्जनाहरूको समावेश,
- स्थानीय ज्ञान, सीप, प्रविधि र विषयवस्तुलाई स्थान प्रदान।

ग) कक्षा ६-८ को मातृभाषा पाठ्यक्रमको स्वरूप

- भाषिक सीप र सक्षमतामा आधारित तामाङ भाषा पाठ्यक्रम
- भाषा पाठ्यक्रम निर्माणको सिद्धान्तमा आधारित
- तामाङ जाति, भाषा, संस्कृति र जनजीविकाको समृद्धिसँग सम्बन्धित
- स्थानीय सम्पदा (प्राकृतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक र अन्य) विषयक्षेत्रगत प्रस्तुति,
- भाषा र साहित्यको विधागत रचना र सिर्जनाहरूको समावेश,
- परम्परागत र स्थानीय ज्ञान, सीप, प्रविधि र विषयवस्तुलाई स्थान प्रदान,
- जिल्ला र प्रदेशसम्मको विषयवस्तुलाई विस्तारित रूपमा समावेश,
- तामाङ भाषा लेखनका लागि सम्भोटा र तामयीग लिपिको अन्तरआबद्धीकरण,
- आधारभूत तहको तहगत र कक्षागत ज्ञान, सीप र अभ्याससँग समतलीय र उर्ध्वरेखीय सन्तुलन,
- आदिवासी तामाङ ज्ञान परम्परालाई अन्तर्पुस्ता सिकाइमा आधारित।

परिच्छेद चार

ཚོག་ བླི་

तहगत भाषिक सक्षमता र कक्षागत सिकाइ उपलब्धि

ཏ་ད་གཏ་ གྱུཨི་ལ་ ས་གླམ་ཏ་ ཐེན་ ཧོན་ར་ལ་ སེ་པ་ཏམ་

विद्यालय शिक्षाको आधारभूत तह (कक्षा १-८) का लागि तामाङ भाषाको सिकाइ सक्षमताहरू यस तहका लागि तहगत र कक्षागत रूपमा तय गरिएका छन् । यसमा तीन तह क्रमशः आधारभूत तह कक्षा १-३, कक्षा ४-५ र कक्षा ६-८ मा वर्गीकरण गरिएको छ । त्यसै गरी हरेक तहका कक्षागत रूपमा भाषिक सिकाइ उपलब्धिहरू निर्धारण गरिएका छन् । जसमा सर्वप्रथम आधारभूत तहअन्तर्गत कक्षा १-३ को तामाङ भाषाको कक्षागत भाषिक सिकाइ उपलब्धि प्रस्तुत गरी क्रमशः कक्षा ४-५ र कक्षा ६-८ का लागि भाषिक सिकाइ उपलब्धिहरू प्रस्तुत गरिएका छन् । यसबाट तामाङ भाषाको बोध र अभिव्यक्तिगत सीप र सामर्थ्य तहगत र कक्षागत रूपमा हासिल गर्न मद्दत पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

३.१ विद्यालय शिक्षामा तहगत भाषिक सक्षमताहरू

३.१.१ आधारभूत तह (कक्षा १-३) तहगत भाषिक सक्षमता

यस पाठ्यक्रमले प्राथमिक तहको कक्षा १ देखि ३ सम्मका बालबालिकाहरूमा तामाङ भाषाको निम्न लिखित सक्षमता हासिल हुनेछन्:

(क) तामाङ भाषामा कुराकानी संवाद,छलफल र प्रश्नोत्तरको क्रममा दोहोरो सञ्चार,

(ख) चित्र,घटना,परिवेश तथा पाठगत सन्दर्भका आधारमा तामाङ भाषामा विषयवस्तुको बोध र अभिव्यक्ति,

(ग) तामाङ भाषामा प्रयुक्त ध्वनि र वर्णको शुद्ध उच्चारण,

(घ) तामाङ भाषामा प्रयुक्त वर्ण,अक्षर र शब्दको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी शुद्ध बोलाइ र लेखाइ,

(ङ) तामाङ भाषाका लेख्य सामग्रीको प्रवाहपूर्ण पठन तथा बोध र अभिव्यक्ति ,

(च) श्रव्य, दृश्य र श्रव्यदृश्य सामग्रीको तामाङ भाषामा बोधसहितको भाषिक कार्य,

(छ) तामाङ भाषाको अभिव्यक्तिमा सिर्जनात्मक तथा समालोचनात्मक सीपको प्रयोग,

(ज) तामाङ जाति, भाषा,आदि थलो,पहिरन र परम्पराको बारेमा पहिचान,

(ञ) तामाङ भाषा र लिपिको परिचय प्राप्त गरी सामान्य प्रयोग र अभ्यास गर्न,

(ट) तामाङ गन्ती प्रणालीअनुसार गन्ती गर्न ।

३.१.२ आधारभूत तह (कक्षा ४-५) भाषिक सक्षमता

यस पाठ्यक्रमले आधारभूत तह (कक्षा ४ -५) का बालबालिकाहरूमा तामाङ भाषाको निम्न लिखित सक्षमता हासिल हुनेछः

(क) तामाङ भाषाको शब्दमा अक्षर संरचनागत ध्वनि सचेततासहितको उच्चारण,

(ख) विविध विषयवस्तुको तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित सञ्चार,

(ग) तामाङ भाषामा लेखिएको पाठ्यसामग्रीको प्रवाहपूर्ण पठन तथा बोध र अभिव्यक्ति,

(घ) विभिन्न तामाङ भाषाको सांस्कृतिक तथा पाठ्यसामग्रीबाट तथ्य, मूल्य एवम् विचार ग्रहण गरी भाषिक कार्य सम्पादन,

(ङ) चित्र, वस्तु, घटना, परिवेश र पाठगत सन्दर्भका आधारमा विषयवस्तुको तामाङ भाषामा बोध र तार्किक अभिव्यक्ति,

(च) सामाजिक तथा सांस्कृतिक मूल्यप्रति सचेत रही तामाङ भाषाको शिष्ट प्रयोग,

(छ) भाषिक प्रकार्यको आधारमा तामाङ भाषाको सन्दर्भगत प्रयोग,

(ज) दैनिक व्यवहाको लागि आवश्यक मानक तामाङ भाषाको प्रयोग,

(झ) सिर्जनात्मक तथा समालोचनात्मक सीपको उपयोग गरी तामाङ भाषामा सञ्चार र समस्याको समधान,

(ञ) तामाङ जातिको धर्म,संस्कृति र संस्कारको पहिचान,

(ट) तामाङ जातिको आदर्श,गौरव र योगदान,

(ञ) तामाङ भाषा र लिपिको परिचय प्राप्त गरी सामान्य प्रयोग र अभ्यास गर्न ।

३.१.३ आधारभूत तह (कक्षा ६-८) भाषिक सक्षमता

यस पाठ्यक्रमले आधारभूत तहको कक्षा ६ देखि ८ सम्मका बालबालिकाहरूमा तामाङ भाषाको निम्न लिखित सक्षमता हासिल हुनेछः

(क) तामाङ भाषाको शब्दमा अक्षर संरचना पहिचान र शुद्ध उच्चारण,

(ख) सांस्कृतिक तथा सामाजिक विशेषताअनुरूप शिष्ट तामाङ भाषाको प्रयोग र अभिव्यक्ति,

(ग) तामाङ भाषाको सूचनामूलक सामग्री तथा विषयवस्तुका आधारमा स्वभाविक प्रतिक्रिया,

(घ) तामाङ भाषामा सञ्चार सीप र भाषिक सिकाइका लागि विविध ढाँचा र शैलीको प्रयोग,

(ङ) तामाङ भाषामा भाषिक अभिव्यक्तिका क्रममा विश्लेषणात्मक प्रतिक्रियासहितको विचार प्रस्तुति,

(च) खोज र सिकाइबीचको सम्बन्ध स्थापना गरी विषयवस्तु, विश्लेषण र मूल्याङ्कन,

(छ) रचनात्मक सिकाइ तथा प्रत्यक्ष सम्पर्कबाट विचार निर्माण र भाषिक समस्या समाधान,

(ज) भाषिक कार्य सम्पादनमा सिर्जनात्मक र समालोचनात्मक चिन्तन सीपको उपयोग,

(झ) प्रयोजन र परिवेशअनुसारको तामाङ भाषाको प्रयोग,

(ञ) भाषा साहित्य र व्यावहारिक लेखनमा मानक तामाङ भाषाको प्रयोग,

(ट) तामाङ जाति, भाषा,संस्कृति,पर्यटन र जनजीविकाको समृद्धि,

(ठ) तामाङ जातिको आदर्श, गौरव र योगदान,

ड) तामाङ भाषाको लेखनमा प्रयोग हुने तामयीग र सम्भोटा लिपिको अन्तर्सम्बन्ध पहिचान गरी प्रयोग गर्न ।

३.२ कक्षागत भाषिक सिकाइ उपलब्धिहरू ༼ཛོན་ར་ལ་ གྱོམ་ལ་ སེ་བ་ ཏམ་ཀ་ཏེ༽

३.२.१ कक्षा १-३ को भाषिक सिकाइ उपलब्धि

तालिका २

कक्षा १-३ को भाषिक सिकाइ उपलब्धि ༼ཛོན་ར་ ༡ -༣ ལ་ གྱོམ་ལ་ སེ་བ་ ཏམ༽

कक्षा १ ༼ཛོན་ར་ ༡༽	कक्षा २ ༼ཛོན་ར་ ༢༽	कक्षा ३ ༼ཛོན་ར་ ༣༽
१.कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	१.कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर सहभागी भई तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	१.उपयुक्त तामाङ भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न
२.पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्दहरू पहिचान गरी प्रयोग गर्न	२.पारिवारिक र विद्यालय परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाका शब्दहरू पहिचान गरी प्रयोग गर्न	२.पारिवारिक, विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाका शब्दहरू पहिचान गरी प्रयोग गर्न
३.सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न	३.तामाङ भाषामा प्रयुक्त उस्तै ध्वनि र समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न	३.तामाङ भाषामा प्रयुक्त उस्तै ध्वनि र समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न
४.स्वर वर्णको पहिचान, उच्चारण र विभेदीकरण गर्न	४.पाठको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न	४.तामाङ भाषामा लेखिएको पाठ्यसामग्री पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न
५.व्यञ्जन वर्णको पहिचान, उच्चारण र वर्गीकरण गर्न	५.विषयवस्तुको आधारमा तामाङ भाषामा	५.विषयवस्तुको आधारमा कुराकानी र
६.पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने		

तामाङ भाषाको विसङ्केतक शब्द पढ्न ७.तामाङ भाषामा पढेका वर्ण तथा अक्षरको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न ८.तामाङ भाषामा व्यक्त हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्य जस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न ९.विभिन्न चित्र, शीर्षक,परिवेश र सन्दर्भको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न १०.तामाङ भाषामा शब्द अनुसारको चित्र र चित्रअनुसारको शब्द पहिचान गर्न ११.तामाङ भाषाको शब्दमा अक्षर छुट्याउन, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न १२.विसङ्केतक शब्दको सुरु र अन्तको ध्वनि पहिचान गरी उच्चारण गर्न १३.तामाङ भाषामा पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भ पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न १४.तामाङ भाषाको पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न १५.शब्दमा प्रयोग भएका संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान र प्रयोग गर्न १६.क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन १७. तामाङ भाषा र तामयीग लिपिसँग परिचित हुन १८. तामाङ भाषा र लिपिसँग परिचित हुन १९. तामाङ भाषामा आधारभूत गन्ती गर्न।	लिखित अभिव्यक्ति दिन ६.तामाङ भाषाको शब्दबाट अक्षरहरू थपेर वा झिकेर तामाङ भाषाको नयाँ शब्द निर्माण गर्न ७.तामाङ भाषाको शब्दहरू जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्द निर्माण गर्न ८.तामाङ भाषामा शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न ९.तामाङ भाषामा प्राप्त सूचना पढेका सामग्रीको आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न १०.तामाङ भाषामा प्रयोग भएका व्यञ्जन र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न ११.विभिन्न चित्र, शीर्षक, परिवेश र सन्दर्भको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न १२.तामाङ भाषामा पदसङ्गति र लेख्य चिह्न मिलाई अनुच्छेद लेख्न १३.पाठमा प्रयुक्त तामाङ भाषाको शब्दहरू पढ्न १४.तामाङ भाषाको पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान,अर्थबोध र प्रयोग गर्न १५.तामाङ भाषामा शब्द अनुसारको चित्र र चित्र अनुसारको शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न १६.वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन र निर्देशित लेखन गर्न १७. तामाङ भाषा र तामयीग लिपि चिन्न र प्रयोग गर्न, १८. तामाङ भाषामा आधारभूत गन्ती गरी लिखित रूपमा व्यक्त गर्न,	छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन ६. तामाङ भाषाको शब्दबाट अक्षरहरू थपेर, झिकेर वा परिवर्तन गरेर तामाङ भाषाको नयाँ शब्द निर्माण गर्न ७.तामाङ भाषाको शब्दहरू जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्द निर्माण गर्न ८.तामाङ भाषामा शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न ९. तामाङ भाषामा प्राप्त सूचना पढेका सामग्रीको आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न १०तामाङ भाषामा प्रयोग भएका व्यञ्जन र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान, उच्चारण र प्रयोग गर्न ११.विभिन्न चित्र, शीर्षक, परिवेश र सन्दर्भको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न १२.तामाङ भाषामा पदसङ्गति र लेख्य चिह्न मिलाई अनुच्छेद लेख्न १३.तामाङ भाषामा लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्न १४.स्थानीय परिवेश र सन्दर्भमा आधारित अनुच्छेद लेख्न १५.तामाङ भाषामा शब्द अनुसारको चित्र र चित्र अनुसारको शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न १६.वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न १७. तामाङ भाषा र तामयीग लिपिमा लेखपढ गर्न, १८. तामाङ भाषामा आधारभूत गन्ती प्रणालीको प्रयोग गर्न।

तालिका ३

कक्षा ४-५ को भाषिक सिकाइ उपलब्धि ༼ཛོན་ཏ་ ༤-༥ ལ་ ཀྱོམ་ལ་ སེ་པ་ ཏམ་༽

कक्षा ४ ༼ཛོན་ཏ་༤༽	कक्षा ५ ༼ཛོན་ཏ་༥༽
१.कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न २.पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्दहरू पहिचान गरी प्रयोग गर्न ३.सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न ४.स्वर वर्णको पहिचान,उच्चारण र विभेदीकरण गर्न ५.व्यञ्जन वर्णको पहिचान,उच्चारण र वर्गीकरण गर्न ६.पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने तामाङ भाषाको विसङ्केतक शब्द पढ्न ७.तामाङ भाषामा पढेका वर्ण तथा अक्षरको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न ८.तामाङ भाषामा व्यक्त हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्यजस्ता सम्वेगात्मक अभिव्यक्ति बुझी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न ९.विभिन्न चित्र, शीर्षक, परिवेश र सन्दर्भको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न १०.तामाङ भाषामा शब्द अनुसारको चित्र र चित्र अनुसारको शब्द पहिचान गर्न ११.तामाङ भाषाको शब्दमा अक्षर छुट्याउन, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न १२.विसङ्केतक शब्दको सुरु र अन्तको ध्वनि पहिचान गरी उच्चारण गर्न १३.तामाङ भाषामा पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भ पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न १४.तामाङ भाषाको पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न १५.शब्दमा प्रयोग भएका संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान र प्रयोग गर्न १६.क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन १७. तामाङ भाषा र तामयीग लिपिमा शब्द पहिचान, लेखन र प्रयोग गर्न १८. १८ तामाङ गन्ती प्रणालीअनुसार साधारण आयव्यय विवरण तयारी	१.कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर सहभागी भई तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न २.पारिवारिक र विद्यालय परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाका शब्दहरू पहिचान गरी प्रयोग गर्न ३.तामाङ भाषामा प्रयुक्त उस्तै ध्वनि र समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न ४.पाठको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न ५.विषयवस्तुको आधारमा तामाङ भाषामा लिखित अभिव्यक्ति दिन ६.तामाङ भाषाको शब्दबाट अक्षरहरू थपेर वा झिकेर तामाङ भाषाको नयाँ शब्द निर्माण गर्न ७.तामाङ भाषाको शब्दहरू जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्द निर्माण गर्न ८.तामाङ भाषामा शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न ९.तामाङ भाषामा प्राप्त सूचना पढेका सामग्रीको आधारमा विषयवस्तु,पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न १०.तामाङ भाषामा प्रयोग भएका व्यञ्जन र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न ११.विभिन्न चित्र, शीर्षक,परिवेश र सन्दर्भको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न १२.तामाङ भाषामा पदसङ्गति र लेख्य चिह्न मिलाई अनुच्छेद लेख्न १३.पाठमा प्रयुक्त तामाङ भाषाको शब्दहरू पढ्न १४.तामाङ भाषाको पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान,अर्थबोध र प्रयोग गर्न १५.तामाङ भाषामा शब्द अनुसारको चित्र र चित्र अनुसारको शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न १६.वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन र निर्देशित लेखन गर्न १७. तामाङ भाषा र तामयीग लिपिमा सङ्क्षिप्त अनुच्छेद लेख्न, १८. तामाङ गन्ती र सामान्य आयव्यय विवरण तयारी

तालिका ४

कक्षा ६-८ को भाषिक सिकाइ उपलब्धि ༼ཛོན་ཏ་ ༦ -༨ ལ་ ཀྱེམི་ལ་ སེ་བ་ ཏམ་༽

कक्षा ६ ༼ཛོན་ཏ་ ༦༽	कक्षा ७ ༼ཛོན་ཏ་ ༧༽	कक्षा ८ ༼ཛོན་ཏ་ ༨༽
१.कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तरका क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न २.पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्दहरू पहिचान गरी प्रयोग गर्न ३.सङ्केतक जोडी विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न ४.स्वर वर्णको पहिचान, उच्चारण र विभेदीकरण गर्न ५.व्यञ्जन वर्णको पहिचान, उच्चारण र वर्गीकरण गर्न ६.पाठमा प्रयुक्त दैनिक प्रयोगमा आउने तामाङ भाषाको विसङ्केतक शब्द पढ्न ७.तामाङ भाषामा पढेका वर्ण तथा अक्षरको सङ्केतन र विसङ्केतन गरी लेखन ढाँचाको अनुकरण गर्न ८.तामाङ भाषामा व्यक्त हर्ष, चिन्ता, घृणा, आश्चर्यजस्ता संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न ९.विभिन्न चित्र, शीर्षक,परिवेश र सन्दर्भको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न १०.तामाङ भाषामा शब्दअनुसारको चित्र र चित्र अनुसारको शब्द पहिचान गर्न ११.तामाङ भाषाको शब्दमा अक्षर छुट्याउन, थप्न, हटाउन र परिवर्तन गर्न १२.विसङ्केतक शब्दको सुरु र अन्तको ध्वनि पहिचान गरी उच्चारण गर्न १३.तामाङ भाषामा पाठगत परिवेश, पात्र र सन्दर्भ पहिचान, छलफल, प्रश्नोत्तर एवम् तुलना गर्न १४.तामाङ भाषाको पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग गर्न १५.शब्दमा प्रयोग भएका संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान र प्रयोग गर्न	१.कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर सहभागी भई तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न २.पारिवारिक र विद्यालय परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाका शब्दहरू पहिचान गरी प्रयोग गर्न ३.तामाङ भाषामा प्रयुक्त उस्तै ध्वनि र समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न ४.पाठको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न ५.विषयवस्तुको आधारमा तामाङ भाषामा लिखित अभिव्यक्ति दिन ६.तामाङ भाषाको शब्दबाट अक्षरहरू थपेर वा झिकेर तामाङ भाषाको नयाँ शब्द निर्माण गर्न ७.तामाङ भाषाको शब्दहरू जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्द निर्माण गर्न ८.तामाङ भाषामा शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न ९.तामाङ भाषामा प्राप्त सूचना पढेका सामग्रीको आधारमा विषयवस्तु, पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न १०तामाङ भाषामा प्रयोग भएका व्यञ्जन र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न ११.विभिन्न चित्र, शीर्षक,परिवेश र सन्दर्भको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न १२.तामाङ भाषामा पदसङ्गति र लेख्य चिह्न मिलाई अनुच्छेद लेख्न १३.पाठमा प्रयुक्त तामाङ भाषाको शब्दहरू पढ्न १४.तामाङ भाषाको पाठ्यसामग्री पढेर नयाँ शब्द पहिचान,अर्थबोध र प्रयोग गर्न १५.तामाङ भाषामा शब्दअनुसारको चित्र र चित्रअनुसारको शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर	१.उपयुक्त तामाङ भाषाको प्रयोग गरी कुराकानी, संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न २.पारिवारिक, विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाका शब्दहरू पहिचान गरी प्रयोग गर्न ३.तामाङ भाषामा प्रयुक्त उस्तै ध्वनि र समान संरचना भएका शब्दको प्रयोग गरी भाषिक सञ्चार गर्न ४.तामाङ भाषामा लेखिएको पाठ्यसामग्री पढी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न ५.विषयवस्तुको आधारमा कुराकानी र छलफल गरी लिखित अभिव्यक्ति दिन ६. तामाङ भाषाको शब्दबाट अक्षरहरू थपेर, झिकेर वा परिवर्तन गरेर तामाङ भाषाको नयाँ शब्द निर्माण गर्न ७.तामाङ भाषाको शब्दहरू जोडेर वा छुट्याएर नयाँ शब्द निर्माण गर्न ८.तामाङ भाषामा शब्दको सन्दर्भगत अर्थ पहिचान र प्रयोग गर्न ९. तामाङ भाषामा प्राप्त सूचना पढेका सामग्रीको आधारमा विषयवस्तु,पात्र र घटनाको बोध गरी प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न १०.तामाङ भाषामा प्रयोग भएका व्यञ्जन र संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान, उच्चारण र प्रयोग गर्न ११.विभिन्न चित्र, शीर्षक, परिवेश र सन्दर्भको आधारमा तामाङ भाषामा छलफल, प्रश्नोत्तर र तुलना गर्न १२.तामाङ भाषामा पदसङ्गति र लेख्य चिन्ह मिलाई अनुच्छेद लेख्न १३.तामाङ भाषामा लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरको आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्न १४.स्थानीय परिवेश र सन्दर्भमा आधारित अनुच्छेद लेख्न

१६.क्रियाका काल, पदसङ्गति र चिह्नको सचेततासहित मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन १७. तामयीग लिपिमा लेखिएका तामाङ भाषाको पाठ पढ्न र लेख्न। १८ तामाङ गन्तीअनुसार आयव्यय विवरण तयारी	गर्न १६.वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन र निर्देशित लेखन गर्न १७. तामयीग लिपिमा लेखिएका तामाङ भाषाको बोध र अभिव्यक्ति गर्न, १८. तामाङ गन्तीअनुसार आयव्यय विवरण तयारी	१५.तामाङ भाषामा शब्दअनुसारको चित्र र चित्रअनुसारको शब्द पहिचान गरी प्रश्नोत्तर गर्न १६.वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन, श्रुतिलेखन, निर्देशित लेखन र सिर्जनात्मक लेखन गर्न १७. तामयीग लिपिमा आधारित भई तामाङ भाषामा सङ्क्षिप्त प्रबन्ध लेख्न १८ तामाङ गन्तीअनुसार आयव्यय विवरण तयारी

परिच्छेद पाँच

ཚོ་ཀ་ ང་

तामाङ भाषा पाठ्यक्रमः विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

ཏ་མང་ ཀྱིའི་ལ་ པ་ཐྱ་ཀྲམ་ ཡོཔ་པ་སྟེ་ལ་ ཀླེ་ཏ་ ཙེན་ ཏང་

भाषा पाठ्यक्रममा विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रमलाई सिकारूको आवश्यकता, रूचि, स्तर, क्षमताका आधारमा समतलीय र लम्बीय सन्तुलनमा आधारित भई समाविष्ट गरिन्छ । तामाङ भाषाको विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रमलाई पनि तामाङ भाषाको बोध र अभिव्यक्तिगत सीप र सामर्थ्यको विकासलाई ध्यानमा राखी तहगत र कक्षागत रूपमा वर्गीकरण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यसमा खास गरी आधारभूत तहको तीन तहहरू कक्षा १-३, कक्षा ४-५ र कक्षा ६-८ का विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रमलाई प्रस्तुत गरिएका छन्:

५.१ कक्षा १-३ को भाषिक विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम ༼ཛོན་ཏ་ ༡ -༣ ལ་ ཀྱིའི་ ཡོཔ་པ་ ཏམ་ལ་ ཀླེ་ཏ་ ཙེན་ ཏང་༽

तालिका ५

कक्षा १-३ को भाषिक विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम ༼ཛོན་ཏ་ ༡ -༣ ལ་ ཀྱིའི་ ཡོཔ་པ་ ཏམ་ལ་ ཀླེ་ཏ་ ཙེན་ ཏང་༽

भाषिक सीपगत क्षेत्र	भाषिक तत्त्वगत क्षेत्र	विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम		
		कक्षा -१ ༼ཛོན་ཏ༡༽	कक्षा-२ ༼ཛོན་ཏ༢༽	कक्षा-३ ༼ཛོན་ཏ༣༽
१.सुनाइ र बोलाइ ༼ཞི་བ་ ཙེན་ པད་པ་༽	१.१ ध्वनि सचेतीकरण	➢ पारिवारिक परिवेशमा तामाङ भाषामा प्रयोग हुने शब्दको उच्चारण ➢ तामाङ भाषामा कुराकानी सोधपुछ र छलफल ➢ तामाङ भाषामा शब्दको सुरु र अन्तमा ध्वनि उच्चारणको अभ्यास ➢ वर्ण जोडेर, छुट्याएर, थपेर र झिकेर तामाङ भाषाको शब्द निर्माण ➢ तामाङ भाषाको शब्दमा वर्ण विभाजन ➢ संयुक्त व्यञ्जन वर्णको उच्चारणगत अभ्यास	➢ पारिवारिक तथा विद्यालय परिवेशमा तामाङ भाषामा प्रयोग हुने शब्दको उच्चारण ➢ तामाङ भाषामा संवाद, छलफल र प्रश्नोत्तर ➢ पाठगत नयाँ शब्द पहिचान र उच्चारण ➢ लेख्य चिह्नको आधारमा हुने उच्चारणगत भिन्नता पहिचान र प्रयोग ➢ वर्ण जोडेर, छुट्याएर, थपेर, झिकेर र परिवर्तन गरेर तामाङ भाषाको शब्द निर्माण ➢ तामाङ भाषामा शिरविन्दु र	➢ पारिवारिक, विद्यालय र सामजिक परिवेशमा तामाङ भाषामा प्रयोग हुने शब्दको उच्चारण ➢ तामाङ भाषामा कुराकानी, संवाद, छलफल, प्रश्नोत्तर र अन्तर्क्रिया ➢ तामाङ भाषामा बालगीत, बालकविता, बाल कथा सस्वर पठन ➢ तामाङ भाषामा समान र असमान ध्वनि भएका शब्दहरूको उच्चारण र पहिचान ➢ प्राकृतिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक परिवेशका चित्र

			चन्द्रविन्दु प्रयोग भएका शब्दको शुद्ध उच्चारण	वर्णन
	१.२ श्रव्य/दृश्य बोध	➢ तामाङ भाषामा शिक्षकको निर्देशन पालना ➢ तामाङ भाषामा श्रव्य र दृश्य सामग्रीको पहिचान ➢ तामाङ भाषामा श्रव्य र दृश्य सामग्रीको वर्णन ➢ तामाङ भाषामा संवेगात्मक अभिव्यक्ति	➢ तामाङ भाषाको श्रव्य र दृश्य सामग्रीको आधारमा छलफल, कुराकानी र प्रस्तुति ➢ तामाङ भाषामा श्रव्य र दृश्य सामग्रीको वर्णन ➢ तामाङ भाषामा संवेगात्मक अभिव्यक्ति ➢ तामाङ भाषामा दुई दृश्य वस्तुहरू बीचको तुलना	➢ तामाङ भाषाको श्रव्य र दृश्य सामग्रीको आधारमा हाउभाउसहित छलफल कुराकानी र प्रस्तुति ➢ तामाङ भाषामा सामाजिक तथा सांस्कृतिक दृश्य सामग्रीको वर्णन ➢ तामाङ भाषाका दृश्य सामग्रीको समीक्षा र प्रतिक्रिया ➢ तामाङ भाषामा दुई दृश्य वस्तुहरू बीचको तुलना र प्रतिक्रिया
२.पढाइ ༼ཏོ་བ་༽	**२.१ पठन प्रवाह**	➢ तामाङ भाषाका वर्ण, शब्द र सरल वाक्य र छोटो अनुच्छेद पठन ➢ तामाङ भाषाका गद्यात्मक पाठ पठन ➢ तामाङ भाषाको पद्यात्मक पाठ पठन	➢ तामाङ भाषाको गद्यात्मक पाठ गति, यति मिलाई सस्वर पठन ➢ तामाङ भाषाको पद्यात्मक पाठ गति, यति र लय मिलाई सस्वर पठन	➢ तामाङ भाषाको गद्यात्मक पाठ गति, यति मिलाई सस्वर पठन ➢ तामाङ भाषाको पद्यात्मक पाठ गति, यति र लय मिलाई सस्वर पठन
	२.२ पठनबोध	➢ तामाङ भाषाको वर्ण सङ्केतलाई विसङ्केतन ➢ तामाङ भाषाको शब्द सङ्केतलाई विसङ्केतन ➢ पाठगत पात्र र घटना पहिचान	➢ पाठगत विषयवस्तु बोध ➢ स्थानीय परिवेश र पाठगत सन्दर्भका आधारमा तामाङ भाषामा छलफल र प्रश्नोत्तर ➢ तामाङ भाषाको सूचनामूलक सामग्रीबाट विषयवस्तुको बोध ➢ पाठगत पात्र र घटना पहिचान तथा सार प्रस्तुत	➢ पाठगत विषयवस्तु बोध ➢ स्थानीय परिवेश र पाठगत सन्दर्भका आधारमा तामाङ भाषामा छलफल, प्रश्नोत्तर र प्रतिक्रिया ➢ तामाङ भाषाको सूचनामूलक सामग्रीबाट विषयवस्तुको बोध र सम्प्रेषण ➢ पाठगत पात्र र घटना पहिचान तथा शीर्षक र पात्र परिवर्तन

३. लेखाइ ༼བྲི་བ་༽	**३.१ लेख्य वर्ण सचेतीकरण**	➢ सङ्केतकबाट विभिन्न चित्र निर्माण ➢ स्वर तथा व्यञ्जन वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन, विसङ्केतन र ढाँचाको अनुकरण ➢ शब्द सङ्केतन र विसङ्केतन ➢ चन्द्रबिन्दु, शिरबिन्दुको पहिचान र प्रयोग ➢ हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्णको लेख्य सङ्केत प्रयोग	➢ तामाङ भाषाको शब्द सूची निर्माण ➢ अक्षर जोडेर, झिकेर, थपेर र परिवर्तन गरेर तामाङ भाषाको शब्द निर्माण ➢ चन्द्रबिन्दु, शिरबिन्दुको र विसर्गको पहिचान र प्रयोग ➢ हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्णको लेख्य सङ्केत प्रयोग ➢ लेख्य वर्णको विविधता ख्याल गरी शब्दको सङ्केतन र विसङ्केतन	➢ तामाङ भाषाको शब्द सूची निर्माण ➢ अक्षर जोडेर, झिकेर, थपेर र परिवर्तन गरेर तामाङ भाषाको शब्द निर्माण ➢ चन्द्रबिन्दु, शिरबिन्दुको र विसर्गको पहिचान र प्रयोग ➢ शब्दअनुसार चित्र र चित्र अनुसार शब्द लेखन ➢ हलन्त र संयुक्त व्यञ्जन वर्णको लेख्य सङ्केत प्रयोग ➢ शब्द शब्दको जोडाइ र छुट्याइ ➢ लेख्य वर्णको विविधता ख्याल गरी शब्दको सङ्केतन र विसङ्केतन
	३.२ लेखाइ	➢ सङ्केतकबाट वर्णको ढाँचा निर्माण ➢ सिधा, छड्के र गोलो धर्का कोराइ ➢ अक्षर जोडेर, झिकेर र थपेर शब्द निर्माण ➢ पाठगत आधारमा शब्द भरण र वाक्य पुरण ➢ वर्ण, शब्द र वाक्यको अनुलेखन	➢ पाठगत आधारमा शब्द भरण र वाक्य पुरण ➢ वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन ➢ विषयवस्तुको सिलसिला र क्रम मिलान ➢ पाठगत पात्र परिवर्तन गरी पुनर्लेखन ➢ उपयुक्त लेख्य चिह्नको प्रयोग गरी लेखन ➢ पाठगत प्रश्नोत्तर लेखन ➢ भाषा सिकाइमा कार्यमूलक व्याकरणको प्रयोग	➢ वाक्य र अनुच्छेदको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन ➢ विषयवस्तुको सिलसिला र क्रम मिलान ➢ पाठगत पात्र परिवर्तन गरी पुनर्लेखन ➢ उपयुक्त लेख्य चिह्नको प्रयोग गरी लेखन ➢ पाठगत प्रश्नोत्तर लेखन ➢ भाषा सिकाइमा कार्यमूलक व्याकरणको प्रयोग ➢ परिचित विषयमा निर्देशित रचना ➢ स्वतन्त्र रचना
४. शब्दभण्डार र कार्यमूलक व्याकरण	**४.१ शब्दभण्डार**	➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम ➢ तामाङ भाषाको दैनिक प्रयोगमा आउने र पढिसकेका शब्दको	➢ तामाङ भाषाको दैनिक प्रयोगमा आउने, शीर्ष शब्द र पढिसकेका शब्दको उच्चारण र प्रयोग ➢ पाठबाट नयाँ शब्दको	➢ तामाङ भाषाको दैनिक प्रयोगमा आउने, शीर्ष शब्द र पढिसकेका शब्दको उच्चारण अर्थबोध र प्रयोग ➢ पाठबाट नयाँ शब्दको

༼ཚིག་དེབ་ ཐེན་ གེ་ཛུམ་ གྱུའི་ཐིམ་༽		उच्चारण र प्रयोग ➢ नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग	पहिचान र प्रयोग ➢ तामाङ भाषामा अनुकरणात्मक शब्दको प्रयोग	पहिचान, अर्थबोध र प्रयोग ➢ तामाङ भाषामा अनुकरणात्मक शब्दको प्रयोग ➢ तामाङ भाषामा उल्टो, उही र अनेक अर्थ दिने शब्दको पहिचान
	४.२ कार्यमूलक व्याकरण	➢ तामाङ भाषामा वचन र पुरुषको सङ्गति ➢ तामाङ भाषामा काल र पक्ष ➢ पूर्णविराम र प्रश्नवाचक लेख्य चिह्नको प्रयोग	➢ तामाङ भाषामा लिङ्ग, वचन र पुरुषको सङ्गति ➢ तामाङ भाषामा काल र पक्ष ➢ पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक र विस्मयादिबोधक लेख्य चिह्नको प्रयोग	➢ तामाङ भाषामा लिङ्ग, वचन र पुरुषको सङ्गति ➢ तामाङ भाषामा काल र पक्ष ➢ पूर्णविराम, अल्पविराम, प्रश्नवाचक, उद्धरण र विस्मयादिबोधक लेख्य चिह्नको प्रयोग
५. तामाङ लिपि ༼ཏ་མང་ ཧྲི་ གི་༽	**तामयीग लिपि परिचय र प्रयोग**	➢ तामयीग लिपिमा लिखित तामाङ भाषाको वर्ण सङ्केत चिन्न ➢ तामयीग लिपिमा लिखित तामाङ भाषिको वर्ण लेख्न ➢ तामाङ भाषामा तामयीग लिपिमा लिखित चित्र र शब्द मिलान गर्न	➢ तामयीग लिपिमा लिखित तामाङ भाषाका वर्ण पढ्न र लेख्न ➢ तामयीग लिपिमा लिखित तामाङ भाषाका शब्दहरू पढ्न	➢ तामयीग लिपिमा लिखित तामाङ भाषाका सरल वाक्यहरू पढ्न ➢ तामयीग लिपिमा तामाङ भाषाका सरल वाक्य गठन, लेखन र प्रयोग गर्न
६. तामाङ गन्ती प्रणाली ༼ཏ་མང་ ཛོ་ བ་ བྲ་ གྱུའི་༽	**तामाङ गन्ती प्रणाली**	➢ तामाङ गन्ती प्रणालीका अङ्क १ देखि १० सम्म पढ्न र लेख्न ➢ तामाङ गन्तीका १ देखि १० सम्म अङ्क र अक्षरमा लेख्न	➢ तामाङ गन्ती प्रणालीका अङ्क १ देखि १०० सम्म पढ्न र लेख्न ➢ तामाङ भाषाको गन्तीअनुसार १ देखि १०० अङ्क र अक्षरमा लेख्न	➢ तामाङ गन्ती प्रणालीको अङ्क १००० सम्म गन्ती गर्न ➢ तामाङ गन्ती प्रणालीको १००० सम्म अङ्क र अक्षरमा लेख्न

क) कक्षा १-३ को भाषिक पाठहरूको क्षेत्र र क्रम

तालिका ६

कक्षा १-३ को भाषिक विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

क्र.सं.	कक्षा १	पाठ्य घण्टा	कक्षा २	पाठ्य घण्टा	कक्षा ३	पाठ्य घण्टा
१.	वर्ण ཏ་མང་ ལྷར་ན་	६०	म र मेरो परिवार ང་ ཞེན་ ང་ལ་ དིམ་ཞེམེ་	११	म र मेरो परिवार ང་ ཞེན་ ང་ལ་ དིམ་ཞེམེ་	११
२.	म र मेरो परिवार ང་ ཞེན་ ང་ལ་ དིམ་ཞེམེ་	६	म र मेरो दैनिकी ང་ ཞེན་ ང་ལ་ རེ་རེ་ གེ་ལྷ་	१०	म र मेरो दैनिकी ང་ ཞེན་ ང་ལ་ རེ་རེ་ གེ་ལྷ་	१०
३.	म र मेरो दैनिकी ང་ ཞེན་ ང་ལ་ རེ་རེ་ གེ་ལྷ་	६	हाम्रो तामाङ समुदाय ཧྱུང་ལ་ ཏ་མང་ ཧྱུལ་བ་	११	हाम्रो तामाङ समुदाय ཧྱུང་ལ་ ཏ་མང་ ཧྱུལ་བ་	११
४.	हाम्रो तामाङ समुदाय ཧྱུང་ལ་ ཏ་མང་ ཧྱུལ་བ་	६	मेरो विद्यालय ང་ལ་ ཡོབ་ཁང་	१०	मेरो विद्यालय ང་ལ་ ཡོབ་ཁང་	१०
५.	मेरो विद्यालय ང་ལ་ ཡོབ་ཁང་	६	हाम्रो पेसा र व्यवसाय ཧྱུང་ལ་ གེ་ ཞེན་ ཚོྃང་	११	हाम्रो पेसा र व्यवसाय ཧྱུང་ལ་ གེ་ ཞེན་ ཚོྃང་	११
६.	हाम्रो पेसा र व्यवसाय ཧྱུང་ལ་ གེ་ ཞེན་ ཚོྃང་	६	मेरो सरसामन ང་ལ་ སྐྱེ་ག་དེ་	१०	मेरो सरसामन ང་ལ་ སྐྱེ་ག་དེ་	१०
७.	मेरो सरसामन ང་ལ་ སྐྱེ་ག་དེ་	६	हाम्रो पुर्खाको सीप ཧྱུང་ལ་ མེ་མེ་ ཨ་ཁེ་ལ་ སིབ་	११	हाम्रो पुर्खाको सीप ཧྱུང་ལ་ མེ་མེ་ ཨ་ཁེ་ལ་ སིབ་	११
८.	हाम्रो वरपरको वातावरण ཧྱུ་ང་ལ་ ངམ་སུར་ལ་ ལྷ་ཏ་ལྷ་ རན་	६	हाम्रो संस्कृति ཧྱུང་ལ་ གྱུཨི་ ཞེ་ན་ རིམ་ཚེམ་	११	हाम्रो संस्कृति ཧྱུང་ལ་ གྱུཨི་ ཞེ་ན་ རིམ་ཚེམ་	११
९.	हाम्रो संस्कृति ཧྱུང་ལ་ རིམ་ཚེམ་	६	हाम्रो सञ्चार ཡང་ལ་ ཏམ་སོར་	११	हाम्रो सञ्चार ཧྱུང་ལ་ སན་ཚར་	११
१०.	हाम्रो खानेकुरा ཧྱུང་ལ་ ཙ་བ་ཐུང་བ་སྐྱེ་	६	हाम्रो खानेकुरा ཧྱུང་ལ་ ཙ་བ་ཐུང་བ་སྐྱེ་	१०	हाम्रो खानेकुरा ཧྱུང་ལ་ ཙ་བ་ཐུང་བ་སྐྱེ་	१०
११.	मेरो रुचि र बानी ང་ལ་ སེམ་ཉི་བ་ ཞེན་ བ་ཉི་	६	मेरो रुचि र बानी ང་ལ་ སེམ་ཉི་བ་ ཞེན་ བ་ཉི་	१०	मेरो रुचि र बानी ང་ལ་ སེམ་ཉི་བ་ ཞེན་ བ་ཉི་	१०
१२.	हाम्रो वरपरका जीव जनावर ཡང་ལ་ ཀྱུར་ཀྱུར་ལ་ བ་ལང་	६	हाम्रो वरपरका जीव जनावार ཡང་ལ་ ཀྱུར་ཀྱུར་ལ་ བ་ལང་	११	हाम्रो वरपरका जीव जनावर ཡང་ལ་ ཀྱུར་ཀྱུར་ལ་ བ་ལང་	११
१३.	तामाङ गाउँ (राज्य) ཏ་མང་ སླེས་	६	तामाङ गाउँ (राज्य) ཏ་མང་ སླེས་	११	तामाङ गाउँ (राज्य) ཏ་མང་ སླེས་	११
१४.	तामाङ भाषा ཏ་མང་ གྱུཨི་	६	तामाङ भाषा ཏ་མང་ གྱུཨི་	११	तामाङ भाषा ཏ་མང་ གྱུཨི་	११

१५.	तामाङ बालसाहित्य ཏ་མང་ གོ་ལ་དུ་གུ་ལ་ སེམ་ལྷེང་	६	तामाङ साहित्य ཏ་མང་ སེམ་ལྷེང་	११	तामाङ साहित्य ཏ་མང་ སེམ་ལྷེང་	११
१६.	तामयीग लिपि र वर्ण ཏ་མང་ ཧེ་གི་ ངོ་སེ་བ་	१०	तामयीग लिपि र शब्द ཏ་མང་ ཧེ་གི་ ཐེན་ ཚིག་	५	तामयीग लिपि र वाक्य ཏ་མང་ ཧེ་གི་ ཐེན་ ཏམ་	५
१७.	तामाङ गन्ती प्रणाली (१० सम्म) ཏ་མང་ རྡོ་བ་ གྲུ་ཨི་ ༼༡༠ དོ་ན་༽	६	तामाङ गन्ती प्रणाली (१०० सम्म) ཏ་མང་ རྡོ་བ་ གྲུ་ཨི་ ༼༡༠༠ དོ་ན་༽	५	तामाङ गन्ती प्रणाली (१००० सम्म) ཏ་མང་ རྡོ་བ་ གྲུ་ཨི་ ༼༡༠༠༠ དི་ན་༽	५
	पाठ-१७	१६०	पाठ-१७	१६०	पाठ-१७	१६०

५.२ कक्षा ४ -५ को भाषिक विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

तालिका ७

कक्षा ४ -५ को भाषिक विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

ཛོན་ད་ ༤- ༥ ལ་ གྱོཨི་ ཡོབ་པ་ སྐྱེ་ལ་ ཚེ་ཏ་ ཐེན་ ཏང་

क्र.सं.	विधा	क्षेत्र	कक्षा ४	कक्षा ५
१.	**गीत (नीतिपरक/देशप्रेम)** ༼ཏྭཨི་༽	**तामाङ जाति** ༼ཏ་མང་ རྒྱལ་བ་༽	तामाङ संस्कृति ཏ་མང་ རིམ་ཁྲིམ་	तामाङ भाषा ཏ་མང་ གྱོཨི་
२.	**कथा (लोक/ पौराणिक ऐतिहासिक)** ༼ནམ་ དར་༽	**तामाङ इतिहास** ཏ་མང་ ག་ཨི་རན་	गोले झाँक्री र भैरवकुण्ड གོ་ལེ་ བློ་ ཐེན་ བཨི་རབ་ཀུན་ཊ་	तामाङ रीतिरिवाज ཏ་མང་ ཁྲིམ་ཁྲིམ་
३.	**प्रबन्ध (शिक्षा/स्वास्थ्य)** ༼ཐྲ་བན་ཊ་༽	**तामाङ जातिको परम्परागत पेसा, सीप र प्रविधि** ཏ་མང་ རྒྱལ་བ་ལ་ ངཙོ་ཚོ་ལ་ གེ་ སིབ་ ཐེན་ ཐྲ་བི་དི་	नेपाली कागज बनाउने སྐྱུ་སྐྱུ་ སེང་བ་ གེ་	जडिबुटी सङ्कलन र बिक्री ཧྲེ་མན་ མཨི་བ་ ཐེན་ ཚུང་བ་
४.	**व्यावहारिक लेखन (घरायसी चिठी/निवेदन)** ཡུ་བ་ཏམ་བ་ ཏ་ བྲི་ བ་	**तामाङ समाज र सङ्गठन** ཏ་མང་ རྒྱལ་བ་ ཐེན་ གེན་དུན་	तामाङ घर परिवार ཏ་མང་ དིམ་ ཐེ་མེ་	तामाङ समाज र चोहो प्रणाली ཏ་མང་ རྒྱལ་བ་ ཁྲེན་ ཚོ་ ཧོ་ གྲུཨི་
५.	**संवाद (खेलकुद /संस्कृति)**	**तामाङ कला, सङ्गीत र खेलकुद**	तामाङ सेलो र नाच ཏ་མང་ སེ་ལོ་ ཐེན་ སྱུ་	तामाङ तारो खेल (म्या क्लाङबा)

	༼ཏམ་པང་བ་༽	ཏ་མང་ སྐྱིད་བ་ རབ་བ་ ཐེན་ གླང་བ་	བ་	ཏ་མང་ སྒྱུ་ གླང་བ་
६.	**कथा (सामाजिक ༼ནམ་དར་༽**	**तामाङ धार्मिक परम्परा र चाडपर्वहरू** ༼སར་མ་ ཆེཨི་ཁྲིམ་ ཐེན་ དུཨི་ཚེན་ཀ་དེ་	तामाङ जातको परम्परागत पहिरन (गोइलो) ཏ་མང་ ཀྱུཨི་ཚེན་ གོཨི་ལོ་	तामाङ जातिको चाडपर्वहरू ཏ་མང་ དུཨི་ཚེན་ཀ་དེ་
७.	**जीवनी (स्थानीय /पालिकास्तरीय)༼གེ་ ལྷ་ཏམ་༽**	**तामाङ आदर्श र गौरव** ཏ་མང་ ཇྭ་པ་ ཐེན་ ཏང་བ་ཏམ་	शिक्षासँग व्यक्तिको सम्बद्ध जीवनी ཉོ་བ་ལོབ་བ་ ཐེན་ ཁྲུཨི་བ་ སྐྱེ་ལ་ གེ་ལྷ་ཏམ་	समाज सेवासँग सम्बद्ध व्यक्तिको जीवनी ཀྱུལ་བ་ལ་ ལྷེ་ཇྭང་ ལ་བ་ སྐྱེ་ལ་ གེ་ལྷ་ཏམ་
८.	**रिपोताजमूलक रचना /दैनिकी (कृषि) རི་པོར་ཏཛ་ བྲི་བ་**	**हाम्रो सम्पदा** ཀྱུང་ལ་ ནོར་	लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाअन्तर्गत प्राकृतिक सम्पदा ལི་གུ་ ནམ་ད་ལ་ ཕྲ་གྲི་ ཏིག་ ནོར་	लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाअन्तर्गत सांस्कृतिक सम्पदा ལི་གུ་ ནམ་ད་ལ་ སས་ཀྱི་ ཏིག་ནོར་
९.	**कथा (पौराणिक/ बालमनोविज्ञान) ༼ནམ་དར་༽**	**तामाङ जातिको पहिचान** ཏ་མང་ ཀྱུཨི་ཚེན་ ངོ་སེ་བ་	पेङदोर्जेको कथा པེང་དོར་ཇེ་ལ་ ནམ་ དར་	तामाङ बौद्ध धर्म ཏ་མང་ སང་གེ་ ཆོཨི་
१०.	**कविता (प्रकृतिपरक) ༼ཀྱུཨི་ཁ་༽**	**स्थानीय वन, वनस्पति र जीव जनावरहरू** ཙུ་རི་ ཡང་བ་ རྐེ་ དོང་ ཐེན་ ཇོབ་ཛ་ན་ཕྱར་ཀ་དེ་	स्थानीय वन र वनस्पतिहरू ཙུ་རི་ སྒུ་བ་ རྐེ་ ཐེན་ བ་ ནས་པ་ཏི་ཀ་དེ་	जीवजनावर र चराचुरूङगीहरू ཇོབ་ཛ་ན་ཕྱར་ཐེན་ ཅ་ ར་ཀ་དེ་
११.	**प्रबन्ध (सांस्कृतिक/सञ्चार)༼ ཕྲ་བན་ད་༽**	**स्थानीय पेसा र व्यवसाय** ཀྱུལ་ས་ལ་ གེ་ ཐེན་ ཚོང་	स्थानीय उद्यम र स्वरोजगार (खेतीपाती) ཀྱུལ་ས་ལ་ ཚོང་ ཐེན་ རང་སེན་ གེ་ལ་བ་ ༼ཁི་ ཏི་པ་ཏི་༽	स्थानीय विकास, रोजगार र समृद्धि (पशुपालन) ཀྱུལ་ས་ལ་ ལྷེ་ཇྭང་ ཐེན་ ཏོར་ཏ་བ་ ༼མི་སྒུཨི་ ན་བ་༽
१२.	**नियात्रा/संस्मरण** ༼གོར་བ་ ཐེན་ སེམ་ལྷེང་༽	**तामाङ जाति र भूगोल** ཏ་མང་ ཀྱུཨི་ཚེན་ ཐེན་	लिखु तामाकोशी गाउँपालिका दुरागाउँको परिचय	लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाको तामाङ जाति

		ཧྱུལ་ས་	བེ་ཤུ་ ནས་ས་ ནོ་སེབ་	र बसोबास བེ་ཤུ་ ནས་ས་ལ་ ཏ་མང་ ཧྱུའི་ཚེན་ ཐེན་ ཚོ་ས་
१३.	**कविता/गीत/गजल** **༼རྣའི་ཁ་ ཏྭའི་ ཐེན་ ག་ཛལ་༽**	**तामाङ भाषा र साहित्य** ཏ་མང་ གྱོའི་ ཐེན་ སེམ་ལྷེང་	तामाङ म्हेन्दोमाया नाच ཏ་མང་ ཧྨེན་དོ་མ་ཡ་ ས་བ་	लोछार पर्व ལོ་ཚར་ དུའི་ཚེན་
१४.	**तामाङ भाषा र लिपि** **ཏ་མང་ གྱོའི་ ཐེན་ ཧྲི་གི་**	**तामयीग लिपि परिचय र प्रयोग** སམ་ཡིག་ ཧྲི་གི་ ངོ་སེ་བ་ ཐེན་ ཡུ་བ་ གེ་	तामयीग लिपिको प्रयोग र अभ्यास སམ་ཡིག་ ཧྲི་གི་ ཡུ་བ་ གེ་	तामयीग लिपि र सम्भोटा लिपिको अन्तर्सम्बन्ध སམ་ཡིག་ ཧྲི་གི་ ཐེན་ སམ་བོ་ཊ་ ཧྲི་གི་ལ་ ཀྱུ་ ཀྱུ་
१५.	**तामाङ गन्तीअनुसार आयव्यय विवरण तयारी** ཏ་མང་ རྩི་བ་ ཤུའི་	**तामाङ गन्तीको अङ्क प्रयोग गरी आयव्ययको विवरण तयारी** ཏ་མང་ རྩི་བ་ ཨང་ཀ་ ཡུ་སི་ ནོར་ ཏ་བ་ཕབ་ པོབ་ ལ་ང་ གེ་	तामाङ गन्तीको अङ्क प्रयोग गरी व्यक्तिगत आयव्ययको विवरण तयारी ཏ་མང་ རྩི་བ་ ཨང་ཀ་ ཡུ་སི་ རང་ལ་ ནོར་ ཏ་ བ་ཕབ་པོབ་ ལ་ང་ གེ་	तामाङ गन्तीको अङ्क प्रयोग गरी पारिवारिक आयव्ययको विवरण तयारी ཏ་མང་ རྩི་བ་ ཨང་ཀ་ ཡུ་སི་ དེམ་ལ་ ནོར་ ཏ་ བ་ཕབ་པོབ་ ལ་ང་ གེ་
			पाठ १५, कार्य घण्टा १६०	पाठ १५, कार्य घण्टा १६०

द्रष्टव्यः माथिको तालिकामा विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रममा विधाहरूमा पहिलो कक्षा ४ र दोस्रो कक्षा ५ का लागि दिइएका छन् । जसमा वैकल्पिक कोष्ठपछिका कक्षा ५ लागि निर्धारण गरिएका छन् ।

५.३ कक्षा ६-८ को भाषिक विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

तालिका ९

कक्षा ६-८ को भाषिक विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रम

क्र.सं.	विधा	क्षेत्र	कक्षा ६	कक्षा ७	कक्षा ८
१.	**कविता /गीत (देशभक्ति/श्रम/ नीतिपरक** ༼ཏྭུཨི་ཁ་ ཐེན་ ཏྭུཨི་༽	**तामाङ जाति** ཏ་མང་ ཏུཨིཚེན་	तामाङ उद्गमस्थल (बाब्सा) ཏ་མང་ མེ་མེ་ཨ་ཁེ་ ལ་ བ་པ་ས་	तामाङ उत्पत्तिको इतिहास (ठुङराप केराप) ཏ་མང་ ཀཨིརན་ ༼ཐྲུང་རབ་ ཀེ་རབ་༽	तामाङ सभ्यता (विकास) ཏ་མང་ ལེ་རྫོང་
२.	**कथा (पौराणिक/ लोक/ऐतिहासिक)** ནམ་དར་	**तामाङ जातिको परम्परागत सीप र प्रविधि** ཏ་མང་ ཏུཨི་ཚེན་ ལ་ ཨོན་མ་ལ་ སེཔ་ ཐེན་ པྲ་བི་ དི་	तामाङ जातिको परम्परागत पेसा र व्यवसाय (लामा र झाँक्री) ཏ་མང་ ཏུཨི་ཚེན་ ལ་ ཨོན་མ་ལ་ བེ་ ཐེན་ ཚོང་ ༼ལ་མ་ ཐེན་ བོན་བོ་༽	तामाङ जातिको परम्परागत उद्यम र स्वरोजगार (निगाला र बाँसको सामान निर्माण) ཏ་མང་ ཏུཨི་ཚེན་ ལ་ ཨོན་མ་ལ་ བེ་ ཐེན་ རང་སེན་ བེ་ སོབ་ ༼ཀླུ་ ཐེན་ ཁྲིན་ན་ སྐེ་ཀ་དེ་༽	तामाङ जातिको पेसा, व्यवसाय र रोजगार प्रवर्धन (थाङका) ཏ་མང་ ཏུཨི་ཚེན་ ལ་ ཨོན་མ་ལ་ བེ་ ཚོང་ ཐེན་ བེ་ ལ་ ན་ ཏ་ན་ ལ་བ་ ༼ཐང་ཀུ་༽
३.	**निबन्ध (कला, संस्कृति/निजात्मक)** ༼ཕྲ་བན་དེ་༽	**संवाद (खेलकुद /संस्कृति)** ༼ཏམ་ པང་བ་༽	तामाङ लोक बाजा (टुङना र डम्फू) ཏ་མང་ལ་ རབ་བ་ སེ་ཀ་དེ་	तामाङ लोकगीत (फापरे ह्वाई) ཏ་མང་ལ་ ཏྭུཨི་ ༼ ཕཔརེ་ ཏྭུཨི་༽	तामाङ लोककला (जुङ्बा नाच) ཏ་མང་ལ་ ཀ་ལ་ ༼ཛུང་བ་ སྱ་བ་༽
४.	**व्यावहारिक (लेखन घरायसी/ सम्पादकलाई चिठी)** ཕུ་བ་ཏམ་བ་ ཏ་ བྲི་བ་	**तामाङ समाज र सङ्गठन** ཏ་མང་ ཏུལ་བ་ ཐེན་ བེན་ཏུན་	तामाङ थरहरू ཏ་མང་ ཏུཨི་ཀ་དེ་	तामाङ घरपरिवार ཏ་མང་ དེམ་བྲེ་མེ་	तामाङ घेदुङ ཏ་མང་ བེ་ཏུང་
५	**संवाद /वादविवाद/ मनोवाद** ༼ཏམ་ པང་བ་༽	**हाम्रो सम्पदा** ཏུང་ལ་ ནོར་	रामेछाप जिल्लाको प्राकृतिक सम्पदा ངོ་ལ་ཁ་ ཛོང་ལ་ ཕྲ་ གྱི་ཏིག་ ་ ནོར་	रामेछाप जिल्लाको सांस्कृतिक सम्पदा ངོ་ལ་ཁ་ལ་ ཛོང་ལ་ སས་གྱི་ཏིག་ ནོར་	रामेछाप जिल्लाको पर्यटकीय क्षेत्र ངོ་ལ་ཁ་ལ་ ཛོང་ལ་ པར་ཡ་ཏ་ཀེཡ་

					རྟུལ་
६.	**कथा (बाल मनोविज्ञान)** ༼ནམ་དར་༽	**तामाङ धार्मिक परम्परा र चाडपर्वहरू** (ཏ་མང་ ཆོའི་ ཐེན་ ཏུའི་ཚེན་ ཀ་དེ་༽	तामाङ जातिको धर्म संस्कार ཏ་མང་ རྟུའི་ཚེན་ལ་ ཆོའི་ ཐེན་ རིམ་ཐིམ་	तामाङ जीवन संस्कार र संस्कृति ཏ་མང་ ཀེ་ཞ་ གྲུའི་ ཐེན་ རིམ་ཐིམ་	तामाङ जातिको ताम्बा दर्शन र मूल्यमान्यता ཏ་མང རྟུའི་ཚེན་ལ་ ཏམ་བ་ མཨི་ཏང་ ཐེན་ ཆུལ་ཐིམ་
७.	**जीवनी (स्थानीय/ राष्ट्रिय /अन्तर्राष्ट्रिय)** ༼ཀེ་ཞ་ཏམ་ བྲི་བ་༽	**तामाङ आदर्श र गौरव** ཏ་མང་ རྫ་པ་ ཐེན་ ཏང་བ་	तामाङ भाषा र साहित्यमा योगदान गर्ने व्यक्तिको जीवनी ཏ་མང་ གྱོའི་ ཐེན་ སེམ་ལྷེང་རི་ ཡེ་ ལ་ བ་ སྨི་ལ་ ཀེ་ཞ་ཏམ་	राजनीतिक क्षेत्रमा योगदान गर्ने व्यक्तिको जीवनी སླེ་ཡེ་རི་ བང་ལབ་ སྨི་ལ་ ཀེ་ཞ་ཏམ་	महान सहिदको जीवनी གྲེན་ ས་ཧེད་ལ་ ཀེ་ཞ་ཏམ་
८.	**रिपोताजमूलक रचना/दैनिकी** **རི་པོར་ཏཛ་ སེང་བ་**	**तामाङ संस्कार र संस्कृति** ཏ་མང་ གྲུའི་ ཐེན་ ཏུའི་ཚེན	तामाङ जातिको जन्म संस्कार ཏ་མང་ རྟུའི་ཚེན་ལ་ ཀེ་ཞ་ རིམ་ཐིམ་	तामाङ जातिको विवाह संस्कार ཏ་མང་ རྟུའི་ཚེན་ ལ་ བྲེལ་སང་ལ་ རིམ་ཐིམ་	तामाङ जातिको मृत्यु संस्कार ཏ་མང་ རྟུའི་ཚེན་ ལ་ ཤི་བ་ལ་ རིམ་ ཐིམ་
९.	**कथा (सामाजिक)** ༼ནམ་དར་༽	**तामाङ जातिको पहिचान र प्रगति** ཏ་མང་ རྟུའི་ཚེན་ ངོ་སེབ་ ཐེན་ ལྷེ་རྫང་	तामाङ खाद्यन्न ཏ་མང་ ཙ་བ་སེ་ཀ་དེ་	तामाङ भेषभूषा (पोशाक र गहना) ཏ་མང་ ཀྭན་བ་སེ་ ཀ་དེ་ ༼ཀྭན་ ཐེན་ གྱེན་ཚ་༽	तामाङ बौद्ध धर्म परम्परा ཏ་མང་ བཀྱུད་ ཆོའི་ཐིམ་
१०.	**कविता (प्रकृतिपरक)** ༼ཏྲུའི་ཁ་༽	**हाम्रो सम्पदा** རྟུང་ལ་ ནོར་	लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाअन्तर्गत प्राकृतिक सम्पदा (वन वनस्पति) ལི་ཁུ་ ནམ་ད་ལ་ པྲ་ཀྲ་ཏིག་ ནོར་ ༼ཧྲི་ ཐེན་ དོང་ཏུ་ཁུ་༽	लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाअन्तर्गत सांस्कृतिक सम्पदा (गोन्पा र मन्दिर) ལི་ཁུ་ ནམ་ད་ལ་ སཱས་ཀྲ་ཏིག་ ནོར་ ༼གོན་པ་ ཐེན་ མན་དིར་༽	लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाको पर्यटकीय सम्पदा (लम्ची गुफा र हिमाल) ལི་ཁེ་ གཨི་པ་ལི་ཀེ་ ལ་ གོར་ཏམ་ལ་ ནོར་ ༼ཕབ་ཚེ་ ཨུ་ ཐེན་ ཧྲིང་གང་༽
११.	**प्रबन्ध (योग, स्वास्थ्य, वाणिज्य**	**स्थानीय पेसा र व्यवसाय**	स्थानीय उद्यम र स्वरोजगार (बिजुली༽	स्थानीय विकास, रोजगार र समृद्धि	स्थानीय पेसा र व्यवसाय (सरकारी सेवा)

	र प्रकृति वर्णन) ༼ཕྲ་བཤད་ད་ ༽	ཧྲུལ་ས་ལ་ གེ་ ཐེན་ ཚོང་	ཧྲུལ་ས་ལ་རི་ ཚོང་ ཐེན་ རང་སེན་ གེ་ སོ་བ་ ༼ཏྲིབ་ལིང་༽	(पर्यटन) ཧྲུལ་ས་ལ་ ལྷེ་རྫུང་ ཐེན་ གེ་སོ་བ་ ཐེན་ ཏོར་ཏ་བ་ ༼ཀོ་ར་ བ་༽	ཧྲུལ་ས་ལ་ གེ་ ཐེན་ ཚོང་ ༼སླི་ཁང་རི་ གེ་༽
१२.	**नियात्रा/ यात्रा वर्णन ཀོར་བ་ལ་ སེམ་ལྷེང་**	**तामाङ जाति र भूगोल** ཏ་མང་ ཧྲུཨི་ཚན་ ཐེན་ ཧྲུལ་ས་	लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाको तामाङ जाति र बस्ती བེ་གུ་ ནས་ས་ལ་ ཏ་ མང་ ཧྲུཨོ་ཚེན་ ཐེན་ ཙེ་ས་	रामेछाप जिल्लाको तामाङ जाति र बस्ती རྡོ་ལ་ག་ རྫོང་ལ་ ་ ཏ་མང་ ཧྲུཨི་ཚེན་ག ཐེན་ ཙེ་ས་	बागमती प्रदेश अन्तर्गत तामाङ जाति र भूगोल བ་ག་མ་ཏི་ སླི་ས་ལ་ ནས་ས་ལ་ ཏ་མང་ ཧྲུཨི་ཚེན་ ཐེན་ ཙེ་ ས་
१३.	**कविता/गीत/गजल (सामाजिक) ཏྲཨི་ ཐེན་ ག་ རྫལ་**	**तामाङ भाषा र साहित्य** ཏ་མང་ གྲོཨི་ ཐེན་ སེམ་ལྷེང་	तामाङ भाषा, साहित्य र साहित्यकार (स्थानीय) ཏ་མང་ གྲོཨི་ ཐེན་ སེམ་ལྷེང་ལ་ བྲི་པོན་ ༼རང་ ནམ་ས་༽	तामाङ भाषा, साहित्य र साहित्यकार (जिल्ला) ཏ་མང་ གྲོཨི་ལ་ སེམ་ལྷེང་ལ་ བྲི པོན་ ༼རང་ལ་ རྫོང་ ༽	तामाङ भाषा, साहित्य र साहित्यकार (राष्ट्रिय) ཏ་མང་ གྲོཨི་ལ་ སེམ་ལྷེང་ལ་ བྲི་པོན་ ༼སླི་ས་༽
१४	**तामाङ भाषा र लिपि ཏ་མང་ གྲོཨི་ ཐེན་ ཏེ་གི་**	**तामाङ लिपिको प्रयोग र अभ्यास** ཏ་མང་ ཏེ་གི་	तामयीग र सम्भोटा लिपिको अन्तर्सम्बन्ध ཏམ་ཡིག་ ཐེན་ སམ་ པོ་ཏ་ ཏེ་གི་ལ་ རྩོ་རྩོ་	सम्भोटा लिपिको परिचय སམ་བེ་ཏ་ ་ཏེ་གི་ ངོ་ སེ་བ་	सम्भोटा लिपिको प्रयोग र अभ्यास སམ་བེ་ཏ་ ཏེ་གི་ ཡུ་ བ་ གེ་
१५.	**तामाङ गन्ती प्रणाली ཏ་མང་ རྫུ་བ་ལ་ གྲུཨི་**	**तामाङ गन्ती र आयव्यय विवरण तयारी** ཏ་མ་ རྫུ་བ་ ཐེན་ ནོར་ཏ་བ་ཕ་བ་ ཏམ་ པོབ་ ལ་བ་ གེ་	तामाङ गन्ती र विद्यालयको आयव्यय विरण तयारी ཏ་མང་ལ་ ཨང་ག་ ཡུ་བ་ ལོབ་ཁང་རི་ ཏ་བ་ ཕ་བ་ ཏམ་ པོབ་ ལ་བ་གེ་	तामाङ गन्ती र घेदुङको आयव्यय विवरण तयारी ཏ་མང་ལ་ ཨང་ག་ ཡུ་ གེ་དུང་རི་ལ་ ནོར་ཏ་བ་ ཕ་བ་ ཏམ་ པོབ་ ལ་བ་གེ་	तामाङ गन्ती र पसलको आयव्यय विवरण तयारी ཏ་མང་ལ་ ཨང་ག་ ཡུ་ པ་སལ་ལ་ ནོར་ ཏ་བ་ ཕ་བ་ ཏམ་ པོབ་ ལ་བ་གེ་
			पाठ १५, कार्य घण्टा १६०	पाठ १५, कार्य घण्टा१६०	पाठ १५, कार्य घण्टा १६०

परिच्छेद छ

ཚོཾག་ ༦

तामाङ भाषा पाठ्यक्रम: भाषिक विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

གྱུཨི་ ཡོཔ་པ་ལ་ སྐེ་ག་དེ་ལ་ རེང་ན་ལ་བ་ ཏམ་

६.१ कक्षा १-३ को भाषिक विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

तालिका १०

कक्षा १-३ को भाषिक विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

क्र. सं.	क्षेत्र	कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३
१.	वर्ण ༼སྤར་ན་༽	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ विभिन्न घरपालुवा जनावरको आवाजको ध्वनि पहिचान गर्न ➢ परिवारको सदस्यको आवाज पहिचान गर्न ➢ विभिन्न ध्वनिको पहिचान गर्न ➢ विभिन्न ध्वनिको विभेदीकरण गर्न ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ शब्दको सुरु र अन्तको उच्चारण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा दृश्य वस्तुको नाम उच्चारण गर्न ➢ तामाङ भाषामा आकृति,रङ र सङ्केत चिह्नको पहिचान गर्न ➢ दृश्यवस्तुको अवलोकनबाट मुख्य मुख्य विषयवस्तु पहिचान गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ समान र असमान चित्रको पहिचान गरी सङ्केतन तथा		

		विसङ्केतन गर्न ➢ तामाङ भाषामा शब्दअनुसारको चित्र र चित्रअनुसारको शब्द पहिचान गर्न ➢ सङ्केतकबाट विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ स्वर तथा व्यञ्जन वर्णबाट निर्मित तामाङ भाषाको शब्द भन्न **पठन प्रवाह** ➢ शिक्षकसँगसँगै अनुवाचन गर्न **पठनबोध** ➢ स्वर तथा व्यञ्जन वर्णको सङ्केतन तथा विसङ्केतन गर्न **लेखाइ** ➢ सीधा, छड्के र वृत्तकार धर्का कोर्न ➢ धर्का जोडेर स्वर तथा व्यञ्जन वर्ण लेख्न ➢ सङ्केतबाट वर्ण ढाँचा तयार गर्ने ➢ वस्तु र वर्णलाई धर्का कोरेर जोड्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ शिक्षकले गरेअनुसार वचनको आधारमा तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति गर्न		
२.	**म र मेरो परिवार** **(ང་ ཐེན་ ང་ལ་ དེམ་ ཐེ་མེ་)**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी, सोधपुछ र प्रश्नोत्तरको क्रममा उपयुक्त तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा दृश्य वस्तुको	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक र विद्यालय परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाका शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ तामाङ भाषामा संवाद र छलफल सुनी त्यसका आधारमा प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठ सुनी नयाँ शब्द पहिचान	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक,विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान

		नाम उच्चारण गर्न ➢ तामाङ भाषामा आकृति, रङ र सङ्केत चिह्नको पहिचान गर्न ➢ दृश्यवस्तुको अवलोकनको आधारमा मूख्य मुख्य विषयवस्तुको पहिचान गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ समान र असमान चित्रको पहिचान गरी सङ्केतन तथा विसङ्केतन गर्न ➢ तामाङ भाषामा शब्दअनुसारको चित्र र चित्रअनुसारको शब्द पहिचान गर्न ➢ सङ्केतकबाट विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ समान र असमान चित्रको पहिचान गरी सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न ➢ तामाङ भाषामा शब्दअनुसारको चित्र र चित्रअनुसारको शब्द पहिचान गर्न ➢ सङ्केतकबाट विभिन्न आकृति र चित्र निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा वस्तु वा चित्रको नाम उच्चारण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न **पठनबोध** ➢ सङ्केत र चित्रको आधारमा शब्द तथा सन्दर्भ पहिचान गर्न ➢ शीर्षक वा चित्र हेरेर पूर्वानुमान वा	गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा हाउभाउसहित छलफल र कुराकानी गर्न ➢ दिइएको चित्रको आधारमा तामाङ भाषामा वर्णन गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा शब्दको सुरु र अन्तमा समान ध्वनि र समान संरचना भएको शब्द पहिचान र प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा संयुक्त वर्ण प्रयोग भएका शब्द पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा वस्तु वा चित्रको नाम उच्चारण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोग हुने शब्दहरूको समुचित प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा पाँच शब्दसम्मको वाक्य निर्माण गर्न **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित लय मिलाएर पाठका गीत, कविता वाचन गर्न ➢ हाउभाउसहित गति यति मिलाएर तामाङ भाषाको गद्य अनुच्छेद पढ्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक तथा चित्रबारे अनुमान गर्दै पढ्न	गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न ➢ निर्देशित पाठको श्रुतिबोध गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा बारको नाम बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ स्वतन्त्र वाक्य र अनुच्छेद लेख्न

		अनुमान गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर तथा व्यञ्जन वर्ण लेख्न ➢ चित्रमा रङ भर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन	➢ पाठगत सन्दर्भ र पूर्वज्ञानको आधारमा पाठकारे अनुमान गर्न ➢ विषयवस्तुको आधारमा तामाङ भाषामा प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ अनुच्छेदमा प्रयोग भएका शब्द र वाक्य गन्न र लेख्न ➢ पढेका शब्द, वाक्य र अनुच्छेदको श्रुतिलेखन र अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी बोल्न र लेख्न	**कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा उपयुक्त लेख्य चिह्नको प्रयोग गरी लेख्न
३.	**म र मेरो दैनिकी** **༼ང་ ཐེན་ ང་ལ་ རེ་ རེ་ལ་ གོ་ ལྷ་༽**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ वाक्यमा शब्द पहिचान र शब्द गणना गर्न ➢ कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तरको क्रममा शब्दको सही उच्चारण र प्रयोग गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषाका श्रव्य र दृश्य सामग्रीको आधारमा मुख्य मुख्य विषयवस्तु पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा आकृति,रङ र सङ्केत चिह्नको पहिचान गर्न ➢ हाउभाउ र अभिनयसहित तामाङ भाषामा मऔखिक प्रस्तुति गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ सङ्केतकबाट वर्णको ढाँचा निर्माण गर्न ➢ वर्णहरूको ढाँचाको अनुकरण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा परिचित वस्तुको	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ दैनिक क्रियाकलापसँग सम्बन्धित शब्दको वर्णगत ध्वनि जोड्न र छुट्याउन ➢ लेख्य चिह्नका आधारमा हुने उच्चारणगत भिन्नता पहिचान र प्रयोग गरी भन्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ दैनिक जीवनसँग सम्बन्धित तामाङ भाषाका श्रव्य र दृश्य सामग्रीको आधारमा कुराकानी छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ दिइएको चित्रको आधारमा तामाङ भाषामा वर्णन गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा दैनिक जीवनमा प्रयोगमा आउने शब्दको सूची बनाउन ➢ तामाङ भाषाका समान संरचना भएका शब्दको वर्ण जोड्न र छुट्याउन	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ दैनिक क्रियाकलापसँग सम्बन्धित शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तर्क्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठका बालगीत,बालकविता र बालकथालाई आफ्नै शब्दमा पुनर्कथन गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ दैनिक जीवनसँग सम्बन्धित तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको अध्ययन गरी शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषाका दृश्यात्मक सूचनाको आधारमा अन्तरक्रिया र छलफल गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा

		नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक तथा चित्रबारे पूर्वानुमान तथा अनुमान गर्न ➢ पाठको सन्दर्भबारे छलफल प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ शब्दहरूको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन	➢ तामाङ भाषामा प्रयोग भएका संयुक्त अक्षर पहिचान गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषाका अनुकरणात्मक शब्दहरू चिनेर प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा निर्देशित शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **पठन प्रवाह** ➢ गति यति मिलाई सस्वर पठन गर्न ➢ पठन गति वृद्धि गर्ने गरी वाक्य तथा अनुच्छेद पढ्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक तथा चित्र बारे पूर्वानुमान तथा अनुमान गर्न ➢ स्थानीय परिवेश र पाठको सन्दर्भबारे छलफल प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पढेका वाक्य र अनुच्छेदको श्रुतिलेखन र अनुलेखन गर्न ➢ पाठको विषयवस्तुको बारे प्रश्नोत्तर लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ लेख्य चिह्नको प्रयोग गरी वाक्य लेख्न	जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा महिनाको नाम बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ पाठसँग सम्बन्धित निर्देशित लेखन गर्न ➢ अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा उपयुक्त लेख्य चिह्नको प्रयोग गरी लेख्न

४.	**हाम्रो तामाङ समुदाय** **༼ཧྲུང་ལ་ ད་མང་ ཡུལ་བ་༽**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ समुदायमा रहेका मनिसले बोल्ने शब्द पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तरको क्रममा शब्दको सही उच्चारण र प्रयोग गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषाका श्रव्य र दृश्य सामग्रीको आधारमा मौखिक प्रस्तुतिको नक्कल गर्न ➢ तामाङ भाषामा संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ मात्रा लागेका वर्णहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न ➢ चन्द्रविन्दु र शिरोविन्दुको प्रयोग गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण र शब्दको सङ्केतनलाई विसङ्केतन गर्न **पठनबोध** ➢ स्थानीय परिवेश र पाठको सन्दर्भबारे छलफल प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पत्र र घटना पहिचान गर्न **लेखाइ**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पाठ सुनी शब्दको शुद्ध उच्चारण गर्न ➢ तामाङ भाषामा चन्द्रविन्दु लागेका शब्दको शुद्ध उच्चारण गर्न ➢ तामाङ भाषामा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तरको क्रममा शब्दको सही उच्चारण र प्रयोग गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा दुई दृश्य वस्तुको तुलना गरी पहिचान गर्न ➢ दृश्य सामग्रीको अवलोकन गरी तामाङ भाषामा प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ चित्रका आधारमा शब्द भन्न र हिज्जे मिलाई लेख्न ➢ समान संरचनामा फरक ध्वनि पहिचान गर्न **शब्दभण्डार** ➢ समुदायसँग सम्बन्धित शब्दलाई तामाङ भाषामा व्यक्त गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति यति मिलाएर गद्यको पठन गर्न ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाई एकल समूहगत पठन	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक,विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा एकदेखि दशसम्मको गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य

		➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शब्दहरूको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ पूर्णविराम, अल्पविराम र प्रश्नवाचक चिह्नको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति दिन	गर्न **पठनबोध** ➢ आफ्नो अनुभव र अनुमानको आधारमा तामाङ भाषामा प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न ➢ पाठको आधारमा प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ वाक्य तथा अनुच्चेदको अनुलेखन तथा श्रुतिलेखन गर्न ➢ पदसङ्गति मिलाई लेख्य चिह्नको प्रयोग गरी स्वतन्त्र लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ क्रियाको काल अनुसारको वाक्य प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन	सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ बुँदाको आधारमा कथा लेख्न लेख्न ➢ अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा उपयुक्त लेख्य चिह्नको प्रयोग गरी लेख्न
५.	**मेरो विद्यालय** ༼ང་ལ་ སློབ་ཁང་༽	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा विद्यालयसँग सम्बन्धित शब्द पहिचान गर्न ➢ विद्यालयमा तामाङ भाषामा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तरको क्रममा शब्दको सही उच्चारण र प्रयोग गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ विद्यालयमा तामाङ भाषाका श्रव्य र दृश्य सामग्रीको आधारमा मौखिक प्रस्तुतिको नक्कल गर्न ➢ तामाङ भाषामा संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ शब्दको सुरु,बीच र अन्तको वर्ण	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ परिवार र विद्यालयको परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्दको पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ पाठ पढी शब्दको शुद्ध उच्चारण गर्न ➢ शिरविन्दु र चन्द्रविन्दु लागेका शब्दको शुद्ध उच्चारण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ दुईवटा दृश्य सामग्रीको अवलोकन गरी समनता र भिन्नताको पहिचान गर्न ➢ दृश्य वस्तुको अवलोकन गरी तामाङ भाषामा प्रतिक्रिया दिन **लेख्य वर्ण सचेतीकरण**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक,विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ फरक फरक दृश्यात्मक कुराको अध्ययन गरी मऔखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति गर्न ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग

		पहिचान गर्न ➢ वर्णहरूको ढाँचाको अनुकरण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ समुदायमा पाइने परिचित वस्तुको नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न **पठनबोध** ➢ स्थानीय परिवेश र पाठको सन्दर्भबारे छलफल प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुतिलेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ पूर्णविराम, अल्पविराम र प्रश्नवाचक चिह्नको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति दिन	➢ समान संरचना भएका शब्दको सुरु,बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गरी वर्ण छुट्याउन **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषाका शब्दहरूलाई सूचिकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान गर्न **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गद्य पाठ्य सामग्रीलाई गति, यति मिलाई सस्वर वाचन गर्न ➢ हाउभाउसहित पद्य पाठ्य सामग्रीलाई गति,यति र लय मिलाई वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ पाठगत सन्दर्भ र परिवेशको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा घटनाक्रम र सार भन्न र लेख्न **लेखाइ** ➢ बान्की मिलाई शब्द,वाक्य र छोटो अनुच्छेद लेख्न ➢ निर्धारित पाठको पात्र तथा सन्दर्भ परिवर्तन गरी लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ पूर्णविराम, अल्पविराम र प्रश्नवाचक चिह्नको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति दिन	गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठको आधारमा नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा १० देखि २० सम्मको गन्ती सङ्ख्या **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ एकल र युगल बालगीत, बालकविता वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर

				लेखन ➢ निर्देशन अनुसार लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा कर्ता ,कर्म र क्रियापदको क्रम मिलाएर लेख्न
६.	**हाम्रो पेसा र व्यवसाय** ༼ཧྲང་ལ་ ག་ཐེན་ ཚོང་༽	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका सजीव वस्तुहरूको नाम बताउन ➢ वरपरका सजीव वस्तुको बारेमा तामाङ भाषामा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका सजीव वस्तुहरूको आवाज नक्कल गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ वरपरका सजीव वस्तुको वारेमा तामाङ भाषामा मौखिक प्रस्तुति गर्न ➢ तामाङ भाषामा संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ शब्दको सुरु, बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षरहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका सजीव वस्तुको नामकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण, शब्द र सरल वाक्यको	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका सजीव वस्तुहरूको पहिचान गर्न ➢ वरपरका सजीव वस्तुको बारेमा तामाङ भाषामा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका सजीव वस्तुहरूको आवाज पहिचान गरी नक्कल गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ वरपरका सजीव वस्तुको वारेमा तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित प्रस्तुति गर्न ➢ आफ्नो वरपरका वस्तुहरूको अवलोकन गरी तामाङ भाषामा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ समान संरचनाना भएकाशब्दको सुरु,बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका सजीव वस्तुको नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ फाठमा रहेका शब्दको ध्वनि जोड्न, थप्न र झिक्न ➢ पारिवारिक,विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी, संवाद, अन्तर्क्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा २० देखि ३०

		विसङ्केतन गर्न **पठनबोध** ➢ स्थानीय परिवेश र पाठको सन्दर्भबारे छलफल प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गद्य पाठ्य सामग्रीलाई गति, यति मिलाई सस्वर वाचन गर्न ➢ हाउभाउसहित पद्य पाठ्य सामग्रीलाई गति,यति र लय मिलाई वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ पाठगत सन्दर्भ र परिवेशको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा घटनाक्रम र सार भन्न र लेख्न **लेखाइ** ➢ बान्की मिलाई शब्द,वाक्य र छोटो अनुच्छेद लेख्न ➢ निर्धारित पाठको पात्र तथा सन्दर्भ परिवर्तन गरी लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ पूर्णविराम, अल्पविराम र प्रश्नवाचक चिह्नको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति दिन	सम्मको गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ एकल, युगल र समूहमा गीत कविता वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ स्वतन्त्र वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा वचन र पुरुषको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा कर्ता,कर्म र क्रियापदको क्रम मिलाएर लेख्न
७.	**मेरो सरसामन** ༼ངའ་ སྐྱེ་ ཀ་དེ་༽	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ आफ्नो वडाभित्र तामाङ जातिको बसोबास रहेको क्षेत्रको नाम बताउन ➢ आफ्नो टोलमा रहेका तामाङ जातिको बसोबासको बारेमा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ समानसंरचना भएका शब्दहरूको अगाडि,बीच र अन्तमा रहेका वर्ण पहिचान गरी उच्चचारण गर्न ➢ आफ्नो वडाभित्रको तामाङ जातिको बसोबासको बारेमा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पाठमा प्रयुक्त समान तथा असमान ध्वनि भएका शब्दहरू पहिचान गर्न ➢ पारिवारिक, विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तर्क्रिया र

		➢ तामाङ जातिको बसोबास क्षेत्रको मौखिक प्रस्तुति गर्न ➢ तामाङ भाषामा संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ शब्दको सुरु, बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षरहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका सजीव वस्तुको नामकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण, शब्द र सरल वाक्यको विसङ्केतन गर्न **पठनबोध** ➢ स्थानीय परिवेश र पाठको सन्दर्भबारे छलफल प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न, **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल	**श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ जातिको बसोबास क्षेत्रको बारेमा मौखिक तथा लिखित प्रस्तुति गर्न ➢ तामाङ भाषामा संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ शब्दको सुरु,बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ तामाङ भाषामा परिचित शब्दको सूचि तयार गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषाका शब्दहरूमा वर्ण परिवर्तन गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउ सहित गद्य पाठ्य सामग्रीलाई गति, यति मिलाई सस्वर वाचन गर्न ➢ हाउभाउसहित पद्य पाठ्य सामग्रीलाई गति,यति र लय मिलाई सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ स्थानीय परिवेश र पाठको सन्दर्भबारे छलफल प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पाठको घटनाक्रम तथा सार भन्न र लेख्न **लेखाइ**	प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा ३० देखि ४० सम्मको गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र

		गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	➢ बान्की मिलाई शब्द,वाक्य र छोटो अनुच्छेद लेख्न ➢ निर्धारित पाठको पात्र तथा सन्दर्भ परिवर्तन गरी लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ पूर्णविराम, अल्पविराम र प्रश्नवाचक चिह्नको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति दिन	प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ स्वतन्त्र वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिँदा लेख्य चिह्नको प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा कर्ता, कर्म र क्रियापदको क्रम मिलाई लेख्न
८.	**हाम्रो पुर्खाको सीप ༼ཧྱང་ལ་ མེ་མེ་ཨ་ཁེ་ལ་ སིཔ་༽**		**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ समुदायको घरगोठमा प्रयोग गरिने सामग्रीको पहिचान नामाकरण गर्न ➢ तामाङ समुदायले प्रयोग गर्ने सामग्रीको बारेमा तामाङ भाषामा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ तामाङ भाषामा विषयवस्तु,पात्र र घटना सम्बन्धी मौखिक वर्णन सुन्न र सुनाउन ➢ तामाङ भाषाको शब्दमा वर्ण जोडेर,झिकेर वा परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ समुदायमा प्रयोग हुने सामग्रीको पहिचान र नामकरण गर्न ➢ तामाङ समुदायमा प्रयोग हुने सामग्रीको बारेमा तामाङ भाषामा मौखिक प्रस्तुति गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक,विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तर्क्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषामा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न

			➢ संयुक्त व्यन्जन वर्णको उच्चारण गरी लेख्य स्वरूप चिन्न र लेख्न ➢ शब्दमा रहेका संयुक्त व्यञ्जन वर्ण पहिचान गरी लेख्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दहरूको अर्थ भन्न ➢ पाठका नयाँ र लब्ध शब्दहरूलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गद्य पाठ्य सामग्रीलाई गति, यति मिलाई सस्वर वाचन गर्न ➢ हाउभाउसहित पद्य पाठ्य सामग्रीलाई गति,यति र लय मिलाई सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ स्थानीय परिवेश र पाठको सन्दर्भबारे छलफल प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पाठको घटनाक्रम तथा सार भन्न र लेख्न **लेखाइ** ➢ बान्की मिलाई शब्द,वाक्य र छोटो अनुच्छेद लेख्न ➢ निर्धारित पाठको पात्र तथा सन्दर्भ परिवर्तन गरी लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण**	**शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा ४० देखि ५० सम्मको गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ अपूर्ण संवादलाई पूरा गरी लेख्न ➢ अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिँदा उपयुक्त निपातको प्रयोग गर्न

			➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ पूर्णविराम, अल्पविराम र प्रश्नवाचक चिह्नको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति दिन	
९.	**हाम्रो वरपरको वातावरण ༼ཡང་ལ་ ཁྱར་ཁྱར་ལ་ ཕྱ་ད་ ཕྱར་ན་༽**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ आफ्नो वडाको हावापानीको अवस्था बताउन ➢ आफ्नो टोलमा रहेका खोला खोल्सीको नाम बताउन ➢ आफ्नो टोल नजिक रहेको जङ्गलको नाम बताउन **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ आफ्नो टोल र अर्को टोलको तुलना गर्न ➢ जङ्गल, खोला, हिमाल, गुम्बा, मन्दिर, सडक आदि देखाउन **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ शब्दको सुरु, बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षरहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका जङ्गल, खोला, हिमाल आदिको नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण,शब्द र सरल वाक्यको विसङ्केतन गर्न		

		पठनबोध ➢ स्थानीय परिवेश र पाठको सन्दर्भबारे छलफल प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा वरपरका स्थानको वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग, वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न		
१०.	**हाम्रो संस्कृति** ༼ངྱང་ལ་ རིམ་ཁྲིམ་༽	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ जातिको संस्कृतिसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान गर्न ➢ तामाङ संस्कृतिको बारेमा तामाङ भाषामा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ तामाङ भाषाको शब्दमा वर्ण जोडेर, झिकेर वा परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ जातिको संस्कृति झल्किने चित्रको बारेमा तामाङ भाषामा मौखिक प्रस्तुति गर्न ➢ तामाङ भाषामा संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ जातिको संस्कृतिसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान गर्न ➢ तामाङ संस्कृतिको बारेमा तामाङ भाषामा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ तामाङ भाषाको शब्दमा वर्ण जोडेर,झिकेर वा परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ जातिको संस्कृति झल्किने चित्रको वारेमा तामाङ भाषामा मौखिक प्रस्तुति गर्न ➢ तामाङ भाषामा संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ सामाजिक तथा सांस्कृतिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य

		➢ शब्दको सुरु, बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षर र शब्दहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ संस्कृति झल्कने चित्रको अध्ययन गरी नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण, शब्द र सरल वाक्यको विसङ्केतन गर्न **पठनबोध** ➢ तामाङ जातीय संस्कृति झल्कने चित्र अध्ययन गरी छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ संस्कृति झल्कने चित्रको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति	➢ शब्दको सुरु,बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षर र शब्दहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ संस्कृति झल्कने चित्रको अध्ययन गरी नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण,शब्द र सरल वाक्यको विसङ्केतन गर्न **पठन बोध** ➢ तामाङ जातीय संस्कृति झल्कने चित्र अध्ययन गरी छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ संस्कृति झल्कने चित्रको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक र लिखित अभिव्यक्ति दिन	सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा ५० देखि ६० सम्मको गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ स्वतन्त्र वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ छलफलको विषयमा लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा कर्ता, कर्म र क्रियापदलाई क्रम मिलाई लेख्न ➢ तामाङ भाषामा कर्ता,कर्म र क्रियापदको क्रम मिलाई वाक्य निर्माण गर्न

		गर्न	➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक र लिखित अभिव्यक्ति गर्न	
११.	**हाम्रो सञ्चार ༼ཧྱང་ལ་ ཨན་ཚར་ ཐེན་ ཕྲ་པི་ ཏེ༽**		**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पाठ्य शब्दहरूलाई जोडेर वा छुट्याएर उच्चारण गर्न ➢ तामाङ जातिको परम्परागत सञ्चारको बारेमा तामाङ भाषामा कुराकानी, छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ तामाङ भाषाको शब्दमा वर्ण जोडेर,झिकेर वा परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ जातिको संस्कृति झल्किने चित्रको वारेमा तामाङ भाषामा मौखिक प्रस्तुति गर्न ➢ तामाङ भाषामा संवेगात्मक अभिव्यक्ति बुझेर प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ शब्दको सुरु,बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ संयुक्त व्यञ्जन वर्णको पहिचान गरी उच्चारण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ संस्कृति झल्कने चित्रको पहिचान गरी नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नवीन शब्दको अर्थ भन्न	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक,विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा ६० देखि ७० सम्मको गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू

			पठन प्रवाह ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण,शब्द र सरल वाक्यको विसङ्केतन गर्न **पठनबोध** ➢ तामाङ जातीय संस्कृति झल्कने चित्र अध्ययन गरी छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्ने **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ संस्कृति झल्कने चित्रको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक र लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक र लिखित अभिव्यक्ति गर्न	वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ स्वतन्त्र वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ नमूनाको आधारमा व्यावहारिक लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा वचन र पुरुषको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा कर्ता, कर्म र क्रियापदको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन
१२.	**हाम्रो खानेकुरा ༼ཧྲུང་ལ་ ཟན་ཚར་ ཐེན་ བྲ་བི་ དེ༽**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटबिरुवा पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटबिरुवाको नामकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा बोटबिरुवाको नाम शब्दमा वर्ण परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटवरुवा पहिचान र नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा संयुक्त वर्णहरूको पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ पाठ शीर्षकमा केन्द्रित भई पाठको कल्पना गरी मौखिक वर्णन गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक, विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी, संवाद, अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न

		➢ तामाङ भाषामा बोटबिरुवाको पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोट बिरुवाको नामाकरण गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटबिरुवाको नाम शब्दको सुरु, बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षर र शब्दहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोट बिरुवाको नाम परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोट बिरुवाको नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण,शब्द र सरल वाक्यको विसङ्केतन गर्न **पठनबोध** ➢ तामाङ भाषामा वरपर पाइने बोट बिरुवाको बारेमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको	➢ तामाङ भाषामा बोटबिरुवाको नाम शब्दमा वर्ण परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा बोटबिरुवाको पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटविरुवाको नामाकरण गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटविरुवाको नाम शब्दको सुरु,बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षर र शब्दहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटबिरुवाको नाम परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटविरुवाको नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण,शब्द र सरल वाक्यको विसङ्केतन गर्न **पठनबोध** ➢ तामाङ भाषामा वरपर पाइने बोटविरुवाको बारेमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना	**श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा ७० देखि ८० सम्मको गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ**

		अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटबिरुवाको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटविरुवाको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ तामाङ जातिको विशेष खानाको सूचि तयार गर्न ➢ अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा कालको सामान्य पक्षको परयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन
१३.	**मेरो रुचि र बानी** ༼ང་ཏ་ མན་པ་ ཐེན་ པ་ནི་ ༽	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशु तथा पन्छीको पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपरका पशुपन्छी नामकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा पशुपन्छीको नाम शब्दको अघिल्लो वर्णको पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा पशुपन्छीको पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशुपन्छीको नामाकरण गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशुपन्छी जनाउने नाम शब्दको सुरु, बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशु तथा पन्छीकोपहिचान गर्न नामा करण गर्न ➢ तामाङ भाषामा पशुपन्छी जनाउने नाम शब्दमा वर्ण परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा पशुपन्छीको पहिचान र नामाकरण गर्न गर्न ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशुपन्छीको बारेमा छलफल गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशुपन्छी जनाउने नाम शब्दको सुरु,बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षर र शब्दहरूको सङ्केतन	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक,विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तर्क्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन

		➢ अक्षर र शब्दहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशुपन्छीको नाम शव्दमा वर्ण परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशुपन्छीको नामकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण,शब्द र सरल वाक्यको विसङ्केतन गर्न **पठनबोध** ➢ तामाङ भाषामा आफ्ना वरपर पाइने पशुपन्छीको बारेमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशुपन्छीको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग, वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन	र विसङ्केतन गर्न ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशुपन्छीको नाम शव्दमा वर्ण परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा आफ्नो वरपर पाइने पशुपन्छीको नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न **पठन प्रवाह** ➢ पठन गद्य सामग्रीलाई गति,यति मिलाई सस्वर वाचन गर्न ➢ पठन पद्य सामग्रीलाई गति,यति र लय मिलाईर सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ पाठको अध्ययन गरी पाठसँग सम्बद्ध विषयमा अनुभव व्यक्त गर्न ➢ पाठको क्रमिकता र सार बताउन **लेखाइ** ➢ बान्की मिलाएर शब्द,वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ पाठको श्रुतिलेखन र अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटविरुवाको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल	➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा ८० देखि ९० सम्मको गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ स्वतन्त्र वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ आफ्नो बानी बेहोरा लेखेर प्रस्तुत गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा कालको सामान्य पक्षको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यजक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा उपयुक्त लेख्य चिह्नको प्रयोग गरी लेख्न

		➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	
१४.	**हाम्रो वरपरका जीव जनावरहरू** ༼ཧྲིང་ལ་ ཁྲང་ཁྲང་ ལ་ ཇོ་ན་ བ་ཡང་༽	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूलको नामकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूल जनाउने शब्दमा वर्ण परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूल पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको नामकरण गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको जनाउने शब्दको सुरु,बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षर र शब्दहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूलको नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण, शब्द र सरल वाक्यको	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूलको पहिचान गरी नामाकरण गर्न ➢ निर्धारित पाठ्य सामग्री पढ्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूल पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफुलको नामाकरण गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ दृश्य सामग्रीको बारेमा तामाङ भाषामा प्रतिक्रिया दिन ➢ शब्दको अगाडि र पछाडि जोडिने रूप चिन्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूलको परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ शब्दको अगाडि वा पछाडि रूप जोडी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक, विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तर्क्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा ९० देखि १०० सम्मको गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह**

		विसङ्केतन गर्न **पठन बोध** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको बारेमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग, वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	➢ पठन गद्य सामग्रीलाई गति,यति मिलाई सस्वर वाचन गर्न ➢ पठन पद्य सामग्रीलाई गति,यति र लय मिलाएर सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ पाठको अध्ययन गरी पाठसँग सम्बद्ध विषयमा अनुभव व्यक्त गर्न ➢ पाठको क्रमिकता र सार बताउन **लेखाइ** ➢ बान्की मिलाएर शब्द,वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ पाठको श्रुतिलेखन र अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटविरुवाको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ बुँदाको आधारमा अनुच्छेद लेख्न ➢ पात्र र परिवेश परिवर्तन गरी पुनर्लेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा कर्ता, कर्म र क्रियापदको सङ्गती मिलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा कालको सामान्य पक्षको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन
१५.	**हाम्रो तामाङ गाउँ (राज्य)** ༼ཧྲུང་ལ་ ཏ་མང་ལ་ རྒྱལ་༽	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूलको नामकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूल जनाउने शब्दमा वर्ण परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध**	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूलको पहिचान गरी नामाकरण गर्न ➢ निर्धारित पाठ्य सामग्री पढ्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूल पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक,विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तर्क्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान

		➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूल पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको नामकरण गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको जनाउने शब्दको सुरु, बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षर र शब्दहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको नामाकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण, शब्द र सरल वाक्यको विसङ्केतन गर्न **पठनबोध** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको बारेमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको नाम लेख्न	र फलफुलको नामाकरण गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ दृश्य सामग्रीको बारेमा तामाङ भाषामा प्रतिक्रिया दिन ➢ शब्दको अगाडि र पछाडि जोडिने रूप चिन्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ शब्दको अगाडि वा पछाडि रूप जोडी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ पठन गद्य सामग्रीलाई गति,यति मिलाई सस्वर वाचन गर्न ➢ पठन पद्य सामग्रीलाई गति,यति र लय मिलाईर सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ पाठको अध्ययन गरी पाठसँग सम्बद्ध विषयमा अनुभव व्यक्त गर्न ➢ पाठको क्रमिकता र सार बताउन **लेखाइ** ➢ बान्की मिलाएर शब्द,वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न	गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा १०० देखि १००० सम्मक गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ**

		कार्यमूलक व्याकरण ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	➢ पाठको श्रुतिलेखन र अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटबिरुवाको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ स्वतन्त्र वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ तामाङ बस्तीको सूची तयार गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा निपातको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा कालको सामान्य पक्षको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखि अभिव्यक्ति दिन
१६.	**तामाङ भाषा** ༼ཏ་མང་ གྱོཾ་ཨེ་༽	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको नामकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूल जनाउने शब्दमा वर्ण परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूल पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको नामाकरण गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको जनाउने शब्दको सुरु, बीच र अन्तको वर्ण पहिचान गर्न ➢ अक्षर र शब्दहरूको सङ्केतन र विसङ्केतन गर्न **शब्दभण्डार** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको नामकरण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूलको पहिचान गरी नामाकरण गर्न ➢ निर्धारित पाठ्य सामग्री पढ्न श्रव्य / दृश्यबोध ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूल पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको नामाकरण गर्न लेख्य वर्ण सचेतीकरण ➢ दृश्य सामग्रीको बारेमा तामाङ भाषामा प्रतिक्रिया दिन ➢ शब्दको अगाडि र पछाडि जोडिने रूप चिन्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ शब्दको अगाडि वा पछाडि रूप जोडी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ पारिवारिक,विद्यालय र सामाजिक परिवेशमा प्रयोग हुने तामाङ भाषाको शब्द पहिचान गरी उच्चारण गर्न ➢ कुराकानी,संवाद,अन्तरक्रिया र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषमा भाषिक सञ्चार गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार**

		➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ बायाँबाट दायाँतिर र माथिबाट तलतिर मुद्रित सामग्री पढ्न ➢ वर्ण, शब्द र सरल वाक्यको विसङ्केतन गर्न **पठनबोध** ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको बारेमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न ➢ पाठको आधारमा पात्र र घटना पहिचान गरी वर्णन गर्न **लेखाइ** ➢ स्वर वर्ण र व्यञ्जन वर्णहरू लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ शीर्ष तथा लब्ध शब्दहरूको अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफूलको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ पठन गद्य सामग्रीलाई गति,यति मिलाई सस्वर वाचन गर्न ➢ पठन पद्य सामग्रीलाई गति,यति र लय मिलाईर सस्वर वाचन गर्न पठनबोध ➢ पाठको अध्ययन गरी पाठसँग सम्बद्ध विषयमा अनुभव व्यक्त गर्न ➢ पाठको क्रमिकता र सार बताउन लेखाइ ➢ बान्की मिलाएर शब्द,वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ पाठको श्रुतिलेखन र अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटविरुवाको नाम लेख्न कार्यमूलक व्याकरण ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न ➢ तामाङ भाषामा १०००० देखि १००००० सम्मको गन्ती सङ्ख्या बताउन **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ अपूर्ण संवाद पूरा गर्न ➢ अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा कालको सामान्य पक्षको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन
१७.	**तामाङ साहित्य** (ཏ་མང་		**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ साहित्यकारको नाम नामाकरण गर्न	**ध्वनि सचेतीकरण** ➢ तामाङ साहित्यकारको पहिचान गरी नामाकरण गर्न

	སེམ་ལྷིང་ལ།		➢ तामाङ साहित्यकारको बारेमा छलफल गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ साहित्यकारको पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न, तरकारी र फलफुलको नामाकरण गर्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ दृश्य सामग्रीको बारेमा तामाङ भाषामा प्रतिक्रिया दिन ➢ शब्दको अगाडि र पछाडि जोडिने रूप चिन्न ➢ तामाङ भाषामा अन्न,तरकारी र फलफूलको परिवर्तन गरेर शब्द निर्माण गर्न **शब्दभण्डार** ➢ शब्दको अगाडि वा पछाडि रूप जोडी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा दैनिक प्रयोगमा आउने शब्दहरूको प्रयोग गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त नयाँ शब्दको पहिचान र प्रयोग गर्न गर्न ➢ पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ पठन गद्य सामग्रीलाई गति,यति मिलाई सस्वर वाचन गर्न ➢ पठन पद्य सामग्रीलाई गति,यति र लय मिलाईर सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ पाठको अध्ययन गरी पाठसँग सम्बद्ध विषयमा अनुभव व्यक्त गर्न	➢ तामाङ साहित्यकारको बारेमा छलफल अन्तरक्रिया गर्न ➢ पाठमा रहेका नयाँ शब्द पहिचान गर्न **श्रव्य / दृश्यबोध** ➢ तामाङ साहित्यकारको बारेमा पहिचान र नामाकरण गर्न ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दको सुरु र अन्तका वर्णहरू प्रयोग गरी नयाँ शब्द निर्माण गर्न ➢ तामाङ भाषामा वस्तु र चित्रको नाम भन्न र लेख्न **लेख्य वर्ण सचेतीकरण** ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको आधारमा सूचना तथा जानकारी लिन दिन ➢ तामाङ भाषाको श्रव्यदृश्य सामग्रीको बारेमा आफ्नो विचार व्यक्त गर्न **शब्दभण्डार** ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दहरूको अर्थ बताउन ➢ पाठमा प्रयोग भएका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग गर्न **पठन प्रवाह** ➢ हाउभाउसहित गति,यति र लय मिलाएर पाठका गीत कविताहरू वाचन गर्न ➢ गति,यति मिलाएर पाठका गद्य सामग्री सस्वर वाचन गर्न **पठनबोध** ➢ शीर्षक र चित्रको आधारमा पूर्वानुमान गर्न ➢ पाठ पढेर आफ्नो धारणा निर्माण गर्न ➢ पाठको आधारमा छलफल र

			➢ पाठको क्रमिकता र सार बताउन **लेखाइ** ➢ बान्की मिलाएर शब्द,वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ वर्णहरूको श्रुति लेखन गर्न ➢ पाठको श्रुतिलेखन र अनुलेखन गर्न ➢ तामाङ भाषामा वरपरका बोटविरुवाको नाम लेख्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ लिङ्ग,वचन र पुरुषको ख्याल गरी तामाङ भाषामा मौखिक अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा काल पक्षको प्रयोग गरी मौखिक अभिव्यक्ति गर्न	प्रश्नोत्तर गर्न **लेखाइ** ➢ पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नको उत्तर लेखन ➢ स्वतन्त्र वाक्य र अनुच्छेद लेख्न ➢ अनुलेखन र श्रुतिलेखन गर्न **कार्यमूलक व्याकरण** ➢ तामाङ भाषामा उपयुक्त निपातको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन ➢ तामाङ भाषामा कालको सामान्य पक्षको प्रयोग गरी मौखिक तथा लिखित अभिव्यक्ति दिन
१८.	**तामाङ भाषा र लिपि**	➢ तामाङ भाषामा तामयीग लिपिका वर्णहरू पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा तामयीग लिपिका वर्णहरू पढ्न र लेख्न,	➢ तामाङ भाषामा तामयीग लिपिका शब्दहरू पहिचान गर्न ➢ तामाङ भाषामा तामयीग लिपिमा लिखित शब्द पढ्न र लेख्न	➢ तामाङ भाषामा तामयीग लिपिमा सामान्य वाक्य पढ्न ➢ तामाङ भाषामा तामयीग लिपिको वाक्य गठन र प्रयोग गर्न,
१९.	**तामाङ गन्ती र आयव्यव विवरण ༼ཏ་མང་ རྩི་པ་ གྱི་༽**	➢ तामाङ भाषामा १ देखि १० अङ्क सम्म गन्ती गर्न र लेख्न ➢ तामाङ भाषामा १ देखि १० अङ्क दैनिक व्यवहारमा प्रयोग गर्न	➢ तामाङ भाषामा ११ देखि १०० अङ्क सम्म गन्ती गर्न र लेख्न ➢ तामाङ भाषाका ११ देखि १०० सम्मको अङ्कलाई दैनिक व्यवहारमा प्रयोग गर्न	➢ तामाङ भाषामा ११ देखि १०० देखि १००० अङ्क सम्म गन्ती गर्न ➢ तामाङ भाषामा ११ देखि १०० अङ्कलाई दैनिक व्यवहारमा प्रयोग गर्न

६.२ कक्षा ४-८ सम्मको विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

६.२.१ कक्षा ४ को विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

तालिका ११

कक्षा ४ को विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

क्र.सं.	विधा	विषय क्षेत्र	भाषिक सीप			भाषिक पुनर्उत्पादन			कार्य घण्टा
			सुनाइ र बोलाइ	पढाइ	लेखाइ	वर्ण विन्यास र भाषिक संरचना	शब्दभण्डार	भाषिक प्रकार्य	
१.	**गीत (नीतिपरक)** {ཧྭའི}	**तामाङ जाति (तामाङ संस्कृति)**	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भइ अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.लयबद्ध पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रूपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ भाषाको विशेषता लेखन	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्याय शब्द	१.स्व परिचय प्रस्तुत	९
२.	**कथा (सामाजिक)** {ནམ་ དར་}	**गोले झाँक्री र भैरवकुण्ड** གོ་ལེ་ སྒྲེ་ ཐེན་ བཻ་ རབཀུན་ ཊ་	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.छोटो दन्त्य कथा प्रस्तुत ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ जातिको परम्परागत सीप बताउन	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहित को पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर ४.पठन प्रवाह	१. गोले झाँक्री र भैरवकुण्डको बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.छोटो कथा लेखन ४.छोटो कथा लेखन	१.विशेषण पदको पहिचान र प्रयोग २.करणलाई अकरण र अकरणलाई करणमा बदल्न	१ गोले झाँक्री र भैरवकुण्ड सित सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्यायवाची शब्द	१. गोले झाँक्री र भैरवकुण्डको बारेमा वर्णन	१०
३.	**प्रबन्ध**	**नेपाली**	१.विषयवस्तुको	१.पठन प्रवाह	१.प्रश्नोत्तर	१.नाम पदको	१.पाठमा प्रयुक्त	१.स्वसं	१०

	(शिक्षा) ༼ཕྲ་བན་ ད་༽	**कागज बनाउने** སྐྱོ་སྐྱོ་ སེང་བ་	सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	२.गति,यति मिलाई सस्वर पठन ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	२. नेपाली कागज बनाउनेसम्बन्धी लेखन ३.अनुलेखन	पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	शब्दको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.अनुकरणात्मक शब्द	स्कृति वर्णन	
४.	**व्यावहारिक लेखन (घरायसी चिठी)** ༼ཕྱིབ་ཏ་ རེག་ བྲི་ བ་ གོ་༽	**तामाङ घर परिवार** ཏ་མང་ དེམ་ ཐེ་ མེ་	१.अन्तर्क्रियात्मक सुनाइ र प्रतिक्रिया २.पाठ्यवस्तुमा आधारित छलफल ३.प्रश्नोत्तर र छलफल ४.व्यावहारिक लेखनको ढँचा प्रस्तुत	१.पाठ्यवस्तुलाई गति,यति मिलाई सस्वर वाचन २.पाठ्यवस्तुलाई मौनवाचन गरी पठनबोध ३.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर तथा छलफल ४.घटना वर्णन	१.अनुच्छेद लेखन २.पात्र परिवर्तन गरेर व्यावहारिक चिठी लेखन ३.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर लेखन ४.श्रुतिलेखन	१.विशेषण शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान २.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ ३.पाठसँग सम्बन्धित शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ४.विपरीतार्थी शब्द	१.तामाङ भाषामा अभिवादन	१०
५.	**संवाद (खेलकुद)** ༼ཏམ་ པང་བ་༽	**तामाङ सेलो र नाच** ཏ་མང་ སེ་ ལོ་ ཐེན་ ཤུ་བ་	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुमा आधारित छलफल २.श्रव्य सामग्रीको सुनाइ र प्रतिक्रिया ३.प्रबन्धको सार ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.सुनाइ र आफ्नो विचार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. तामाङ सेलो र नाचका बारेमा अनुच्छेद लेखन २.अनुलेखन ३.प्रवन्ध लेखन ४.सारांश लेखन ५.संवाद लेखन	१.निपात शब्दको पहिचान र प्रयोग	१. तामाङ सेलो र नाच सँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.स्वीकृति २.अनुमति	१०
६	**कथा (सामाजि**	**तामाङ जातिको**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको	१.गति,यति मिलाई	१.धर्म,संस्कृति र चाडपर्वको	१.क्रियायोगी शब्दको	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ	१.स्वअनुशासन	१०

	क) ༼ཉམ་ དར་༽	**धर्म, संस्कृति, चाडपर्व र संस्कार (तामाङ जातिको परम्परागत पहिरन)**	बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहि चान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ जातिको संस्कृति र चाडपर्वको बारेमा मौखिक अभिव्यक्ति	सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.अनुच्छेद लेखन ४.छोटो कथा लेखन	पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	२.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्यायवाची शब्द		
७.	**जीवनी (स्थानीय)** ༼ཇོ་བ་ཞེ་ ༽	**तामाङ आदर्श र गौरव (शिक्षा क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउने व्यक्तिको जीवनी)**	१.साथीको व्यक्तिवृत्त तयार २.छलफल तथा प्रश्नोत्तर ३.आदर्श व्यक्तिको बारेमा छलफल	१.पाठको गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.मौन पठन र छलफल ३.पाठको विषयवस्तुबोध ४.प्रश्नोत्तर ५.पठन प्रवाह	१.तामाङ जातिको धर्म संस्कृति, चाडपर्व र संस्कारको अनुच्छेद लेखन २.अनुलेखन ३.आँफूलाई थहाभएको आदर्श व्यक्तिको जीवनी लेखन	१.विशेषण शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.तामाङ जातिको धर्म,संस्कृति, चाडपर्वसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.आदर्श अनुकरण	९
८.	**रिपोताजमूलक रचना (कृषि)** ༼རི་པོར་ ཏཛོ་ར་ ཚ་ན་༽	**हाम्रो सम्पदा (विगु गाउँपालिका अन्तर्गत प्राकृतिक सम्पदा)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुमा आधारित छलफल २.श्रव्य सामग्रीको सुनाइ र प्रतिक्रिया ३.पाठको सार ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.सुनाइ र आफ्नो विचार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर ४.पठन प्रवाह	१.प्राकृतिक सम्पदाको महत्वर प्रयोगसम्बन्धी लेखन २.अनुलेखन ३.रिपोताजमूलक लेखन ४.सारांश लेखन	१.क्रियापदको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.समावेशक र समावेष्ट शब्द	१.संवेगात्मक प्रस्तुति	१०

९.	**कथा (बाल मनोविज्ञान)** ༼ནམ་ དར་༽	**पेङदोर्जे को कथा** པེང་དོར་ རྗེ་ལ་ ནམ་དར་)	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहिचान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ भाषाको सार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहित को पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. पेङदोर्जेको कथाको बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.संवाद लेखन ४.अनुच्छेद लेखन	१.बिकारी शब्दको पहिचान र प्रयोग	१. पेङदोर्जेको कथासँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.तामाङ भाषाको वर्णन	१०
१०.	**कविता (प्रकृतिपरक)** ༼ཏྭི་ ཁ་ ༽	**स्थानीय वन, वनस्पतिर जीवजनवार (स्थानीय वन र वनस्पति)**	१.प्रतिक्रियाका लागि सुनाइ २.तथ्य पहिचान तथा प्रस्तुति ३.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ४.विषयवस्तुको आधारमा धारणा निर्माण ५.प्रश्नोत्तर तथा छलफल	१.गति,यति र लय मिलाई सस्वर पठन २.भाव व्यक्त २.मौन पठन र बोध ३.द्रुत पठन ४.सन्देश ग्रहण	१.कविताको भाव लेखन २.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर लेखन ३.सन्देश लेखन ४.श्रुतिलेखन ५.कविता लेखनको अभ्यास	१.संयोजक शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठको शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्द	१.उत्प्रेरणा	९
११.	**प्रबन्ध (सांस्कृतिक)** ༼ཕྲ་བན་ ད་༽	**स्थानीय पेसा र व्यवसाय (स्थानीय उद्यम र स्वरोजगार)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहि चान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ भाषाको सार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहित को पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. स्थानीय उद्यम र स्वरोजगार बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.संवाद लेखन ४.अनुच्छेद लेखन	१.करण अकरण	१. स्थानीय उद्यम र स्वरोजगार सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.नेतृत्व	९
१२.	**नियात्रा** ༼གོར་བ་ སེམ་ཀླེང་	**तामाङ जाति र भूगोल (**	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान	१.गति,यति मिलाएर पठन २.सन्दर्भ बोध	१.प्रश्नोत्तर २.पठन प्रवाह ३.सारांश लेखन	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग	१.लामाबगर गाउँसँग सम्बन्धित	१.यात्रा वर्णन	९

	༽	**विगु गाउँपालिकाको लामाबगर गाउँको परिचय)**	२.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.आफ्नो स्मरणयोग्य यात्रा प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन ६.तामाङ सङ्ग्रहालयको बारेमा बताउन	३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर ५.पठन प्रवाह	४.अनुलेखन ५.तामाङ जातिको इतिहास लेखन ६.तामाङ बस्ती लेख्न	२.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी ४.करणलाई अकरण गर्न	शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.विपरितार्थी शब्द		
१३.	**गीत/गजल ༼ཧྲུཨི་ ཐེན་ ག་ རྫོལ་༽**	**तामाङ म्हेन्दोमाया नाच** ད་མང་ ཧྨེན་ཏོ་ མ་ཡ་ ས་བ་	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रूपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ जातिको इतिहास लेखन ६.तामाङ बस्ती लेख्न	१.अव्यय पदहरूको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्को अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्दको पहिचान	१.सहकार्य	९
१४.	**तामाङ भाषा र लिपि ༼ད་མང་ ཀྱུཨི་ ཐེན་ ཧྲེ་ གི་༽**	**तामयीग लिपि (तामयीग लिपि को परिचय र प्रयोग)**	१.तामयीग लिपिमा लिखित विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१. तामाङ भाषाको तामयीग लिखित पाठलाई गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रूपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ भाषाको परिचय ६.तामाङ भाषाका वर्णलाई तामयीग लिपिमा लेखन	१.तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा लिखति पदहरूको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा वर्ण र तामयीग लिपिको लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त तामयीग लिपि लिखित विषयवस्तुको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त तामयीग लिपिमा लिखितमा आधारित भई लेख्न ३.तामाङ भाषामा लिखित प्राविधिक शब्द पहिचान	१.सहकार्य	९

१५.	**तामाङ गन्ती प्रणाली ཏ་མང་ རྩི་པ་ གྱུའི་**	**तामाङ गन्ती प्रणाली (तामाङ गन्ती प्रणाली अनुसार व्यक्तिगत आयव्यय विवरण तयारी)**	१. तामाङ गन्तीअनुसार अनुसार व्यक्तिगत आयव्यय विवरणको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.तामाङ गन्तीअनुसार व्यक्तिगत आयव्यय विवरणको गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.तामाङ गन्तीअनुसार व्यक्तिगत आयव्यय विवरणसम्बन्धी प्रश्नोत्तर २.आयव्यय विवरण लेखन र तयारी ३.आयव्यय विवरणको प्रस्तुति	१.तामाङ भाषाको गन्ती प्रणालीअनुसार व्यक्तिगत आयव्यय विवरणको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ गन्तीअनुसारको आयव्यय विवरणसम्बन्धी लेखन जानकारी	१.पाठमा समाविष्ट तामाङ गन्ती अनुसारको नमुना व्यक्तिगत आयव्यय विवरण २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्दको पहिचान	१.सहकार्य	९

६.२.२ कक्षा ५ को विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

तालिका १२

कक्षा ५ को विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

क्र. सं.	**विधा**	**विषय क्षेत्र**	**भाषिक सीप**			**भाषिक पुनर्उत्पादन**			**कार्य घण्टा**
			सुनाइ र बोलाइ	**पढाइ**	**लेखाइ**	**वर्ण विन्यास र भाषिक संरचना**	**शब्दभण्डार**	**भाषिक प्रकार्य**	
१.	**गीत (देशप्रेम) ༼ཧྲུའི་༽**	**तामाङ जाति (तामाङ भाषा)**	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको	१.लयबद्ध पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रूपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ भाषाको विशेषता लेखन	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्याय शब्द	१.स्व परिचय प्रस्तुत	९

			प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन			लेखन जानकारी			
२.	**कथा (पौराणिक)** **༼ཉམ་དར་༽**	**तामाङ इतिहास (तामाङ जातिको रीतिरिवाजः रिमठिम)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.छोटो दन्त्य कथा प्रस्तुत ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ जातिको परम्परागत सीप बतान	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउस हितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर ४.पठन प्रवाह	१.तामाङ रीतिरिवाज (रिमठिमका) बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.छोटो कथा लेखन ४.छोटो कथा लेखन	१.विशेषण पदको पहिचान र प्रयोग २.करणलाई अकरण र अकरणलाई करणमा बदल्न	१.तामाङ जातिको रीतिरिवाज सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्यायवाची शब्द	१.तामाङ जातिको परम्परागत सीपको वर्णन	१०
३.	**प्रबन्ध (स्वास्थ्य)** **༼སྲ་བན་ད་༽**	**जडिबुटी सङ्कलन र बिक्री** ཧྱེ་མན་ མཆི་པ་ ཕེན་ ཚུང་པ་	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.पठन प्रवाह २.गति,यति मिलाई सस्वर पठन ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.तामाङ जातिको रीतिरिवाज लेखन ३.अनुलेखन	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.अनुकरणात्मक शब्द	१.स्वसंस्कृति वर्णन	१०
४.	**व्यावहारिक लेखन (निवेदन)** **༼ཕྱི་བ་ཏརེ་ཀ་བི་བ་གེ་༽**	**तामाङ समाज र चोहो प्रणाली** ཏ་མང་ ཀྱལ་བ་ ཁྲེན་ ཚོ་ཧོ་ ཀྱུམི་	१.अन्तर्क्रियात्मक सुनाइ र प्रतिक्रिया २.पाठ्यवस्तुमा आधारित छलफल ३.प्रश्नोत्तर र छलफल ४.व्यावहारिक लेखनको ढँचा प्रस्तुत	१.पाठ्यवस्तुलाई गति,यति मिलाई सस्वर वाचन २.पाठ्यवस्तुलाई मौनवाचन गरी पठनबोध ३.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर तथा छलफल ४.घटना वर्णन	१.अनुच्छेद लेखन २.पात्र परिवर्तन गरेर व्यावहारिक चिठी लेखन ३.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर लेखन ४.श्रुतिलेखन	१.विशेषण शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान २.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ ३.पाठसँग सम्बन्धित शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ४.विपरीतार्थी शब्द	१.तामाङ भाषामा अभिवादन	१०
५.	**संवाद**	**तामाङ तारो**	१.सुनाइ तथा	१.गति,यति	१. तामाङ	१.निपात	१. तामाङ	१.स्वीकृ	१०

	(संस्कृति) **༼ཏམ་ པང་པ་ ༽**	**खेल (म्या क्लाङबा)** ཏ་མང་ རྒྱ་ གླང་པ་	विषयवस्तुमा आधारित छलफल २.श्रव्य सामग्रीको सुनाइ र प्रतिक्रिया ३.प्रवन्धको सार ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.सुनाइ र आफ्नो विचार प्रस्तुत	मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउस हितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	तारो खेल (म्या क्लाङबा) को बारेमा अनुच्छेद लेखन २.अनुलेखन ३.प्रबन्ध लेखन ४.सारांश लेखन ५.संवाद लेखन	शब्दको पहिचान र प्रयोग	तारो खेल (म्या क्लाङबा) सँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	ति २.अनुम ति	
६.	**कथा (ऐतिहासिक)** **༼ནམ་ དར་༽**	**तामाङ जातिको धर्म, संस्कृति, चाडपर्व र संस्कार तामाङ जातिको संस्कार**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहिचान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ जातिको संस्कृति र चाडपर्वको बारेमा मौखिक अभिव्यक्ति	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउ सहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१.तामाङ जातिको संस्कारका बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.अनुच्छेद लेखन ४.छोटो कथा लेखन	१.क्रियायोगी शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्न को पहिचान र प्रयोग	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्यायवाची शब्द	१.स्वअनुशासन	१०
७.	**जीवनी (पालिकास्तरीय)** **༼ཀོར་ ཏམ་ བྲིག་པ་ ༽**	**तामाङ आदर्श र गौरव (तामाङ जातिमा समाज सेवामा सम्बद्ध व्यक्तिको जीवनी)**	१.साथीको व्यक्तिवत्त तयार २.छलफल तथा प्रश्नोत्तर ३.आदर्श व्यक्तिको बारेमा छलफल	१.पाठको गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.मौन पठन र छलफल ३.पाठको विषयवस्तुबोध ४.प्रश्नोत्तर ५.पठन प्रवाह	१. तामाङ जातिमा समाज सेवामा सम्बद्ध व्यक्तिको अनुच्छेद लेखन २.अनुलेखन ३.आफूलाई थहाभएको आदर्श व्यक्तिको जीवनी लेखन	१.विशेषण शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र प्रयोग	१. तामाङ जातिमा समाज सेवामा सम्बद्ध व्यक्तिको जीवनी सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.आदर्श अनुकरण	
८.	**रिपोताज मूल रचना/ दैनिकी**	**हाम्रो सम्पदा (विगु गाउँपालि**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुमा आधारित छलफल २.श्रव्य सामग्रीको	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउस	१.विगु गाउँपालिकाको सांस्कृतिक सम्पदाको	१.क्रियापदको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्न	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई	१.संवेगात्मक प्रस्तुति	१०

		काअन्तर्गत सांस्कृतिक सम्पदा)	सुनाइ र प्रतिक्रिया ३.पाठको सार ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.सुनाइ र आफ्नो विचार प्रस्तुत	हितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर ४.पठन प्रवाह	बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.रिपोताजमूलक लेखन ४.सारांश लेखन	को पहिचान र प्रयोग	वाक्यमा प्रयोग ३.समावेशक र समावेश्य शब्द		
९.	**कथा (बाल मनोविज्ञान)** **༼ཞམ་དར་༽**	**तामाङ बौद्ध धर्म** ཏ་མང་ སང་གེ་ ཀྱུཨི་	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहिचान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ भाषाको सार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. तामाङ बौद्ध धर्मको बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.सम्वाद लेखन ४.अनुच्छेद लेखन	१.बिकारी शब्दको पहिचान र प्रयोग	१. तामाङ बौद्ध धर्मसँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१. तामाङ बौद्ध धर्म पहिचान वर्णन	९
१०.	**कविता (प्रकृतिपरक)** **༼དྲུཨི་ཁ་༽**	**स्थानीय वन, वनस्पति र जीवनजनावरहरू (जीवजन्तु र चराचुरूङगी)**	१.प्रतिक्रियाका लागि सुनाइ २.तथ्य पहिचान तथा प्रस्तुति ३.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ४.विषयवस्तुको आधारमा धारणा निर्माण ५.प्रश्नोत्तर तथा छलफल	१.गति,यति र लय मिलाई सस्वर पठन २.भाव व्यक्त २.मौन पठन र बोध ३.द्रुत पठन ४.सन्देश ग्रहण	१.कविताको भाव लेखन २.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर लेखन ३.सन्देश लेखन ४.श्रुतिलेखन ५.कविता लेखनको अभ्यास	१.संयोजक शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठको शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्द	१.उत्प्रेरणा	९
११.	**प्रबन्ध (सांस्कृतिक/ सञ्चार)** **ཕྲ་བན་ད་**	**स्थानीय पेसा र व्यवसाय (स्थानीय विकास, रोजगार र समृद्धि पशुपालन)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहि चान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ भाषाको सार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१.तामाङ भाषाको बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.सम्वाद लेखन ४.अनुच्छेद लेखन	१.करण अकरण	१. स्थानीय विकास, रोजगार र समृद्धिसँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.नेतृत्व	९

१२	**दैनिकी** ༼ཀོར་བ་ སེམ་སྐྱེད་༽	**तामाङ जाति र भूगोल (विगु गाउँपालिकाको तामाङ जाति र बस्ती)**	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.आफ्नो स्मरणयोग्य यात्रा प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन ६.तामाङ सङ्ग्रहालयको बारेमा बताउन	१.गति,यति मिलाएर पठन २.सन्दर्भबोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर ५.पठन प्रवाह	१.प्रश्नोत्तर २.पठन प्रवाह ३.सारांश लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ जातिको इतिहास लेखन ६.तामाङ बस्ती लेख्नको नाम लेख्न	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३. तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी ४.करणलाई अकरण गर्न	१. लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाको तामाङ जाति र बस्तीसित सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.विपरितार्थी शब्द	१.यात्रा वर्णन	९
१३.	**कविता गीत/गजल** ༼ཧྲུཨེ་ ཐེན་ ཀ་ རྫལ་༽	**लोछार पर्व** ལོ་ཚར་ ཏུཨེ་ཚེན་	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भइ अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रूपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ जातिको इतिहास लेखन ६.तामाङ बस्ती लेख्न	१.अव्यय पदहरूको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्को अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्दको पहिचान	१.सहकार्य	९
१४.	**तामाङ भाषा र लिपि** ཏ་མང་ གྲོཨེ་ ཐེན་ ཧེ་གེ་	**तामयीग लिपि (तामयीग लिपिको प्रयोग र अभ्यास)**	१.तामयीग लिपिमा लिखित विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१. तामाङ भाषाको तामयीग लिखित पाठलाई गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.तामाङ लिपिमा लिखित तामाङ भाषाका विषयवस्तुमा प्रश्नोत्तर २. तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा लिखित विषयको अनुलेखन ५.तामाङ भाषाको प्रयोग	१.तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा लिखित पदहरूको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा वर्ण र तामयीग लिपिको लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त तामयीग लिपि लिखित विषयवस्तुको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त तामयीग लिपिमा लिखितमा आधारित भई लेख्न ३.तामाङ भाषामा लिखित प्राविधिक शब्दको प्रयोग	१.लेख्य चिन्ह	९

१५.	**तामाङ गन्ती प्रणाली ཏ་མང་ ཇོ་བ་ གྱི་**	**तामाङ गन्ती (तामाङ गन्ती प्रणालीअनुसार पारिवारिक आयव्यय विवरण तयारी)**	१. तामाङ गन्तीअनुसार अनुसार व्यक्तिगत आयव्यय विवरणको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.तामाङ गन्तीअनुसार पारिवारिक आयव्यय विवरणको गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.तामाङ गन्तीअनुसार पारिवारिक आयव्यय विवरणसम्बन्धी प्रश्नोत्तर २.आयव्यय विवरण लेखन र तयारी ३.आयव्यय विवरणको प्रस्तुति	१.तामाङ भाषाको गन्ती प्रणालीअनुसार पारिवारिक आयव्यय विवरणको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ गन्तीअनुसारको आयव्यय विवरणसम्बन्धी लेखन जानकारी	१.पाठमा समाविष्ट तामाङ गन्ती अनुसारको नमुना पारिवारिक आयव्यय विवरण २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्दको पहिचान	१.गन्ती अङ्क र अक्षर	९

६.२.३ कक्षा ६ को विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

तालिका १३

कक्षा ६ को विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

क्र. सं.	**विधा**	**विषय क्षेत्र**	**भाषिक सीप**			**भाषिक पुनर्उत्पादन**			**कार्य घण्टा**
			सुनाइ र बोलाइ	**पढाइ**	**लेखाइ**	**वर्ण विन्यास र भाषिक संरचना**	**शब्दभण्डार**	**भाषिक प्रकार्य**	
१.	**कविता /गीत (देशभक्ति) དྲུཨི་ཁ་ /དྲུཨི**	**तामाङ जाति तामाङ उद्गमस्थल (बाब्सा)** ཏ་མང་ མེ་མེ་ཨ་ ཁེ་ལ་ {བ་པ་ས་}	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा	१.लयबद्ध पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रूपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ भाषाको विशेषता लेखन	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्याय शब्द	१.स्वागत	१०

			धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन			जानकारी			
२.	**कथा (पौराणिक)** ༼ཞམ་ དར་༽	**तामाङ जातिको परम्परागत पेसा र व्यवसाय प्रविधि (लामा र झाँक्री पेसा)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.छोटो दन्त्य कथा प्रस्तुत ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ जातिको परम्परागत सीप बताउन	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर ४.पठन प्रवाह	१. लामा र झाँक्री पेसागत सीपको बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.छोटो कथा लेखन ४.छोटो कथा लेखन	१.विशेषण पदको पहिचान र प्रयोग २.करणलाई अकरण र अकरणलाई करणमा बदल्न	१. लामा र झाँक्री पेसा गत सीपसँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्यायवाची शब्द	१. लामा र झाँक्री पेसगत सीपको वर्णन	११
३.	**निबन्ध (कला)** ༼ཞྲི་ བ་༽	**तामाङ लोक बाजा (टुङ्ना र डम्फू)** ཏ་མང་ལ་ རབ་བ་སེ་ ཀ་དེ་	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.पठन प्रवाह २.गति,यति मिलाई सस्वर पठन ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २. तामाङ लोक बाजा (टुङ्ना र डम्फू)सम्बनधी लेखन ३.अनुलेखन	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.अनुकरणात्मक शब्द	१.स्वसंस्कृति वर्णन	११
४.	**व्यावहारिक लेखन (घरायसी चिठी)**	**तामाङ थरहरू** ཏ་མང་ ཧུཨེ་ཀ་དེ་)	१.अन्तर्क्रियात्मक सुनाइ र प्रतिक्रिया २.पाठ्यवस्तुमा आधारित छलफल ३.प्रश्नोत्तर र छलफल ४.व्यावहारिक लेखनको ढँचा	१.पाठ्यवस्तुलाई गति,यति मिलाई सस्वर वाचन २.पाठ्यवस्तुलाई मौनवाचन गरी पठनबोध ३.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर तथा छलफल	१.अनुच्छेद लेखन २.पात्र परिवर्तन गरेर व्यावहारिक चिठी लेखन ३.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर लेखन ४.श्रुतिलेखन	१.विशेषण शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान २.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ ३.पाठसँग सम्बन्धित शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.तामाङ भाषामा अभिवादन	१०

			प्रस्तुत	४.घटना वर्णन			४.विपरितार्थी शब्द		
५.	**संवाद (वक्तृत्व)** ༼ཏམ་ པང་ པ་༽	**हाम्रो सम्पदा (रामेछाप जिल्लाको प्राकृतिक सम्पदा)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुमा आधारित छलफल २.श्रव्य सामग्रीको सुनाइ र प्रतिक्रिया ३.प्रबन्धको सार ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.सुनाइ र आफ्नो विचार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. रामेछाप जिल्लाको सम्पदाको बारेमा अनुच्छेद लेखन २.अनुलेखन ३.प्रबन्ध लेखन ४.सारांश लेखन ५.संवाद लेखन	१.निपात शब्दको पहिचान र प्रयोग	१.रामेछाप जिल्लाको प्राकृतिक सम्पदासँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.स्वीकृति २.अनुमति	११
६.	**कथा (बालमनोविज्ञान)**	**तामाङ धार्मिक परम्परा र मूल्यमान्यताहरू**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहि चान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ जातिको संस्कृति र चाडपर्वको बारेमा मौखिक अभिव्यक्ति	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. तामाङ धार्मिक परम्परा र मूल्यमान्यताहरू बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.अनुच्छेद लेखन ४.छोटो कथा लेखन	१.क्रियायोगी शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्यायवाची शब्द	१.स्वअनुशासन	११
७.	**जीवनी (स्थानीय)**	**तामाङ आदर्श र गौरव (तामाङ भाषा र साहित्यमा योगदान पुऱ्याउने व्यक्तित्वको**	१.साथीको व्यक्तिवृत्त तयार २.छलफल तथा प्रश्नोत्तर ३.आदर्श व्यक्तिको बारेमा छलफल	१.पाठको गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.मौन पठन र छलफल ३.पाठको विषयवस्तुबोध ४.प्रश्नोत्तर ५.पठन प्रवाह	१. तामाङ भाषा र साहित्यमा योगदान पुऱ्याउने व्यक्तित्वको जीवनीसम्बन्धी अनुच्छेद लेखन	१.विशेषण शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र प्रयोग	१. तामाङ भाषा र साहित्यमा योगदान पुऱ्याउने व्यक्तित्वको जीवनीसित सम्बन्धित शब्दको	१.आदर्श अनुकरण	११

		जीवनी)			२.अनुलेखन ३.आँफूलाई थहाभएको आदर्श व्यक्तिको जीवनी लेखन		पहिचान र प्रयोग २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग		
८.	**रिपोताजमूलक रचना/दैनिकी**	**तामाङ संस्कृति र संस्कार (तामाङ जातिको जन्म संस्कार)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुमा आधारित छलफल २.श्रव्य सामग्रीको सुनाइ र प्रतिक्रिया ३.पाठको सार ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.सुनाइ र आफ्नो विचार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर ४.पठन प्रवाह	१. तामाङ जातिको जन्म संस्कार विषयमा लेखन २.अनुलेखन ३.रिपोताजमूलक लेखन ४.सारांश लेखन	१.क्रियापदको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.समावेशक र समावेश्य शब्द	१.संवेगात्मक प्रस्तुति	१०
९.	**कथा (सामाजिक) ༼ཞམ་དར་༽**	**तामाङ जातिको पहिचान (तामाङ खाद्यन्न)** ཏ་མང་ཚ་བ་སེ་ཀ་དེ་)	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहिचान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ भाषाको सार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. तामाङ खाद्यन्न बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.संवाद लेखन ४.अनुच्छेद लेखन	१.बिकारी शब्दको पहिचान र प्रयोग	१. तामाङ खाद्यन्नसँघ सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१. तामाङ खाद्यन्नको वर्णन	११
१०.	**कविता ༼ཧུཤི་ཁ་༽**	**हाम्रो सम्पदा (विगु गाउँपालिकाको प्राकृतिक सम्पदा)**	१.प्रतिक्रियाका लागि सुनाइ २.तथ्य पहिचान तथा प्रस्तुति ३.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ४.विषयवस्तुको आधारमा धारणा निर्माण	१.गति,यति र लय मिलाई सस्वर पठन २.भाव व्यक्त २.मौन पठन र बोध ३.द्रुत पठन ४.सन्देश ग्रहण	१.कविताको भाव लेखन २.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर लेखन ३.सन्देश लेखन ४.श्रुतिलेखन ५.कविता लेखनको	१.संयोजक शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठसँग सम्बन्धीत शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठको शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्द	१.उत्प्रेरणा	१०

			५.प्रश्नोत्तर तथा छलफल		अभ्यास				
११.	**प्रबन्ध (योग)**	**स्थानीय पेसा र व्यवसाय (स्थानीय रोजगार र उद्यम (बिजुली)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहिचान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ भाषाको सार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. स्थानीय रोजगार र उद्यम बिजुली) बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.सम्वाद लेखन ४.अनुच्छेद लेखन	१.करण अकरण	१. स्थानीय रोजगार र उद्यम बिजुली) सँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.नेतृत्व	११
१२.	**नियात्रा /संस्मरण/यात्रा वर्णन ༼ཀོར་ དམ་ བྲི་བ་ ༽**	**तामाङ जाति र भूगोल (लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाको तामाङ जाति र बस्ती)**	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.आफ्नो स्मरणयोग्य यात्रा प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन ६.तामाङ सङ्ग्रहालयको बारेमा बताउन	१.गति,यति मिलाएर पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर ५.पठन प्रवाह	१.प्रश्नोत्तर २.पठन प्रवाह ३.सारांश लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ जातिको इतिहास लेखन ६.तामाङ बस्ती लेख्न	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी ४.करणलाई अकरण गर्न	१.तामाङ जातसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.विपरितार्थी शब्द	१.यात्रा वर्णन	११
१३.	**कविता / गीत/गजल (सामाजिक) ༼དྲེ་ ཚེན་ ག་**	**तामाङ भाषा र साहित्य (तामाङ भाषा, स्थानीय साहित्य र साहित्यकार)**	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा	१.गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रुपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ जातिको इतिहास लेखन ६.तामाङ बस्ती लेख्न	१.अव्यय पदहरूको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्को अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्दको पहिचान	१.सहकार्य	१०

	ཙོལ་༽		धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन						
१४.	**तामाङ भाषा र लिपि ༼ཏ་ མང་ ཡི་གི་ ༽**	**तामाङ लिपि (तामयीग र सम्भोटा लिपिको अन्तर्सम्बन्ध)**	१.तामयीग लिपिमा लिखित विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१. तामाङ भाषाको तामयीग लिखित पाठलाई गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.तामाङ लिपिमा लिखित तामाङ भाषाका विषयवस्तुमा प्रश्नोत्तर २. तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा लिखित विषयको अनुलेखन ५.तामाङ भाषाको प्रयोग	१.तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा लिखित पदहरूको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा वर्ण र तामयीग लिपिको लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त तामयीग लिपि लिखित विषयवस्तुको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त तामयीग लिपिमा लिखितमा आधारित भई लेख्न ३.तामाङ भाषामा लिखित प्राविधिक शब्दको प्रयोग	१.सहकार्य	११
१५.	**तामाङ गन्ती प्रणाली ༼ཏ་མང་ ཙོ་བ་ གྲུམི་༽**	**तामाङ गन्ती प्रणाली (तामाङ गन्ती प्रणाली अनुसार विद्यालयको आयव्यय विवरण तयारी)**	१. तामाङ गन्तीअनुसार अनुसार विद्यालयको आयव्यय विवरणको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.तामाङ गन्तीअनुसार विद्यालयको आयव्यय विवरणको गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.तामाङ गन्तीअनुसार विद्यालयको आयव्यय विवरणसम्बन्धी प्रश्नोत्तर २.आयव्यय विवरण लेखन र तयारी ३.आयव्यय विवरणको प्रस्तुति	१.तामाङ भाषाको गन्ती प्रणालीअनुसार विद्यालयको आयव्यय विवरणको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ गन्तीअनुसारको आयव्यय विवरणसम्बन्धी लेखन जानकारी	१.पाठमा समाविष्ट तामाङ गन्ती अनुसारको विद्यालयको आयव्यय विवरण २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्दको पहिचान	१.सहकार्य	११

६.२.४ कक्षा ७ को विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

तालिका १४

कक्षा ७ को विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

क्र. सं.	**विधा**	**विषय क्षेत्र**	**भाषिक सीप**			**भाषिक पुनर्उत्पादन**			**कार्य घण्टा**
			सुनाइ र बोलाइ	**पढाइ**	**लेखाइ**	**वर्ण विन्यास र भाषिक संरचना**	**शब्दभण्डार**	**भाषिक प्रकार्य**	
१.	**कविता /गीत (श्रम)** ༼ཧྲཨེ་༽	**तामाङ जाति (तामाङ उत्पत्तिको इतिहास (ठुङराप केराप)** ཏ་མང་ གཨེརན་ ༼ཐྲུང་ རབ་ གེ་ རབ་༽)	१.विषयवस्तु को सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.लयबद्ध पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रुपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ भाषाको विशेषता लेखन	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्याय शब्द	१.स्वपरिचय प्रस्तुत	१०
२.	**कथा (लोक)** ༼ནམ་ དར་༽	**तामाङ जातिको परम्परागत पेसा र सीप (तामाङ जातिको परम्परागत उद्यम र स्वरोजगार (निगाला र बाँसको सामान निर्माण)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.छोटो दन्त्य कथा प्रस्तुत ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ जातिको परम्परागत सीप बताउन	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहित को पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर ४.पठन प्रवाह	१.तामाङ जातिको परम्परागत सीप (निगाला र बाँसको सामान निर्माण)को बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.छोटो कथा लेखन ४.छोटो कथा लेखन	१.विशेषण पदको पहिचान र प्रयोग २.करणलाई अकरण र अकरणलाई करणमा बदल्न	१.तामाङ जातिको परम्परागत सीप (निगाला र बाँसको सामान निर्माण) सँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्यायवाची शब्द	१.तामाङ जातिको परम्परागत सीप (निगाला र बाँसको सामान निर्माण) को वर्णन	११

३.	**निबन्ध (संस्कृति)**	**तामाङ लोकगीत (फापरे ह्वाई)** ཏ་མང་ལ་ ཏྭི་ ༼ ཕཔརེ་ ཏྭི་ ༽	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.पठन प्रवाह २.गति,यति मिलाई सस्वर पठन ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.थामी जातिको रीतिरिवाज लेखन ३.अनुलेखन	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.थामि भाषामा हृस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.अनुकरणात्मक शब्द	१.स्वसंस्कृति वर्णन	११
४.	**व्यावहारिक लेखन (विदाको निवेदन)** **༼ཤུ་ བ་ཏ་ བ་བྲི་ བ་༽**	**तामाङ समाज र सङ्गठन (तामाङ घरपरिवार** ཏ་མང་ དེམ་ཁྲེ་མེ་)	१.अन्तर्क्रियात्मक सुनाइ र प्रतिक्रिया २.पाठ्यवस्तुमा आधारित छलफल ३.प्रश्नोत्तर र छलफल ४.व्यावहारिक लेखनको ढँचा प्रस्तुत	१.पाठ्यवस्तुलाई गति,यति मिलाई सस्वर वाचन २.पाठ्यवस्तुलाई मौनवाचन गरी पठनबोध ३.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर तथा छलफल ४.घटना वर्णन	१.अनुच्छेद लेखन २.पात्र परिवर्तन गरेर व्यावहारिक चिठी लेखन ३.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर लेखन ४.श्रुतिलेखन	१.विशेषण शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान २.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ ३.पाठसँग सम्बन्धित शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ४.विपरीतार्थी शब्द	१.तामाङ भाषामा अभिवादन	१०
५.	**संवाद (वादविवाद)** **༼ཏམ་ པང་ བ་༽**	**रामेछाप जिल्लाको सांस्कृतिक सम्पदा**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुमा आधारित छलफल २.श्रव्य सामग्रीको सुनाइ र प्रतिक्रिया ३.प्रबन्धको सार ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.सुनाइ र आफ्नो विचार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. रामेछाप जिल्लाको सांस्कृतिक सम्पदा बारेमा अनुच्छेद लेखन २.अनुलेखन ३.प्रबन्ध लेखन ४.सारांश लेखन ५.संवाद लेखन	१.निपात शब्दको पहिचान र प्रयोग	१. रामेछाप जिल्लाको सांस्कृतिक सम्पदासित सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.स्वीकृति २.अनुमति	११
६.	**कथा**	**तामाङ**	१.सुनाइ तथा	१.गति,यति	१.धर्म,संस्कृति	१.क्रियायोगी	१.पाठमा प्रयुक्त	१.स्वअनु	११

	(बाल मनोविज्ञान) ༼ཞམ་དར་༽	**धार्मिक परम्परा र चाडपर्वहरू** **तामाङ चाडपर्वहरू**	विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहिचान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ जातिको संस्कृति र चाडपर्वको बारेमा मौखिक अभिव्यक्ति	मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	र चाडपर्वको बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.अनुच्छेद लेखन ४.छोटो कथा लेखन	शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्यायवाची शब्द	शासन	
७.	**जीवनी** ༼གོ་ཕྱ་ཏམ་༽	**तामाङ आदर्श र गौरव (राजनीतिक क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउने तामाङ व्यक्तित्वको जीवनी)**	१.साथीको व्यक्तिवृत्त तयार २.छलफल तथा प्रश्नोत्तर ३.आदर्श व्यक्तिको बारेमा छलफल	१.पाठको गति,यति मिलाई सस्वरवाच २.मौन पठन र छलफल ३.पाठको विषयवस्तुबोध ४.प्रश्नोत्तर ५.पठन प्रवाह	१. राजनीतिक क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउने तामाङ व्यक्तित्वको जीवनी विषयमा अनुच्छेद लेखन २.अनुलेखन ३.आफूलाई थहाभएको आदर्श व्यक्तिको जीवनी लेखन	१.विशेषण शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र प्रयोग	१. राजनीतिक क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउने तामाङ व्यक्तित्वको जीवनी सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.आदर्श अनुकरण	११
८.	**रिपोताजमूलक रचना/दैनिकी** ༼རི་པོར་ཏྫ་བྲི་བ་༽	**तामाङ संस्कृति र संस्कार (तामाङ जातिको विवाह) संस्कार)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुमा आधारित छलफल २.श्रव्य सामग्रीको सुनाइ र प्रतिक्रिया ३.पाठको सार ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.सुनाइ र आफ्नो विचार	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर ४.पठन प्रवाह	१. तामाङ जातिको विवाह) संस्कारसम्बन्धी लेखन २.अनुलेखन ३.रिपोताजमूलक लेखन ४.सारांश लेखन	१.क्रियापदको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.समावेशक र समावेश्य शब्द	१.संवेगात्मक प्रस्तुति	१०

			प्रस्तुत						
९.	**कथा (सामाजिक)** ༼ནམ་ དར་༽	**तामाङ भेषभूषा (पोशाक र गहना)** ཏ་མང་ ཀྭན་པ་སེ་ ཀ་དེ་ ༼ཀྭན་ ཕེན་ གྱན་ ཚེ་༽	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहिचान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ भाषाको सार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. तामाङ जातिको पहिचान र प्रगति बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.सम्वाद लेखन ४.अनुच्छेद लेखन	१.बिकारी शब्दको पहिचान र प्रयोग	१. तामाङ भेषभूषा (पोशाक र गहना) सित सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.तामाङ जातिको वर्णन	११
१०.	**कविता (प्रकृतिपरक)** ༼ཧྲུཨི་ ཁ་༽	**हाम्रो सम्पदा लिखु तामाकोशी गाउँपालिकाको सांस्कृतिक सम्पदा (गोन्पा र मन्दिर)**	१.प्रतिक्रियाका लागि सुनाइ २.तथ्य पहिचान तथा प्रस्तुति ३.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ४.विषयवस्तुको आधारमा धारणा निर्माण ५.प्रश्नोत्तर तथा छलफल	१.गति,यति र लय मिलाई सस्वर पठन २.भाव व्यक्त २.मौनपठन र बोध ३.द्रुतपठन ४.सन्देश ग्रहण	१.कविताको भाव लेखन २.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर लेखन ३.सन्देश लेखन ४.श्रुतिलेखन ५.कविता लेखनको अभ्यास	१.संयोजक शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठको शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्द	१.उत्प्रेरणा	१०
११.	**प्रबन्ध (वाणिज्य)** ༼སྲ་བན་ ང་༼	**स्थानीय पेसा र व्यवसाय (स्थानीय विकास, रोजगार र समृद्धिमा पर्यटन)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहिचान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ भाषाको सार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. स्थानीय विकास, रोजगार र समृद्धिमा पर्यटन बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.संवाद लेखन ४.अनुच्छेद लेखन	१.करण अकरण	१. स्थानीय विकास, रोजगार र समृद्धिमा पर्यटनसँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.नेतृत्व	११

१२.	**नियात्रा/ यात्रा वर्णन** ༼གིར་པ་ སེམ་ལྷེང་༽	**तामाङ जाति र भूगोल (रामेछाप) जिल्लाको तामाङ जाति र बस्ती)**	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.आफ्नो स्मरणयोग्य यात्रा प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन ६.तामाङ सङ्ग्रहालयको बारेमा बताउन	१.गति,यति मिलाएर पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर ५.पठन प्रवाह	१.प्रश्नोत्तर २.पठन प्रवाह ३.सारांश लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ जातिको इतिहास लेखन ६.तामाङ बस्ती लेख्न	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी ४.करणलाई अकरण गर्न	१. रामेछाप जिल्लाको तामाङ जाति र बस्तीसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.विपरितार्थी शब्द	१.यात्रा वर्णन	११
१३.	**कविता /गीत/ग जल (सामा जिक)** ༼ཧྲུཨི་ ཐེན་ པ་ ཛོལ་༽	**तामाङ भाषा र साहित्य (रामेछाप जिल्लाको तामाङ साहित्यकार)**	१.विषयवस्तु को सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रूपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५. दोलखा जिल्लाको तामाङ साहित्यकारबारे लेखन ६.तामाङ बस्तीको विषय लेखन	१.अव्यय पदहरूको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्को अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्दको पहिचान	१.सहका र्य	१०
१४.	**तामाङ भाषा र लिपि** ༼ཏ་ མང་ གྲུཨི་ ཐེན་ ཧེ་གི་ ༽	**तामाङ लिपि (सम्भोटा लिपिको परिचय)**	१.तामयीग लिपिमा लिखित विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको	१. तामाङ भाषाको तामयीग लिखित पाठलाई गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.तामाङ लिपिमा लिखित तामाङ भाषाका विषयवस्तुमा प्रश्नोत्तर २. तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा लिखित विषयको अनुलेखन ५.तामाङ भाषाको प्रयोग	१.तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा लिखित पदहरूको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा वर्ण र तामयीग लिपिको लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त तामयीग लिपि लिखित विषयवस्तुको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त तामयीग लिपिमा लिखितमा आधारित भई लेख्न ३.तामाङ भाषामा लिखित प्राविधिक शब्दको प्रयोग	१.लेख्य चिन्ह	११

			प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन						
१५.	**तामाङ गन्ती प्रणाली** ཏ་མང་ ཇོ་བ་ གྲུམི་	**तामाङ गन्ती प्रणाली (तामाङ घेदुङको आयव्यय विवरण तयारी)**	१. तामाङ गन्तीअनुसार अनुसार तामाङ घेदुङको आयव्यय विवरणको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.तामाङ गन्तीअनुसार तामाङ घेदुङको आयव्यय विवरणको गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.तामाङ गन्तीअनुसार तामाङ घेदुङको आयव्यय विवरणसम्बन्धी प्रश्नोत्तर २.आयव्यय विवरण लेखन र तयारी ३.आयव्यय विवरणको प्रस्तुति	१.तामाङ भाषाको गन्ती प्रणालीअनुसार तामाङ घेदुङको आयव्यय विवरणको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ गन्तीअनुसारको आयव्यय विवरणसम्बन्धी लेखन जानकारी	१.पाठमा समाविष्ट तामाङ गन्ती अनुसारको तामाङ घेदुङको आयव्यय विवरण २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्दको पहिचान	१.गन्ती अङ्क र अक्षर	११

६.२.५ कक्षा ८ को विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

तालिका १५

कक्षा ८ को विषयवस्तुको विस्तृतीकरण

क्र. सं.	**विधा**	**विषय क्षेत्र**	**भाषिक सीप**			**भाषिक पुनर्उत्पादन**			**कार्य घण्टा**
			सुनाइ र बोलाइ	**पढाइ**	**लेखाइ**	**वर्ण विन्यास र भाषिक संरचना**	**शब्दभण्डार**	**भाषिक प्रकार्य**	
१.	**कविता/ गीत** ༼ཏྲུམེ༽	**तामाङ सभ्यता (विकास)** ཏ་མང་ ལེ་ཇུང་	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा	१.लयबद्ध पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रूपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ भाषाको	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्याय शब्द	१.खोज तथा प्रस्तुत	१०

			आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन		विशेषता लेखन	३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी			
२.	**कथा (ऐतिहासिक) ༼ནམ་དར་༽**	**तामाङ जातिको परम्परागत पेसा र सीपको प्रवर्धन (थाङ्का)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.छोटो दन्त्य कथा प्रस्तुत ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ जातिको परम्परागत सीप बताउन	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहित को पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर ४.पठन प्रवाह	१.तामाङ जातिको परम्परागत सीप (थाङ्का) को बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.छोटो कथा लेखन ४.छोटो कथा लेखन	१.विशेषण पदको पहिचान र प्रयोग २.करणलाई अकरण र अकरणलाई करणमा बदल्न	१.तामाङ जातिको परम्परागत सीप (थाङ्का) सँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्यायवाची शब्द	१.समस्या समधान	११
३.	**निबन्ध (निजात्मक) ༼ཕྲ་བན་ད་༽**	**तामाङ लोककला (जुङबा नाच)** ཏ་མང་ལ་ཀ་ལ་ ༼ཛུང་བ་སྒྱུ་བ་༽	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.पठन प्रवाह २.गति,यति मिलाई सस्वर पठन ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २. तामाङ लोककला (जुङबा नाच) सम्बन्धी लेखन ३.अनुलेखन	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.अनुकरणात्मक शब्द	१.स्वसंस्कृति वर्णन	११
४.	**व्यावहारिक लेखन (सम्पादकलाई चिठी) ༼ཕྱུ་བ་ཏ་བ་བྲི་བ་༽**	**तामाङ घेदुङ** ༼ཏ་མང་གེ་དུང་༽	१.अन्तर्क्रियात्मक सुनाइ र प्रतिक्रिया २.पाठ्यवस्तुमा आधारित छलफल ३.प्रश्नोत्तर र	१.पाठ्यवस्तुलाई गति,यति मिलाई सस्वर वाचन २.पाठ्यवस्तुलाई मौनवाचन गरी पठनबोध ३.पाठसँग	१.अनुच्छेद लेखन २.पात्र परिवर्तन गरेर व्यावहारिक चिठी लेखन ३.पाठसँग सम्बन्धित	१.विशेषण शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको पहिचान र	१.पाठसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान २.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ ३.पाठसँग	१.स्वज्ञानको प्रयोग	१०

			छलफल ४.व्यावहारिक लेखनको ढँचा प्रस्तुत	सम्बन्धित प्रश्नोत्तर तथा छलफल ४.घटना वर्णन	प्रश्नोत्तर लेखन ४.श्रुतिलेखन	प्रयोग	सम्बन्धित शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ४.विपरीतार्थी शब्द		
५.	**संवाद (मनोवाद)** ༼ཏམ་པང་བ་༽	**रामेछाप जिल्लाको पर्यटकीय क्षेत्र**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुमा आधारित छलफल २.श्रव्य सामग्रीको सुनाइ र प्रतिक्रिया ३.प्रबन्धको सार ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.सुनाइ र आफ्नो विचार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. रामेछाप जिल्लाको पर्यटकीय क्षेत्र बारेमा अनुच्छेद लेखन २.अनुलेखन ३.प्रवन्ध लेखन ४.सारांश लेखन ५.संवाद लेखन	१.निपात शब्दको पहिचान र प्रयोग	१. रामेछाप जिल्लाको पर्यटकीय क्षेत्र सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.लक्ष्य वर्णन	११
६.	**कथा** ༼ནམ་དར་༽	**तामाङ धार्मिक परम्परा र चाडपर्वहरू (तामाङ जातिको मूल्य मान्यता)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहि चान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ जातिको संस्कृति र चाडपर्वको बारेमा मौखिक अभिव्यक्ति	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. तामाङ जातिको मूल्य मान्यता बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.अनुच्छेद लेखन ४.छोटो कथा लेखन	१.क्रियायोगी शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.पर्यायवाची शब्द	१.स्वअनुशासन	११
७.	**जीवनी (अन्तर्राष्ट्रिय)** ༼ཀི་ལྷ་ཏམ་༽	**तामाङ आदर्श र गौरव (तामाङ सहिदको जीवनी)**	१.साथीको व्यक्तिवृत्त तयार २.छलफल तथा प्रश्नोत्तर ३.आदर्श व्यक्तिको बारेमा	१.पाठको गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.मौन पठन र छलफल ३.पाठको	१. तामाङ सहिदको जीवनीसम्बन्धी अनुच्छेद लेखन २.अनुलेखन	१.विशेषण शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्य चिह्नको	१. तामाङ सहिदको जीवनीसित सम्बन्धित शब्दको पहिचान र	१.आदर्श अनुकरण	११

			छलफल	विषयवस्तुबोध ४.प्रश्नोत्तर ५.पठन प्रवाह	३.आँफूलाई थहाभएको आदर्श व्यक्तिको जीवनी लेखन	पहिचान र प्रयोग	प्रयोग २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग		
८.	**रिपोताज मूलक रचना/ दैनिकी** ༼རི་པོར་ ཏཛ་ ཐྲི་བ་༽	**तामाङ कर्मकाण्ड (तामाङ जातिको मृत्यु संस्कार)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुमा आधारित छलफल २.श्रव्य सामग्रीको सुनाइ र प्रतिक्रिया ३.पाठको सार ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.सुनाइ र आफ्नो विचार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर ४.पठन प्रवाह	१. तामाङ जातिको मृत्यु संस्कारसम्बन्धी लेखन २.अनुलेखन ३.रिपोताजमूलक लेखन ४.सारांश लेखन	१.क्रियापदको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठमा प्रयुक्त शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.समावेशक र समावेश्य शब्द	१.संवेगात्मक प्रस्तुति	१०
९.	**कथा (सामाजिक)** ༼ཝམ་དར་༽	**तामाङ बौद्ध धर्म परम्परा** ཏ་མང་ བཀྱུ་ད་ ཀྱོཨེ་ ཁྲིམ་	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहिचान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ भाषाको सार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहितको पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. तामाङ बौद्ध धर्म परम्परा बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.संवाद लेखन ४.अनुच्छेद लेखन	१.बिकारी शब्दको पहिचान र प्रयोग	१. तामाङ बौद्ध धर्म परम्परासँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.अनुनय ,विनय	११
१०.	**कविता (प्रकृतिपरक)** ༼ཧྲཨེ་ཁ་༽	**स्थानीय स्रोत साधनहरू (ऐतिहासिक र धार्मिक स्थलहरू)**	१.प्रतिक्रियाका लागि सुनाइ २.तथ्य पहिचान तथा प्रस्तुति ३.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ४.विषयवस्तुको आधारमा धारणा निर्माण ५.प्रश्नोत्तर तथा	१.गति,यति र लय मिलाई सस्वर पठन २.भाव व्यक्त २.मौन पठन र बोध ३.द्रुत पठन ४.सन्देश ग्रहण	१.कविताको भाव लेखन २.पाठसँग सम्बन्धित प्रश्नोत्तर लेखन ३.सन्देश लेखन ४.श्रुतिलेखन ५.कविता लेखनको अभ्यास	१.संयोजक शब्दको पहिचान र प्रयोग २.लेख्यचिह्नको पहिचान र प्रयोग	१.पाठसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठको शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्द	१.जिज्ञासा	१०

			छलफल						
११.	**प्रबन्ध (प्रकृति वर्णन)** ༼ཕྲི་བཙན་ད་ ༽	**स्थानीय पेसा र व्यवसाय (सरकारी सेवा)**	१.सुनाइ तथा विषयवस्तुको बोध २.सुनाइ र अनुमान ३.पद र पदावली पहि चान ४.प्रश्नोत्तर तथा छलफल ५.तामाङ भाषाको सार प्रस्तुत	१.गति,यति मिलाई सस्वरवाचन २.हाउभाउसहित को पठन ३.विषयबोध र प्रश्नोत्तर	१. स्थानीय पेसा र व्यवसाय (सरकारी सेवा) बारेमा लेखन २.अनुलेखन ३.संवाद लेखन ४.अनुच्छेद लेखन	१.करण अकरण	१. स्थानीय पेसा र व्यवसाय (सरकारी सेवासँग सम्बन्धित शब्दको अर्थ २.पाठमा रहेका शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग	१.भूमिका निर्वाह	११
१२.	**नियात्रा/ यात्रा वर्ण** ༼གོར་བ་ སེམ་ལྷེང་༽	**तामाङ जाति र भूगोल (बागमती प्रदेशअ न्तर्गत तामाङ जाति र भूगोल)**	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.आफ्नो स्मरणयोग्य यात्रा प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन ६.तामाङ सङ्ग्रहालयको बारेमा बताउन	१.गति,यति मिलाएर पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर ५.पठन प्रवाह	१.प्रश्नोत्तर २.पठन प्रवाह ३.सारांश लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ जातिकोक इतिहास लेखन ६.तामाङ बस्ती लेख्न	१.नाम पदको पहिचान र प्रयोग २.सर्वनाम पदको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी ४.करणलाई अकरण गर्न	१. बागमती प्रदेशअन्तर्गत तामाङ जाति र भूगोलसँग सम्बन्धित शब्दको पहिचान र प्रयोग २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.विपरितार्थी शब्द	१.यात्रा वर्णन	११
१३.	**कविता/ गीत/गज ल (सामाजि क)** ༼ཏྲུཨི་ ཕེན་ ག་རྫོལ་༽	**तामाङ भाषा र साहित्य (तामाङ भाषा, साहित्य र साहित्य कार, राष्ट्रिय)**	१.विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तर्क्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको	१.गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.प्रश्नोत्तर २.गद्यमा रूपान्तरण ३.भाव लेखन ४.अनुलेखन ५.तामाङ जातिको इतिहास लेखन ६.तामाङ बस्ती लेख्न	१.अव्यय पदहरूको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा ह्रस्व लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त शब्को अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक अनुप्रासयुक्त शब्दको पहिचान	१.लक्ष्य वर्णन	१०

			प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन						
१४.	**तामाङ भाषा र लिपि** ༼ཏ་མང་ གྲྀཨི་ ཐེན་ རེ་གེ་༽	**तामाङ लिपि (सम्भोटा लिपिको प्रयोग र अभ्यास)**	१.तामयीग लिपिमा लिखित विषयवस्तुको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१. तामाङ भाषाको तामयीग लिखित पाठलाई गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.तामाङ लिपिमा लिखित तामाङ भाषाका विषयवस्तुमा प्रश्नोत्तर २. तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा लिखित विषयको अनुलेखन ५.तामाङ भाषाको प्रयोग	१.तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा लिखित पदहरूको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ भाषामा वर्ण र तामयीग लिपिको लेखन जानकारी	१.पाठमा प्रयुक्त तामयीग लिपि लिखित विषयवस्तुको अर्थ २.पाठमा प्रयुक्त तामयीग लिपिमा लिखितमा आधारित भई लेख्न ३.तामाङ भाषामा लिखित प्राविधिक शब्दको प्रयोग	१.लेख्य चिन्ह	११
१५.	**तामाङ गन्ती प्रणाली** (ཏ་མང་ རྒོ་ བ་ གྲྀཨི་ཞ	**तामाङ गन्ती प्रणाली (तामाङ गन्ती प्रणाली अनुसार आयव्यय विवरण तयारी)**	१. तामाङ गन्तीअनुसार अनुसार पसलको आयव्यय विवरणको सुनाइ र पहिचान २.छलफल र अन्तरक्रिया ३.प्रश्नोत्तर ४.पाठमा आधारित भई अनुमान कल्पना तथा धारणाको प्रस्तुति ५.श्रुतिकथन	१.तामाङ गन्तीअनुसार पसलको आयव्यय विवरणको गति,यति र लय मिलाई पठन २.सन्दर्भ बोध ३.पाठगत विषयबोध ४.प्रश्नोत्तर	१.तामाङ गन्तीअनुसार पसलको आयव्यय विवरणसम्बन्धी प्रश्नोत्तर २.आयव्यय विवरण लेखन र तयारी ३.आयव्यय विवरणको प्रस्तुति	१.तामाङ भाषाको गन्ती प्रणालीअनुसार र पसलको आयव्यय विवरणको पहिचान र प्रयोग ३.तामाङ गन्तीअनुसारको आयव्यय विवरणसम्बन्धी लेखन जानकारी	१.पाठमा समाविष्ट तामाङ गन्ती अनुसारको पसलको आयव्यय विवरण २.पाठमा प्रयुक्त शब्दलाई वाक्यमा प्रयोग ३.लयात्मक जोडी शब्दको पहिचान	१.गन्ती अङ्क र अक्षर	११

परिच्छेद ७

तामाङ भाषा सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया

तामाङ भाषा विषय पठनपाठनको केन्द्रविन्दु मातृभाषी समुदायको विद्यार्थी हुन् भने यसका सहजकर्ता मातृभाषा विषय शिक्षक हुन् । मातृभाषामा सीप र सामर्थ्य विकासका लागि विद्यार्थी र शिक्षकको सहभागितामा गरिने भाषिक विकाससम्बन्धी क्रियाकलाप नै सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया हुन् । मातृभाषामा बोध र अभिव्यक्ति समक्षता विकासका लागि विद्यार्थी सहजीकरण प्रक्रिया विद्यार्थीको रूचि, स्तर, आवश्यक्ता, उत्सुकता, मनोविज्ञानमा आधारित हुन आवश्यक छ ।

भाषा शिक्षणसिकाइका विभिन्न विधि, पद्धति र प्रविधिहरू छन् । यसलाई मातृभाषा शिक्षणसिकाइको सिलसिलामा भाषिक सीप विकासको उद्देश्य, प्रतिफल वा अपेक्षित नजिता प्राप्त गर्न उपयुक्त र पर्याप्त भाषिक क्रियाकलाप गर्नुपर्दछ । खासगरी मातृभाषा शिक्षणिसकाइको क्रममा सिकारूको संस्कृति, संस्कार, भाषिक पृष्ठभूमि, सामाजिक परिवेश वा वातावरणमा ध्यान पुर्‍याउनु जरूरी छ । यस प्रक्रियामा समावेशिताको सिद्धान्त आत्मसात गरी विविधताको सम्बोधन गर्न विशेष पहल गर्नु नितान्त आवश्यक देखिन्छ । भाषिक सीप सिकाइ प्रत्यक्ष अभ्यास, अनुभूति र प्रयोग निरन्तरताबाट सहज रूपमा सिकाउन र टिकाउन सकिन्छ । यसका लागि विद्यालयको कक्षाकोठाभित्र र बाहिर मातृभाषाको प्रयोग र अभ्यास अवसरहरू सिर्जना गरिनु पर्दछ शिक्षण संस्थामा उपलब्ध स्रोत, साधन, जनशक्ति, पाठ्यसामग्री, परिवेश तथा अन्तर्भाषिक सिकाइको लागि स्थान प्रदान गर्न सकिन्छ ।

७.१ तामाङ भाषा सिकाइमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६) र आधारभूत तहको पाठ्यक्रम (कक्षा १-३) को पाठ्यक्रमको समग्र संरचनालाई एकीकृत पाठ्यक्रममा रूपान्तरित गरिएको छ । यसमा हाम्रो सेरोफेरो, गणित र भाषाअन्तर्गत नेपाली र अङ्ग्रेजी गरी चार विषयक्षेत्रमा समायोजन गरी केही बहुविषयगत र केही विषयगत विषयक्षेत्रमा सङगठित गरिएको छ । तर मातृभाषा तथा स्थानीय विषयका पाठ्यक्रम भने सम्बन्धित स्थानीय तहमार्फत् नै विकास र कार्यान्वयनको प्रबन्ध गरिएको छ ।

आधारभूत तह (कक्षा १-८) मा मातृभाषाको सिकाइ उपलब्धि तथा विषयवस्तुहरू स्थानीय विषयवस्तुमा आधारित भई तयार गरी नेपालका केही स्थानीय तहहरूमा पठनपाठन भइरहेका छन् । सिकाइको योजना निर्माण गर्दा शिक्षकले निम्न लिखित पक्षहरूलाई समेत ध्यान दिनुपर्छः

क) विद्यार्थीहरूको भाषिक तथा सामाजिक पृष्ठभूमि, सिकाइका लागि विभिन्न किसिमको अपाङ्गगताको अवस्था इत्यादिलाई विचार ग़री विविधताको व्यवस्थापन गर्ने र सबैलाई समावेश गर्ने गरी शिक्षण सिकाइको योजना निर्माण गर्नुपर्छ ।

ख) कक्षामा प्रयोग गरिने भाषाको कारण बालबालिकालाई सिकाइ क्रियाकलापमा सरिक हुन र सिक्न बाधा व्यवधान नहुने अवस्था सिर्जना गर्नुपर्छ । यसका लागि कक्षामा यथासक्य मातृभाषा वा बहुभाषा प्रयोग गर्ने, घरपरिवार तथा समुदायमा बोलिने भाषामा सञ्चार हुन सक्ने प्रबन्ध गर्नुपर्छ ।

ग) छनोट गरिएका विधि, प्रक्रिया तथा क्रियाकलापहरूले विद्यार्थीलाई सक्रिय बनाउने, सबैलाई सहभागी बनाउने, गरेर तथा छोएर वा चलाएर सिक्ने र सिर्जनात्मकताको अभिवृद्धि हुने अवसर प्रदान गर्नुपर्छ ।

घ) सिकाइ क्रियाकलापले विद्यार्थीहरूमा उमेर र आवश्यकताअनुसार प्रयोग, सिकाइ, रचनात्मक तथा समालोचनात्मक सोचाइ, निर्णय तथा समस्यासमाधान जस्ता सोचाइ लिपहरू, स्वव्यवस्थापन, आत्मबल, अनुशासन, ज़िम्मेवारी अनुकूलताजस्ता वैयक्तिक सीपहरू, सञ्चार, सहकार्य, सहानुभूतिज़स्ता अन्तर्वैयक्तिक सीपहरू, विभिन्न किसिमका बहुसाक्षरता सीपहरू र नागरिक दायित्वसम्बन्धी विभिन्न किसिमका नागरिक सीप प्राप्तिलाई सहयोग गर्नुपर्छ ।

ङ) यथाशक्य कक्षा शिक्षणको प्रबन्ध गर्नुपर्दछ । एकभन्दा बढ़ी शिक्षकले एउटै कक्षामा विभिन्न समयमा शिक्षण गर्ने गरिए पनि समूहमा छलफल गरी अन्तर्विषयक र बहुविषयक शिक्षण योजना तयार गर्नुपर्छ ।

च) स्थानीय विषयमा आधारित भई मातृभाषा शिक्षाको सिकाइ योजना निर्माण गर्दा विषयवस्तुलाई दैनिक जीवनसँग अधिकतम सम्बन्ध कायम हुने गरी भाषिक सीपहरू र सामर्थ्यसम्बन्धी सिकाइ उपलब्धि प्राप्त हुने अवस्था सिर्जना गरिनु पर्छ।

छ) विद्यार्थीकी सिकाइको लेखाजोखा तथा मूल्याङ्कनलाई शिक्षणसिकाइ क्रियाकलापको अभिन्न अङ्गका रूपमा समावेश ग़री विद्यार्थीको सिकाइ सुधारका लागि निरन्तर पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने माध्यमका रूपमा विकास गर्नुपर्दछ। न्यूनतम सिकाइ सुनिश्चित गरी प्रत्येक विद्यार्थीलाई उच्चस्तरको सिकाइ सक्षमता प्राप्त गरी क्रमश: माथिल्लो स्तरको सिकाइ गर्न सक्ने बनाउन सहयोग गर्नुपर्छ।

७.२ तामाङ भाषा सिकाइ सहजीकरण विधि तथा प्रक्रिया

७.२.१ तामाङ भाषा सिकाइ सहजीकरण विधि तथा प्रक्रिया छनोटका आधारहरू

क) **सक्षमता तथा सिकाइ उपलब्धि**

पाठ्यक्रममा निर्धारित मातृभाषाका लक्ष्य तथा उद्देश्यहरूअनुसारका सिकाइ उपलब्धि प्राप्त गर्न सक्ने भाषा शिक्षण विधि छनोट गर्नुपर्छ।

ख) **विषयवस्तुको स्वरूप**

मातृभाषा विषयको स्वरूपअनुसार स्थानीय परिवेशमा आधारित भई शिक्षणसिकाइका रणनीति, विधि ता प्रक्रिया छनोट गर्नुपर्दछ।

ग) बालमनोविज्ञान

सिकारुको इच्छा, रूचि, क्षमता तथा योग्यता, प्रवृत्ति, पूर्वज्ञान आदिलाई ध्यान दिई मातृभाषा शिक्षण विधि छनोट गर्नुपर्दछ । त्यस्ता कक्षाकोठामा उपस्थित सबै विद्यार्थीलाई अन्तर्भाषिक सिकाइका लागि उत्प्रेरित गर्न सक्नु पर्दछ।

घ) स्रोतसाधनहरूको उपलब्धता

मातृभाषा शिक्षण विधि तथा रणनीति तयार गर्दा स्थानीय तहको आार्थिक, मानवीय, भौतिक आदि दृषटिले उपयुक्त र स्थानीय स्रोतसाधनको अधिकतम प्रयोग हुन सक्ने हुनुपर्दछ।

ङ) विद्यालय वातावरण र शिक्षणसिकाइ परिस्थिति

मातृभाषा शिक्षण विधि तथा रणनीति छनोट गर्दा विद्यालय वातावरण र शिक्षण सिकाई परिस्थितिसँग सामञ्जस्यता कायम गरिनु पर्दछ।

च) समय र विद्यार्थी सङ्ख्या

मातृभाषा शिक्षणका लागि उपलब्ध समय र विद्यार्थी सङ्ख्याले भाषा शिक्षण विधि तथा रणनीति छनोटमा प्रभाव पार्दछ।

छ) शिक्षकको योग्यता, क्षमता र रूचि

मातृभाषा शिक्षणमा शिक्षकको आफ्नो योग्यता, क्षमता, पूर्ववत, आत्मविश्वास, तालिम, शिक्षणप्रतिको लगावजस्ता पक्षले पनि शिक्षण विधि तथा रणनीतिको छनोटमा प्रभाव पार्दछ। यसरी कुनै पनि विषयको शिक्षण गर्दा मातृभाषा विषय र स्थानीय परिवेश वा विषयवस्तुको प्रकृति, विद्यार्थीको पूर्वज्ञान, क्षमता; रूचि, स्वभाव, स्तर तथा उमेर एवम् उपलब्ध भौतिक सुविधा र शिक्षणसामग्रीको आधारमा शिक्षण विधिको छनोट गर्न आवश्यक देखिन्छ।

७.३ भाषा शिक्षणसिकाइमा प्रचलित विधिहरू

मातृभाषा शिक्षणशिक्षणको माध्यम मात्र नभई बालबालिकाको संज्ञान विकासको ढोका हो। भाषा सिकाइको आधार तह भनेको विद्यालय शिक्षाको प्रारम्भिक बाल कक्षादेखि कक्षा ३ सम्मको अवधि हो। यस अवधिमा बालबालिकाले आफ्नो मातृभाषामा भाषिक जग स्थापना गर्दछन्। त्यही भाषिक जगमा आधारित भई बालबालिकाले अन्य राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय भाषाहरू क्रमशः सिकेर सक्षमता र दक्षता प्राप्त गर्न सक्दछन्। राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६) र आधारभूत तहको पाठ्यक्रम (२०७६) मा यस तहमा बालबालिकालाई मातृभाषा शिक्षणका लागि सन्दर्भ विधि वा पद्धतिका रूपमा देहायका विधिहरू सुझाइएको पाइन्छ। जसलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः

क) **कथाकथन एवम् गीत**

यस विधिमा विषयवस्तुलाई कथाको रूपमा प्रस्तुति तथा अवधारणालाई गीतका माध्यमबाट प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

ख) आगमन विधि

यसमा सूचनाहरूको सङ्कलन, अवलोकन, विश्लेषण अनुमान, पुष्टि तथा निष्कर्षको प्रक्रिया प्रयोग गरिन्छ।

ग) भूमिका निर्वाह/अभिनय

यसमा सन्दर्भ र भूमिकाको बारेमा छलफल तथा निर्धारण, भूमिका बहन, छलफल र निष्कर्ष निकाल्ने कार्य गरिन्छ।

घ) निर्माणात्मक कक्षा

यस विधिमा मष्तिस्क मन्थन, पाठसम्बन्धी पूर्वज्ञानको पहिचान, अन्तर्क्रियात्मक कार्य (जस्तैः वैयक्तिक चिन्तन, परियोजना कार्य, प्रश्नोत्तर, आवश्यकताअनुसार टेवा प्रदान र विचार आदान प्रदान गरी निष्कर्ष निकालिन्छ।

ङ) सहयोगात्मक कक्षा

यसमा सामान्यतया समूह विभाजन, समस्या र विषयवस्तु प्रस्तुति, समूहमा छलफल र निष्कर्ष वा समाधान निकालिन्छ।

च) परियोजना कार्य

विद्यार्थीको उमेर र स्तरअनुसारका विभिन्न परियोजना कार्य दिई विद्यार्थीले आफैँ खोज्ने तथा गरेर सिक्ने अवस्था सिर्जना गर्न सकिन्छ।

छ) **छलफल र प्रश्नोत्तर**

यसमा शिक्षक विद्यार्थी, विद्यार्थी शिक्षक, विद्यार्थी विद्यार्थी बीचमा प्रश्न र उत्तर गर्न सकिन्छ। प्रश्न हरूले स्मरणको प्रत्याह्वान भन्दा पनि विद्यार्थीलाई सोच्न, कारण खोज्न, सिर्जनात्मक तथा रचनात्मक सोचाइलाई प्रोत्साहन गर्न सक्नुपर्छ। त्यसै गरी प्रश्नोत्तरर छलफलमा कक्षामा सबैका अगाडि प्रश्न सोध्ने, एकछिन पर्खने, कुनै पनि विद्यार्थीलाई तोकेर उत्तर दिन लगाउने, उत्तर राम्रोसँग सुन्ने र अन्तमा छलफल र मूल्याङ्कन गर्ने प्रक्रिया प्रयोग गर्न सकिन्छ।

ज) अन्वेषण, अनुसन्धान तथा खोज

यसमा समस्या वा प्रश्नको प्रस्तुति, गर्नुपर्ने र खोज कार्य र तरिकाको बारेमा छलफल गरी विद्यार्थीहरूद्वारा खोज गरी निष्कर्ष प्रस्तुति र पृष्ठपोषण दिइन्छ।

झ) प्रविधियुक्त कक्षा

मोबाइल, कम्प्युटर, प्रोजेक्टर आदिको उपयोग गरी धारणाहरूको दृश्याङ्कन गर्न सकिन्छ।

ञ)सिर्जनात्मक कार्य

यसमा चित्र निर्माण, रङ भर्ने, कागज काट्ने र पट्याउने, सम्बन्ध स्थापना जस्ता कार्यहरूद्वारा सिकाइ गर्न सकिन्छ।

ट) समस्या समाधान विधि

यस विधिमा समस्यालाई बुझ्ने, योजना निर्माण, योजना कार्यान्वयन, पछाडि फर्केर हेर्ने र परिणामलाई जाँच्ने प्रक्रियाद्वारा समस्या समाधान गरिन्छ।

ठ) खेल विधि

यसमा विषयवस्तुलाई खेलका माध्यमबाट प्रस्तुत गरी अभ्यास गराइन्छ।

ड) प्रयोगात्मक विधिः यसमा कक्षाकोठा भित्र र बाहिर प्रयोगात्मक कार्यका माध्यमबाट सिकाइ कार्य गराइन्छ।

ढ) भ्रमण/अवलोकन

विभिन्न स्थानको भ्रमण गराई त्यहाँका अनुभव र सिकेको कुरा छलफल तथा प्रत्यावर्तन गराइन्छ।

ण) प्रदर्शन विधि

विषयवस्तुसँग सम्बन्धित तस्बिर वा अन्य दृश्य सामग्री तथा श्रव्यदृश्य सामग्री प्रदर्शन गरिन्छ।

त) स्वाध्ययन तथा छलफल

विभिन्न किसिमका सामग्रीका अध्ययनको माध्यमबाट सिकाइ गर्दा सामग्री छनोट,अध्ययन र धारणा वा विचारनिर्माण गरिन्छ र यसलाई आवश्यकतानुसार विद्यार्थीबीच छलफल गराउन सकिन्छ।

थ) अन्तर्क्रिया

यसमा छलफलको योजना र तयारी, बृहत् समूहमा छलफल सञ्चालन वा समूह विभाजन, कार्यसूची बाँडफाँड तथा कार्यसञ्चालन, प्रस्तुतीकरण, तुलना, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन र निष्कर्ष निकालिन्छ।

द) उदाहरण र प्रयोग

पाठका विषयवस्तुबाट उदाहरण, प्रयोग र अभ्यासमा जोड दिनुपर्छ। यसलाई भाषा शिक्षणअन्तर्गत भाषिक सीप,शब्दभण्डार र अभिव्यक्तिको शिक्षणका लागि प्रयोग गर्नुपर्छ। भाषा सिकाइमा चित्र वा आकृति निर्माण, निर्देशित, व्यावहारिक लेखन वा स्वतन्त्ररचना, सस्वरवाचन तथा द्रुततपठन पनि यसअन्तर्गत उपयोग गर्न सकिन्छ।

ध) श्रव्यवाच्यका आधारमा सिकाइ सहजीकरण

यसमा व्यक्ति, जोडी, सानो समूह र बृहत् समूहमा सुनाइ र छलफल, नमुना वाचन र अनुकरण, तुलना, विश्लेषण, मूल्याङ्कन र निष्कर्षको मौखिक प्रस्तुतीकरण क्रियाकलाप गर्नुपर्छ। यसलाई भाषा शिक्षणअन्तर्गत भाषिक सीप, शब्दभण्डार र अभिव्यक्तिको शिक्षणका लागि प्रयोग गर्न सकिन्छ।

७.३ तमाङ भाषा शिक्षणसिकाइका लागि माध्यम भाषाको छनोट

नेपाल बहुसांस्कृतिक र बहुभाषिक मुलुक हुनाले यहाँ विभिन्न जातजाति र सांस्कृतिक पृष्ठभूमि भएका मानिसहरू बस्दछन्। यहाँ १२४ भन्दा बढी मातृभाषाहरू बोलिने भएकाले धैरैजसो विद्यालयहरूमा भाषिक दृष्टिमा मिश्रित कक्षा रहेको पाइन्छ। प्रायजसो नेपालका विद्यालयहरूमा द्विभाषिक तथा बहुभाषिक अवस्था रहेको छ।

बालबालिकाहरू विद्यालयमा भर्ना हुँदा घरपरिवार वा समुदाय बोलिने भाषा र विद्यालयको शिक्षणसिकाइको भाषा समान भएमा सिकाइमा सहजता हुन्छ। तर घरको भाषा र विद्यालयको भाषाबीच तालमेल नभएमा बालबालिकाको शिक्षणसिकाइमा भाषिक अड्चन आउँछ। परिणामतः दोस्रो वा तेस्रो भाषामा शिक्षणसिकाइ सुरु गर्दा भाषा नबुझ्नाले बालबालिकाहरूविद्यालय तथा कक्षाकोठामा नरमाउने, कक्षा छाड्ने, शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा सहभागी नहुने पनि हुन सक्दछन्।

बालबालिकालाई मातृभाषाका माध्यमले शिक्षण गर्न सकिएमा शिक्षण प्रक्रिया रुचिकर र प्रभावकारी हुन गई समग्रमा शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुग्छ। साथै अन्य भाषाको सिकाइमा पनि मातृभाषा सिकाइको सकारात्मक प्रभाव पर्ने कुरा विभिन्न अनुसन्धानहरूले देखाएका छन्। यसरी प्रारम्भिक तहका विद्यार्थीले आनो पहिलो भाषामा पढ्न पाएमा सिकाइ सहज हुनाका साथै पहिलो भाषामा आधारभूत दक्षता हासिल नगरेसम्म अपरिचित (दोस्रो वा तेस्रो भाषालाई शिक्षणको माध्यमभाषाको रूपमा प्रयोग गर्न उपयुक्त मानिँदैन। बालबालिकाले घरपरिवार तथा समुदायमा प्रयोग गर्ने भाषामा शिक्षण गर्दा कक्षामा बढीभन्दा बढी अन्तर्क्रिया हुन गई सिकाइ सजिलो र छिटो हुनाका साथै अन्य भाषाको सिकाइमा पनि पहिलो भाषाको सीप सङ्क्रमण सहज हुने अनुसन्धानले देखाएका तथ्यहरूलाई दृष्टिगत गरी मातृभाषा वा घरपरिवार तथा समुदायमा बोलिने भाषाबाट क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न र द्वि/बहुभाषी विद्यार्थी भएका कक्षामा सिकाइ सहजीकरणका लागि द्वि/बहुभाषाको प्रयोग हुन सक्ने वातावरण तयार गरी सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नु उपयुक्त हुन्छ।

समग्रमा राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६) को आधारमा प्रारम्भिक तहमा पढाइ र सिकाइको विकासका लागि माध्यम भाषाको निर्धारण निम्नानुसारका प्रचलित सिद्धान्तहरूका आधारमा गर्नुपर्दछः

क) पढाइ सीप विकास, विषयवस्तु बोध र पठन प्रवाह विकासका लागि बालबालिकाको पहिलो भाषा/मातृभाषामा सिकाइ सहजीकरण सम्बद्ध क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दा सिकाइ सजिलो र छिटो हुन्छ। बालबालिकालाई उनीहरूको मातृभाषामा साक्षरता सिकाउनु सबैभन्दा उपयुक्त हुन्छ। मातृभाषा बालबालिकाले राम्ररी बुझ्छन् र उपयुक्त गतिमा बोल्न सक्छन्। बालबालिकाले भाषा राम्ररी नबुझेसम्म अर्थपूर्ण सिकाइ सम्भव हुँदैन।

ख) भाषिक सीपका आधारभूत पक्षहरूको विकास अपरिचित भाषाबाट असजिलो र कठिन हुन्छ। बुझाइमा आधारभूत ज्ञान नभएसम्म अपरिचित भाषालाई शिक्षणको माध्यम बनाउनु उपयुक्त मानिँदैन। बालबालिकालाई अपरिचित भाषामा सिक्न बाध्य पारियो भने उसले एकातिर नयाँ भाषा सिक्नुपर्ने र सँगसँगै अपरिचित भाषाका माध्यमबाट सिक्ने प्रयास गर्नुपर्ने दोहोरो मार खेप्नुपर्ने हुन्छ। अतः बालबालिकालाई पूर्ण रूपले अपरिचित भाषा सिक्न दबाब दिइयो भने बुझाइमा कठिनाइ भई सिकाइबाट अलग हुन जाने अवस्था पनि आउँछ। यसो गर्नु भनेको बालबालिकालाई सिकाइको अवसरबाट बञ्चित गर्नुसरह हुन्छ।

ग) पहिलो भाषामा सिकेका सीप अन्य भाषामा स्थानान्तरण गर्न सजिलो हुन्छ। एउटा भाषामा सिकेका साक्षरताका सीपलाई उपयुक्त समयमा अर्को भाषामा सहजै स्थानान्तरण गर्न सकिन्छ

घ) भयरहित तथा बालमैत्री वातावरणमा सिकाउन सकियो भने बालबालिकाले पहिलो तथा दोस्रो कक्षामै दुई वा बढी भाषा बोल्न र बुझ्न सक्छन्। आवश्यक भएमा आधारभूत तहको शिक्षाको पहिलो पाँच वर्षभित्र बिस्तारै पहिलोबाट दोस्रो भाषा क्रमागत रूपले सङ्क्रमण गराउनु प्रभावकारी हुन्छ भने आवश्यकतानुसार माथिल्ला कक्षाहरूमा तेस्रो भाषामा सङ्क्रमण गराउन सकिन्छ।

ङ) कम्तीमा बालबालिकालाई ५ वर्षदेखि ८ वर्षको उमेरसम्म मातृभाषाको माध्यमबाट शिक्षा दिनु उपयुक्त मानिन्छ। प्राथमिक शिक्षाका पछिल्ला तहमा क्रमशः मातृभाषाबाट स्थानीय वा नेपाली भाषालाई माध्यम भाषा बनाउन सकिने हुन्छ। तेस्रो भाषा अङ्ग्रेजीलाई सामान्यतया आधारभूत तहमामाध्यम भाषाका रूपमा प्रयोग गर्नु विषयवस्तु सिकाइ र भाषा सिकाइ दुवै दृष्टिले उपयुक्त नहुने भएकाले

मातृभाषा, स्थानीय वा नेपाली भाषालाईमाध्यम भाषाका रूपमा प्रयोग गर्न सकिने छ । यस तहमा आवश्यकताअनुसार पहिलो भाषाबाट दोस्रो र माथिल्ला कक्षाहरूमा दोस्रो भाषाबाट तेस्रोमा सङ्क्रमण गराउन सकिने छ । यसो गर्नाले विषयवस्तु सिकाइका साथै दोस्रो र तेस्रो भाषाको सिकाइ पनि सहज हुनेछ ।

उल्लिखित सन्दर्भ समेतका आधारमा विद्यालयतहको पठनपाठनको माध्यम चयन गर्नुपर्ने हुन्छ । आधारभूत तह (कक्षा १-८) को पाठ्यक्रम २०७६ को प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि पाठ्यसामग्री र पठनपाठनका लागि माध्यम भाषाको व्यवस्था निम्नअनुसार हुनेछः

क) विद्यालय शिक्षाअन्तर्गत आधारभूत तह कक्षा १–५ मा भाषा विषयबाहेक अन्यमा पाठ्यसामग्री तथा सिकाइ सहजीकरण प्रक्रियाका लागि माध्यम भाषाका रूपमा मातृभाषा वा नेपाली भाषा हुनेछ । तर कक्षा १–३ मा गणित विषयका लागि र कक्षा ४–५ मा गणित र विज्ञान तथा प्रविधि विषयका लागि भने अङ्ग्रेजीलाई माध्यम भाषा बनाउन पनि सकिनेछ । बहुमातृभाषी विद्यार्थीहरू समावेश भएका कक्षामा पाठ्यसामग्री जुन भाषामा भए पनि बहुभाषी शिक्षक उपलब्ध भएसम्म कक्षाकोठाको शिक्षण सिकाइमा बहुभाषा प्रयोग गर्नु उपयुक्त हुनेछ ।

ख) आधारभूत तहको कक्षा ६–८ पनि मातृभाषा, स्थानीय वा नेपाली भाषालाई माध्यम भाषा बनाउन प्रोत्साहित गरिने भए पनि गणित र विज्ञान तथा प्रविधि विषयका लागि अङ्ग्रेजीलाई माध्यम भाषा बनाउन पनि सकिनेछ ।

ग) माध्यमिक तहमा भने नेपाली वा अङ्ग्रेजी माध्यम भाषा हुन सक्नेछ तर सामाजिक अध्ययन र मानव मूल्य, चारित्रिक शिक्षाजस्ता विषयहरू लगायत नेपाली कला, संस्कृति र मौलिक पहिचानमूलक विषयवस्तुहरूको पठनपाठनका लागि पाठ्यसामग्री र माध्यम नेपाली हुनेछ ।

घ) प्रारम्भिक बालशिक्षाका लागि भने कक्षाकोठामा मातृभाषा वा नेपाली भाषा नै प्रयोग गर्नुपर्नेछ भने बहुमातृभाषी विद्यार्थीहरू समावेश भएको अवस्थामा बहुभाषा प्रयोग गरी बालबालिकालाई क्रियाकलापमा सरिक गराउनु उपयुक्त हुनेछ ।

ङ) विद्यालय तहको पठनपाठनका लागि सम्भव भएसम्म उल्लिखित माध्यम भाषामै लेखिएका पाठ्यसामग्री प्रयोग गर्नुपर्दछ ।

च) विद्यालय तहमा भाषा विषयको पाठ्यसामग्री र पठनपाठन सामान्यतया सम्बन्धित भाषामा नै हुनेछ ।

छ) संस्कृत तथा परम्परागत शिक्षातर्फका शास्त्रीय विषयहरूको पाठ्यसामग्री र पठनपाठनको माध्यम सम्बन्धित भाषा हुन सक्नेछ ।

ज) धार्मिक प्रकृतिका विषयहरूको पठनपाठन सम्बन्धित धार्मिक ग्रन्थ लेखिएको भाषामा नै गर्न सकिनेछ ।

स्रोतः आधारभूत तहको पाठ्यक्रम (कक्षा १-८)

७.४ तामाङ भाषा शिक्षा: शिक्षणसिकाइ रणनीतिहरू

क) विद्यालयको व्यवस्थापनमा सुधार तथा शिक्षणसिकाइ उपलब्धि अभिवृद्धि

अ) विद्यालयको समग्र शिक्षणसिकाइलाई नतिजामा आधारित बनाइनु पर्छ । यसका लागि निर्धारित उद्देश्य हासिल गर्ने शिक्षकलाई उत्तरदायी र जवाफदेही बनाइनु पर्छ ।

आ) कक्षा १-८ को हरेक शिक्षकको हरेक विषयमा प्रत्येक विद्यार्थीको प्रत्येक विषयमा प्रति वर्ष १० प्रतिशतका दरले सिकाइ उपलब्धि अभिवृद्धि गर्नुपर्नेछ ।

इ) विद्यार्थीको हालको सिकाइ उपलब्धिस्तरलाई आधार मानेर प्रति वर्ष सिकाइ उपलब्धि अभिवृद्धि गर्नुपर्नेछ ।

ई) बहुभाषिक शिक्षा लागू भएको कक्षा १-८ को विद्यार्थीको विषयगत सिकाइ उपलब्धिको त्रैमासिक रूपमा अभिलेख राखी समीक्षा गर्नुपर्नेछ ।

ख) शिक्षक व्यवस्थापन तथा क्षमता विकास

अ) विद्यालयमा प्रारम्भिक बाल कक्षा र कक्षा १ मा अध्यापन गर्ने शिक्षकले कक्षाको विद्यार्थीको भाषिक आवश्यकतानुसार बहुभाषिक सक्षमताको विकास गर्नुपर्छ ।

आ) शिक्षकले सम्बद्ध मातृभाषा र नेपाली भाषा जान्ने शिक्षक र विद्यार्थीबाट भाषिक सहजीकरण गर्न सक्नु पर्दछ ।

इ) शिक्षकले नेपाली, अङ्ग्रेजी र मातृभाषा सिकाइसम्बन्धी अध्ययन गर्नका साथै विद्यालय तथा सम्बद्ध निकायबाट यस प्रयोजनका लागि तालिम प्रदान गर्नु पर्दछ ।

ई) शिक्षकले स्वाध्यायन, खोज र अध्ययनबाट पहिलो र दोस्रो भाषा सिकाइको ज्ञान र सीप आर्जन गरी शिक्षणसिकाइमा प्रयोग गर्नुपर्दछ ।

ग) कक्षागत शिक्षणसिकाइको माध्यम

अ) छनोट भएका विद्यालयहरूको प्रारम्भिक बाल कक्षा र कक्षा १-८ मा शैक्षिक सत्र २०८३ बाट बहुभाषिक कक्षा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।

आ) प्रारम्भिक बाल कक्षा र कक्षा १-८ को शिक्षणसिकाइको माध्यमका रूपमा अधिकांश मातृभाषाको प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

घ) पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तकको माध्यम भाषा

अ) हालको प्राथमिक तहको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक नै निर्धारित कक्षाहरूमा कार्यान्वयन हुनेछ ।

आ) पाठ्यक्रममा भएको प्रावधानअनुसार नै स्थानीय विषय वा मातृभाषा विषयमध्ये कुनै एक विषय पठनपाठन गरिएकै हुनु पर्दछ ।

इ) नेपालीलाई दोस्रो र अङ्ग्रेजीलाई विदेशी भाषाका रूपमा शिक्षणका लागि थप सहायक पाठ्यसामग्रीको प्रयोग गरिनु पर्दछ ।

ङ) शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्थापन

अ) सकेसम्म बढीभन्दा बढी शैक्षिक सामग्री निर्माण गरी शिक्षणासिकाइ गर्नु पर्दछ । जसमा सम्बद्ध भाषा, संस्कृति, संस्कार र स्थानीय सन्दर्भ तथा परिवेशमा आधारित सामग्रीको प्रयोग गर्नुपर्दछ ।

आ) शैक्षिक सामग्रीमा मूल्यरहितका साथै कम मूल्यका स्थानीय, सहभागी निर्मित तथा शिक्षक निर्मित सामग्रीमा जोड दिनुपर्दछ ।

च) कक्षाकोठामा भाषिक विविधताको व्यवस्थापन

अ) कक्षा अध्ययरत प्रत्येक विद्यार्थीको भाषिक विविधिताको पहिचान गरी सम्बन्धित मातृभाषाको प्रयोग गरी सहजीकरण गरिनु आवश्यक छ ।

आ) नेपाली मातृभाषाइतर विद्यार्थीका लागि नेपाली भाषा दोस्रो र अङ्ग्रेजी भाषालाई विदेशी भाषाका रूपमा शिक्षणसिकाइ गरिनु पर्दछ ।

छ) बहुभाषिक शिक्षणसिकाइ रणनीति

अ) कक्षाकोठाको शिष्टाचार अभिवादनदेखि विदाइको अभिवादन पनि बहुभाषिक माध्यम अपनाउनुपर्नेछ (जस्तोःअभिवादनः फ्याफुल्ला, नमस्कार, गुड मर्निङ, विदाइमाः थुजेछे, धन्यवाद, थ्याङ्क यू ।

आ) नेपाली र अङ्ग्रेजी भाषा विषयको माध्यम त्यही भाषाका साथै मातृभाषा एवम् नेपाली समेत हुन सक्नेछ ।

इ) सामाजिक अध्ययन तथा सिर्जनात्मक कला विषय तामाङ भाषामा अनुकूलन गरिएको हुँदा यसको माध्यम अधिकांश मातृभाषा भाषा हुनुपर्नेछ । यस विषयको पाठ, पढाइ र परीक्षाको माध्यम पूर्णतः मातृभाषा भाषा हुनुपर्नेछ ।

ज) कक्षाकोठाको अन्तर्क्रियाको माध्यम

अ) उल्लेखित कक्षाकोठाको अन्तर्क्रिया, प्रश्नोत्तर र छलफलको माध्यम तामाङ भाषा हुनुपर्नेछ ।

आ) मातृभाषा भाषा नजान्ने शिक्षकले सुरूमा तामाङ भाषा र नेपाली दुवै भाषा जानेका शिक्षक र विद्यार्थीको सहयोग लिएर बहुभाषिक कक्षा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।

झ) मूल्याङ्कन तथा परीक्षाको माध्यम

अ) उक्त कक्षाको सामाजिक अध्ययन तथा सिर्जनात्मक कला विषयको परीक्षाको माध्यम पनि मातृभाषा भाषा हुनु पर्नेछ ।

आ) अन्य विषय जस्तो गणित, विज्ञान तथा शारीरिक लगायतका विषयमा लिखित माध्यम नेपाली भए पनि मातृभाषाको मौखिक माध्यमबाट सहजीकरण गर्नुपर्दछ ।

ञ) अतिरिक्त क्रियाकलापको माध्यम

अ) बाल कक्षादेखि कक्षा ३ सम्मका लागि मातृभाषा समेतको प्रयोग गरी अतिरिक्त वा सहक्रियाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

आ) विद्यालयले समुदायको संस्कृतिमा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन गरेर विद्यालय तथा समुदाय सचेतना अभिवृद्धि गर्नुपर्दछ ।

परिच्छेद आठ

तामाङ भाषा मूल्याङ्कन प्रक्रिया

८.१ तामाङ भाषा सिकाइको मूल्याङ्कन

कक्षाकोठाको शिक्षणसिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन पछि सिकारूको सिकाइको आएको परिवर्तनको लेखाजोखा गर्ने कार्य सिकाइ मूल्याङ्कन हो। मूल्याङकन पाठ्यक्रम निर्धारित शिक्षाको उद्देश्य हासिल भए नभएको भनी छयानबिन गर्ने शैक्षिक योजनाको अवयव हो। यसलाई शैक्षिक पद्धतिमा लगानी, प्रक्रिया र प्रतिफलमध्ये प्रतिफल पक्षको किटानी गर्ने कार्य हो। मूल्याङ्कनका शिक्षा पद्धतिको अभिन्न अङ्ग मात्र नभई यो शिक्षणसिकाइको स्तर निर्धारण गरी निर्णय गर्ने आधार हो।

हुनतः शिक्षा क्षेत्रमा निर्णयात्मक र निर्माणात्मक दुई खाले मूल्याङ्कलनलाई अवलम्बन गरिएको छ। निर्णयात्मक मूल्याङ्कनमा औपचारिक परीक्षामार्फत सिकाइ उपलब्धिको आधारमा उत्तीर्ण अनुतीर्ण के हो भनी निर्धारण गरिन्छ। तर निर्माणात्मक मूल्याङ्कन शिक्षणसिकाइको प्रक्रियामा नै गरिने भएको देखिएका कमीकमजोरीलाई सुधार गर्न पृष्ठपोषण प्रदान गरिन्छ। अर्को शब्दमा यसलाई पाठ सिकाइ (Lesson learning) का रूपमा लिन सकिन्छ। निर्माणात्मक मूल्याङ्कनको एक रूपमध्ये निरन्तर मूल्याङकन (Continuous learning system) पनि हो। नेपालको शिक्षा पद्धतिलाई निरन्तर मूल्याङकन प्रणाली अवलम्बन गरी सिकाइ उपलब्धि सुधार गर्नको लागि पहल हुँदै आएको छ। यसमा सिकारूको उपस्थिति, कक्षाकार्य, परियोजना कार्य, सिर्जनात्मकता, व्यवहार परिवर्तनजस्ता पक्षहरूको आधारमा सिकारूको कार्य सञ्चयिका तयार पारिन्छ। सिकारूले कुनै पनि कक्षामा हासिल गर्न नसकेका सीपहरूलाई तत्काल उपचारात्मक माध्यमबाट र दिर्घकालमा उपल्ला कक्षाहरूमा सिक्ने अवसर उपलब्ध गरिन्छ। यस पद्धतिमा सिकारूका लागि उदार कक्षोन्नतिको प्रबन्ध गरिन्छ। फलस्वरूप सिकारूले कक्षा दोहो-याउने, फेल हुने कक्षा छाड्ने जस्ता शैक्षिक क्षति न्यून हुन पुग्दछ।

८.२ तामाङ भाषा सिकाइसम्बन्धी मूल्याङ्कन

मातृभाषा पाठ्यक्रममा भाषिक सिकाइको मूल्याङ्कन भाषिक सीप र सामर्थ्य विकासमा आधारित हुन्छ। भाषिक बोध र अभिव्यक्ति पक्ष मातृभाषा विषय सिकाइका मूल पक्षहरू हुन्। भाषिक सीप र सामर्थ्य विकासका लागि कक्षाकोठामा गरिने मातृभाषिक क्रियाकलाप वा कक्षाकार्य कार्य मूल्याङ्कन आधार हुन्। यसमा पनि भाषिक सिकाइको निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कन गर्न सकिन्छ। खासगरी भाषा सिकाइमा प्रयोग र अभ्यासमा जोड दिनु आवश्यक छ।

प्रारम्भिक कक्षा १-३ सम्मका भाषिक सिकाइको मूल्याङ्कन पनि निर्माणात्मक मूल्याङ्कनअन्तर्गत निरन्तर मूल्याङ्कनमा आधारित हुन्छ। अन्य भाषा विषयहरूमा जस्तै यसमा पनि भाषिक सिकाइबाट प्राप्त उपलब्धिको कक्षा कार्यगत प्रगति अभिलेखन गरिन्छ। निर्धारित सिकाइ उपलब्धि हासिल गर्नका लागि थप वा विशेष उपचारात्मक कक्षाहरू समेत सञ्चालन गर्नु पर्दछ।

८.३ समय निर्धारण (पाठ्यभार)

आधारभूत तहको शिक्षा कक्षा १-३ का लागि आधारभूत तहको पाठ्यक्रम (कक्षा १-३) मा मातृभाषा वा स्थानीय विषयका लागि कुल पाठ्यभार ५ निर्धारण गरेको छ। तर कतिपय स्थानीय तहहरूमा स्थानीय विषय र मातृभाषा विषय सँगसँगै कार्यान्वयन गरेको पाइन्छ। उदाहरणको लागि कुनै विद्यालयमा ३० जना विद्यार्थीमा २० जना तामाङ भाषी विद्यार्थी र १० जना नेपाली भाषी विद्यार्थी छन् भने ५ पिरियड तामाङ भाषा विषय सबैका लागि पठनपाठन गर्ने र २ पिरियड स्थानीय विषय पनि सबैका लागि पठनपाठन गरी सन्तुलन मिलाउन खोजेको पाइन्छ। तर यसमा तामाङ भाषी विद्यार्थीले तामाङ भाषा विषयमा मात्र परीक्षा दिने र नेपाली भाषी अन्य विद्यार्थी स्थानीय विषयमा मात्र परीक्षा दिने गरिएको भेटिन्छन्।

८.४ आधारभूत तह (कक्षा १-८) मा मूल्याङ्कनसम्बन्धी अभ्यासहरू

विद्यालय शिक्षाको कक्षा १-३ मा वार्षिक रूपमा औपचारिक परीक्षा लिएर निर्णयात्मक मूल्याङ्कनको पद्धति समेत अवलम्बन गरिएको पाइन्छ। तथापि यस तहमा निर्माणात्मक मूल्याङकनको एक प्रक्रिया निरन्तर मूल्याङ्कन पद्धतिको प्रयोग र अभ्यास रहेको छ। यसअन्तर्गत सिकारूको सिकाइ उपलब्धिको आधारमा कार्य सञ्चायिका (पोर्टफोलियो) तयार गरिन्छ। त्यसैमा आधारित भई सिकारूको सिकाइ सुधारका लागि विशेष वा उपचारात्मक कक्षाहरू सञ्चालन गरिन्छ। यदि कुनै कक्षामा अपेक्षिक सिकाइ उपलब्धि हासिल गर्न नसकेमा माथिल्लो कक्षामा परिपूर्ति गर्ने उद्देश्यका साथ सिकारूको कक्षामा बढोत्तरी गरेर सिकाइको थप अवसर उपलब्ध गरिन्छ।
आधारभूत तहको कक्षा १-३ मा एकीकृत पाठ्यक्रम लागू गरिएकोमा मूल्याङ्कन पनि बहुविषयक र बहुक्षेत्रगत अन्तरसम्बन्धको आधारमा गर्न थालिएको छ। उदाहरणका लागि नेपाली, अङ्ग्रेजी र मातृभाषा विषय भाषिक सीप र क्षमतामा आधारित रहन्छन्। साथै अन्य विषय सेरोफेरो, गणित, विज्ञान आदिको मूल्याङ्कन पद्धति र प्रक्रिया पनि निरन्तर मूल्याङ्कन पद्धति नै रहेको पाइन्छ। यस पाठ्यक्रममा पनि मातृभाषा विषयको मूल्याङ्कन कार्य निरन्तर मूल्याङ्कनमा आधारित रहनेछ। यसका लागि अन्य भाषा विषयमा अवलम्बन गरिएको प्रयोग र अभ्यासका आधारमा अनुकूलन गरेर मूल्याङ्कन गर्न आवश्यक छ।
विद्यालय तहको तल्ला कक्षाहरूमा निरन्तर मूल्याङकनको पद्धति लागू गरिएको छ। यसले विद्यार्थीलाई शिक्षणसिकाइकै क्रममा सिकाइमा पृष्ठपोषण र सुधारका लागि निराकरणात्मक उपाय अपनाउन मार्गनिर्देश गर्छ। यो निर्णयात्मक मूल्याङ्कनका लागि आधार पनि हो। मूलतः निर्माणात्मक मूल्याङकनको एक पद्धति निरन्तर मूल्याङकन हो। यस पद्धतिमा सिकारूले कुनै एक तहमा हासिल गर्न बाँकी सिकाइ सक्षमता उपलब्ध अर्को तह वा कक्षामा हासिल गर्ने सम्भावनालाई आत्मसात गरिएको छ। त्यसका लागि उदार कक्षोन्नति वा अनुत्तीर्ण नगरी कक्षा बढोत्तरी गरिन्छ। तर सिकारूले सिक्न बाँकी सीप वा सक्षमता हासिल गर्न थप शिक्षणसिकाइ क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिन्छ। नेपालको विद्यालय शिक्षामा निरन्तर मूल्याङ्कनको अभ्यास हुँदै आएको छ। यसलाई तल्ला कक्षामध्ये कक्षा १-३ सम्म शतप्रतिशत र क्रमशः निर्णयात्मक मूल्याङ्कनलाई बढी भार दिने गरी व्यवस्थापन गरिएको छ। जुन तल प्रस्तुत गरिएको छः

क) कक्षा १-३ को मूल्याङ्कन

विद्यालय शिक्षाको राष्ट्रिय पाठ्यक्रम (२०७६) अनुसार आधारभूत तहको कक्षा १-३ सम्म शतप्रतिशत निरन्तर मूल्याङ्कन पद्धति लागू गरिँदै आएको छ। सोहीबमोजिम आधारभूत तहको कक्षा १-३ सम्म विद्यालय तहको पाठ्यक्रम बमोजिम नियमित सिकाइ र मूल्याङ्कन प्रक्रिया लागू गरिनेछ।

ख) कक्षा ४-८ को मूल्याङ्कन

विद्यालय शिक्षाको राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६) र सोही बमोजिम पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट लागू गरिएको आधारभूत तहको पाठ्यक्रम तयार गरिएको हो। जसअनुसार यस तहको कक्षा ४-८ मा निरन्तर मूल्याङ्कन पद्धति लागू भएको छ। यस पाठ्यक्रम पनि सोही अनुसार नै कक्षा ४-८ सम्म आन्तरिकतर्फ ५०% र आवधिकतर्फ ५०% गरी १०० अङ्कभारमा आधारित भई मूल्याङ्कन गरिनेछ।

ग) कक्षा १-३ को मूल्याङ्कनका आधारहरू

उल्लिखित बमोजिम कक्षा १-३ को सिकाइ मूल्याङ्कन एवम् कक्षा ४-८ को आन्तरिक र आवधिक मूल्याङ्कनसम्बन्धी क्रियाकलापहरू अनुसूची खण्डमा उल्लेख गरिए बमोजिम हुनेछ।

८.५ तामाङ भाषाक मूल्याङ्कका लागि प्रस्तावित विधि र प्रक्रिया

नेपालको मौजुदा पाठ्यक्रम अनुसार कक्षा १-३ मा निरन्तर मूल्याङकन पद्धतिको प्रयोग गरिएको छ। कक्षा १-३ मा विद्यार्थीको हाजिरी, कक्षा कार्य, परियोजना कार्य, सिर्जनात्मक, व्यवहार परिवर्तनजस्ता पक्षहरूलाई मूल्याङ्कनका आधार हुन्। दैनिक कक्षा कार्यमा आधारित भई शिक्षणसिकाइ र तत्काल सुधारका लागि पृष्ठपोषण कार्य पद्धतिका प्रक्रिया हुन्। निर्धारित सिकाइ उपलब्धि वा माइलस्टोन प्राप्त गराउन विशेष उपचारात्मक कक्षा, उदार कक्षोन्नति आदिबाट शैक्षिक क्षति (कक्षा छोड्ने, दोहोऱ्याउने) न्यून गरेर सिकाइमा निरन्तरता दिनु यस मूल्याङ्कन

पद्धितका प्रमुख अपेक्षाहरू हुन् । राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६) र आधारभूत तहको पाठ्यक्रम (कक्षा १-३) अनुसार कक्षा १–८ मा विद्यार्थी मूल्याङ्कनको प्रक्रिया देहायअनुसार सुझाएको छः

क) मूल्याङ्कनलाई सिकाइ क्रियाकलापको अभिन्न अङ्गका रूपमा कक्षा क्रियाकलापसँगै एकीकृत गरी सिकाइ सुधारमा निरन्तर प्रयोग गर्नुपर्छ ।

ख) सिकाइ उपलब्धि र तिनको विस्तृतीकरण तयार गरी सोहीअनुसार सम्भाव्य मूल्याङ्कन विधि, प्रक्रिया र साधनको तयारी गर्नुपर्छ ।

ग) दैनिक कक्षा क्रियाकलापसँगै विद्यार्थीको सिकाइको लेखाजोखा गरी सिकाइमा पछि परेका विद्यार्थीलाई सुधारात्मक सिकाइ प्रक्रियाद्वारा निर्धारित न्यूनतम सिकाइ सुनिश्चित गरी सबै विद्यार्थीलाई थप सिकाइका लागि अवसर प्रदान गर्नुपर्छ ।

घ) विद्यार्थीको सिकाइस्तरको मूल्याङ्कन गर्दा मूलतः विद्यार्थीले विभिन्न सिकाइक्षेत्रमा अपेक्षित सिकाइ उपलब्धि हासिल गरे वा नगरेको परीक्षण गर्नुपर्छ ।

ङ) विद्यार्थीको सिकाइको मूल्याङ्कनमा विषगत सिकाइ क्षेत्रमा अपेक्षित ज्ञान, बुझाइ, प्रयोग तथा आवश्यकतानुसार विश्लेषण, मूल्याङ्कन र सिर्जनालगायतका उच्च क्षमता परीक्षण गर्नका लगि उपयुक्त साधन तथा प्रक्रिया प्रयोग गर्नुपर्छ ।

च) मूल्याङ्कनका क्रममा आवश्यक व्यवहारकुशल सीपमा प्राप्तिमा विद्यार्थीको हासिल गरेका सक्षमताको पनि लेखाजोखा गरी आवश्यकतानुसार सिकाइ क्रियाकलापमा सुधार गर्नुपर्छ ।

छ) मूल्याङ्कन पश्चात कुनै विद्यार्थीले अपेक्षित नतिजा प्राप्त गर्न नसकेमा सुधारात्मक शिक्षण सिकाइको प्रक्रियाअनुरूप विद्यार्थीको सिकाइ सुधार गरीअपेक्षित सिकाइ सुनिश्चित गर्नुपर्छ । पटकपटकको सुधारात्मक शिक्षण सिकाइ प्रक्रियाबाट पनि न्यूनतम सिकाइ उपलब्धि हासिल गर्न नसक्ने विद्यार्थीका उपचारात्मक शिक्षणको प्रबन्ध गर्नुपर्छ ।

ज) मूल्याङ्कनको नतिजालाई विषयक्षेत्र तथा सिकाइ उपलब्धिअनुसार अभिलेखीकरण गर्नुपर्छ । विद्यार्थीको व्यक्तिगत फायल खडा गरी मूल्याङ्कनको नतिजाका साथै अन्य सान्दर्भिक विवरणसहितको कार्यसञ्चयिका (पोर्टफोलियो) व्यवस्थित गरेर राख्नुपर्छ ।

झ) मूल्याङ्कन नतिजाको अभिलेखलाई विद्यार्थीको सिकाइ अवस्था पहिचान गर्न, भावी सिकाइको योजना निर्माण गर्न र सिकाइ उपलब्धिको प्रगतिकोअभिलेखका रूपमा विद्यालय, शिक्षक, विद्यार्थी तथा अभिभावकले आवश्यकतानुसार प्रयोग गर्नुपर्छ ।

ञ) विद्यार्थीलाई स्वमूल्याङ्कन तथा प्रतिविम्बन गर्न र सिकाइ सुधारको आवश्यकता तथा उपाय पहिचान गर्न शिक्षक तथा अभिभावकले प्रेरित गर्नुपर्छ ।

४.६ तामाङ भाषा मूल्याङ्कनका तरिका र साधन

क) तामाङ भाषा मूल्याङ्कनका साधन

भाषिक सिकाइ र मूल्याङ्कनका लागि सिकारूको तह, कक्षा, स्तर, उमेर, विषय, समय तथा मूल्याङ्कनका उद्देश्यका आधारमा भिन्न भिन्न तरिका र साधनहरूको प्रयोग गरिन्छ । विद्यालय शिक्षाको तल्लो तहमा निर्माणात्मक मूल्याङ्कनका साधनहरू प्रयोग गरिन्छन् भने माथिल्लो कक्षामा औपचारिक परीक्षाको प्रयोग गरी निर्णयात्मक मूल्याङ्कनका साधनहरू उपयोग भएको पाइन्छ । अझ उच्च शिक्षामा निर्णयात्मक मूल्याङ्कनअन्तर्गत परीक्षा प्रश्नपत्र र प्रमाणीकरण जस्ता साधनहरू प्रयोगमा ल्याइन्छन् ।

तालिका १६

विद्यार्थीको भाषिक मूल्याङ्कनका सम्भाव्य तरिका तथा साधनहरू (नमुना)

क्र.सं.	मूल्याङ्कनका तरिका	मूल्याङ्कनका साधन	कैफियत
१.	कक्षा सहभागिता अवलोकन, रुजूसूची, रुब्रिक्स र श्रेणी मापन,	मौखिक प्रश्न,फाराम,घटना वर्णन	
२.	मौखिक कार्य प्रश्न	चित्र, पठन सामग्री, सन्दर्भ, घटना, श्रव्य तथा दृष्य सामग्री	

३.	लिखित कार्य प्रश्न छोटा परीक्षा,	घटना, सन्दर्भ, पठनसामग्री, श्रव्य तथा दृष्यसामग्री	
४.	परियोजना तथा प्रयोगात्मक कार्य	रुजू सूची, रुब्रिक्स र श्रेणी मापन, मौखिक प्रश्न	
५.	कार्य सम्पादन तथा प्रदर्शन अवलोकन	रुजू सूची, रुब्रिक्स वा श्रेणी मापन, मौखिक प्रश्न	
६.	सहपाठी मूल्याङ्कन अवलोकन,	रुजू सूची, श्रेणी मापन, फाराम	
७.	स्वमूल्याङ्कन	रुजू सूची, श्रेणीमापन,फाराम	
८.	अभिभावकको प्रतिक्रिया	रुजू सूची, श्रेणी मापन, फाराम	
९	कुराकानी, छलफल, अवलोकन	रुजू सूची, श्रेणी मापन, फाराम	

ख) तामाङ भाषा मूल्याङकन र अभिलेखन फारमहरू

तामाङ भाषा पाठ्यक्रमअन्तर्गत भाषिक मूल्याङकन कक्षा १-३ सम्मका लागि अनुसूची १ देखि ३ सम्मका फारमहरू आवश्यकतानुसार परिमार्जन र अनुकूलन गरेर प्रयोग गर्न सकिनेछ। साथै यसबाहेक उल्लिखित आधारमा मूल्याङकनका अन्य विधि र साधन प्रयोगको सम्भावना रहन्छ।

परिच्छेदः नौ

तामाङ भाषा पाठ्यक्रमः कार्यान्वयन योजना

प्राथमिक तहको पाठ्यक्रम (२०४९) मा नै प्राथमिक तहको पाठ्यक्रम संरचनामा एक विषय मातृभाषा वा स्थानीय विषय पठनपाठन गर्ने प्रावधान गरिएको हो । यसैको आधारमा पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट मातृभाषाका पाठ्यपुस्तक लेखन गरी पठनपाठनका लागि सहजीकरण कार्य वि.सं.२०५४/५५ सालबाट प्रारम्भ भएको देखिन्छ । हालसम्म पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट विभिन्न मातृभाषाका ३३ भन्दा बढी पाठ्यपुस्तक तयार गरेको देखिन्छ ।

नेपालको संविधान, २०७२ पछि मुलुकमा सङ्घीय व्यवस्थाअन्तर्गत सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहमा तहगत पद्धतिको व्यवस्था गरेको छ । संविधानको अनुसूची ८ मा आधारभूत शिक्षा र माध्यमिक शिक्षाको व्यवस्थापनको अधिकार संविधानतः स्थानीय तहको कार्य क्षेत्रमा पर्दछ । त्यसै गरी राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६) र आधारभूत तहको पाठ्यक्रम (कक्षा १-३) मा पनि मातृभाषा वा स्थानीय विषयलाई निरन्तरता दिएको छ । साथै विद्यालयहरूले स्थानीय तहको समन्वयमा मातृभाषा विषय वा स्थानीय पाठ्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्ने नीतिगत प्रबन्ध गरेको छ । यस गाउँपालिकामा स्थानीय पाठ्यक्रम यसअघि नै बनिसकेको भए पनि हालसम्म मातृभाषा विषयको पाठ्यक्रम बनेको छैन भने पाठ्यसामग्री पनि तयार भएको छैन । यस वर्षदेखि आगामी वर्षहरूमा देहायअनुसार मातृभाषा (तामाङ र थामी) र स्थानीय विषय पठनपाठन गर्ने प्रबन्ध गरिएको छ ।

तालिका १७
तामाङ भाषा पाठ्यक्रम कार्यान्वयन समय तालिका

क्र.सं.	शैक्षिक वर्ष	लागू हुने कक्षा	विषयहरू
१.	२०८३	कक्षा १	तामाङ भाषा विषय
२.	२०८४	कक्षा २	तामाङ भाषा विषय
३.	२०८५	कक्षा ३	तामाङ भाषा विषय
४.	२०८६	कक्षा ४	तामाङ भाषा विषय
५.	२०८६	कक्षा ५	तामाङ भाषा विषय
६.	२०८६	कक्षा ६	तामाङ भाषा विषय
७.	२०८६	कक्षा ७	तामाङ भाषा विषय
८.	२०८६	कक्षा ८	तामाङ भाषा विषय

स्रोतः आ.व. २०८२/८३ मा आधारित भई तयार पारिएको ।

उल्लिखित प्रस्तावना आ.व.२०८२/८३ को यस गाउँपालिकाको नीति, कार्यक्रम र बजेटअनुसार तामाङ भाषा र थामी भाषाको पाठ्यक्रम (कक्षा १-८) तयार पारिएको हो । त्यसै गरी दुवै भाषामा कक्षा १-८ सम्मका पाठ्यक्मर र कक्षा १ का लागि पाठ्यपुस्तकहरू तयार गरिएको छ । यसलाई नै तामाङ र थामी भाषालाई विद्यालय पठनपाठन गर्ने कार्यको प्रस्थान विन्दु मानेर आगामी शैक्षिक सत्रहरूमा निरन्तरता दिने उद्देश्यका साथ माथिको तालिकामा कक्षा १-८ सम्म तामाङ र थामी भाषा विषय शिक्षा कार्यान्वयन प्रयोजनका लागि वर्ष र विषयहरू समाविष्ट गरिएको छ ।

सन्दर्भ सामग्री

कानुन किताब व्यवस्था समिति. (२०७२). नेपालको संविधान. काठमाडौँ: लेखक।

खड्का, र. ब., थामी, र., थामी, ड. ब. र थामी, ब. (२०८०). भाषाको पाठ्यक्रम. कालिञ्चोक गाउँपालिका र नेपाल थामी समाज।

तामाङ, अजितमान (२०६९). तामाङ जातिको चिनारी. काठमाडौँ: आदिवासी जनजाति राष्ट्रिय उत्थान प्रतिष्ठान र नेपाल तामाङ घेदुङ।

तामाङ, परशुराम (२०७५). तामाङ जाति. काठमाडौँ: डि.बि.ओड प्रेस. प्रा.लि. ।

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र. (२०४९). प्राथमिक तहको पाठ्यक्रम. सानोठिमी।

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र. (२०७६). आधारभूत तह (कक्षा १–३) को पाठ्यक्रम. सानोठिमी।

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र. (२०७६). स्थानीय पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन मार्गदर्शन (मातृभाषामा शिक्षासहित). सानोठिमी।

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र. (२०७६). राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६ संशोधनसहित). सानोठिमी।

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र. (२०७७). आधारभूत शिक्षा पाठ्यक्रम (कक्षा ६–८). सानोठिमी।

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र. (२०७८). आधारभूत शिक्षा पाठ्यक्रम (कक्षा ४–५). सानोठिमी।

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय. (२०७८). नेपालको राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन. काठमाडौँ।

विगु गाउँपालिका. (२०८०). विगु गाउँपालिका स्थानीय पाठ्यक्रम (कक्षा १–५). दोलखा।

लिखु तामाकोशी गाउँपालिका. ( ). स्थानीय पाठ्यक्रम (कक्षा १-५), रामेछाप।

लोप्चन, लोक बहादुर. (२०८१). मातृभाषामा शिक्षाको पाठ्यक्रम (कक्षा १–३). ओखलढुङ्गा: खिजीदेम्वा गाउँपालिका।

लोप्चन, लोक बहादुर. (२०८२). तामाङ भाषा र साहित्य शिक्षण. काठमाडौँ: बहुभाषिक शिक्षा तथा सञ्चार प्रा.लि. ।

लोप्चन, लोक बहादुर.(२०८२). सरकारी कामकाजको भाषा तथा मातृभाषामा शिक्षा. काठमाडौँ: बहुभाषिक शिक्षा तथा सञ्चार प्रा.लि. ।

लोप्चन, लोक बहादुर. (२०८३), तामाङ भाषाको पाठ्यक्रम (कक्षा १-८), विगु गाउँपालिका, दोलखा।

अनुसूची १

कक्षा १-३ को भाषिक मूल्याङ्कन अभिलेखीकरण फारम

कक्षाः१ **विषयः मातृभाषा विषय**

विद्यार्थीको नामः………………………….. **विद्यार्थीको रोल नम्बरः**

पाठः १ वर्ण

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	स्वर वर्ण (अ-आ) उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्य वर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	अ- आ बाट बनेका पारिवारिक वर्णहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित अ-आ सस्वर पठन	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सुनाइबाट पाठबोध गर्न, अ-आ हाउभाउसहित पढ्न, सुनाइसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल गर्न	पठनबोध	छलफल,प्रश्नोत्तर,					
७.	सिधा र छड्के धर्काहरू कोर्न, छाया अ-आ अक्षरमा अक्षर लेख्न, अ-आ वर्ण लेख्न	लेखाइ	धर्का कोर्ने,अक्षर छाप्ने,अक्षर लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१ को (क-थ) सम्मका सबै पाठहरूमा यसैगरी सबैको मूल्याङ्कन गर्ने

पाठ-२ म र मेरो परिवार

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	म र मेरो परिवारको बारेमा कुराकानी,संवाद र	ध्वनि	कुराकानी, अवलोकन र					

	प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	सचेतीकरण	छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्य वर्ण सचेतीकरण	पाठमा प्रयुक्त शब्द उच्चारण र लेखन					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-३ म र मेरो दैनिकी

क्र.सं.	**सिकाइ उपलब्धि**	**परीक्षण गर्ने पक्ष**	**साधन**	**नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन**		**थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन**		**कैफियत**
				मिति	**अङ्क**	**मिति**	**अङ्क**	
१.	म र मेरो दैनिकीसँग सम्बन्धित विषयमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-४ हाम्रो तामाङ समुदाय

क्र.सं.	**सिकाइ उपलब्धि**	**परीक्षण गर्ने पक्ष**	**साधन**	**नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन**		**थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन**		**कैफियत**
				मिति	**अङ्क**	**मिति**	**अङ्क**	

१.	तामाङ समुदायको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-५ मेरो विद्यालय

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	आफ्नो विद्यालयको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्य वर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-६ हाम्रो पेसा र व्यवसाय

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	

१.	तामाङ जातिको पेसा र व्यवसायको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर, वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-७ मेरो सरसामन

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	आफ्नो सरसामनको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर, वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-८ हाम्रो वरपरको वातावरण

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अ	मिति	अ	

					ङ्क		ङ्क	
१.	आफ्नो वरपरका वातावरणको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-९ हाम्रो संस्कृति

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ संस्कृतिको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१० हाम्रो खानेकुरा

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ समुदायको विशेष खानेकुराको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर, वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-११ मेरो रुचि र बानी

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	प्रत्ये विद्याथीसँग उनीहरूको रुचि र बानीको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१२ हाम्रो वरपरका जीवजनावर

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	आफ्नो वरपरका जीवजनावरको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल,प्रश्नोत्तर,					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१३ तामाङ गाउँ (राज्य)

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ गाउँ वा राज्यको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१४ तामाङ भाषा

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ भाषाको सुनाइ र बोलाइसम्बन्धी सीप र समक्षता विकास गर्ने	श्रव्य र वाचन	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	तामाङ भाषाको पढाइ र लेखाइसम्बन्धी सीप र सामर्थ्य विकास गर्ने	श्रव्य पठन र लेखन	तामाङ लिपि र वर्ण पहिचान, सङ्केतन					
३.	तामाङ भाषामा कार्यमूलक व्याकरणको सामान्य प्रयोग गर्ने	पदसङ्गति	पद सङ्गति पहिचान र मिलान					

पाठ १५ तामाङ बालसाहित्य

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ भाषाका कविता र बाल कविता गति, यति र लय मिलाई वाचन गर्ने	लयबोध, आदर्श वचन	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	तामाङ भाषामा प्रबन्ध, कथा पठन र लेख्न गर्ने,	पठनबोध र लेखन	बोध प्रश्नको उत्तर दिन सक्ने निर्देशित लेखन अभ्यास					

पाठ १६ तामयीग लिपि र वर्ण

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ भाषाका वर्ण र लिपिसँग परिचित हुन	तामाङ वर्ण र लिपि चिन्ह पहिचान	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	तामाङ भाषा र तामयीग लिपिसँग पहिचान गर्न,	श्रव्य तथा दृश्यबोध	तामाङ लिपि र वर्ण पहिचान, सङ्केतन					

पाठ १७ हाम्रो गन्ती प्रणाली

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा अङ्क १ देखि १० सम्म पढ्न र गणना गर्ने,	तामाङ वर्ण पहिचान र गणना	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा अङ्क १ देखि १० सम्म अक्षरमा लेख्न र प्रयोग गर्ने	अङ्क र अक्षरमा लेखन र प्रयोग	अङ्क र अक्षरमा लेखन					

कक्षा १-३ को मूल्याङ्कन अभिलेखीकरण फारम

कक्षाः२ **विषयः मातृभाषा विषय**

विद्यार्थीको नामः................................. **विद्यार्थीको रोल नम्बरः**

पाठ-१ म र मेरो परिवार

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	म र मेरो परिवारको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	पाठमा प्रयुक्त शब्द उच्चारण र लेखन					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-२ म र मेरो दैनिकी

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	म र मेरो दैनिकीसँग सम्बन्धित विषयमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर, वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					

४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-३ हाम्रो तामाङ समुदाय

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ समुदायको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल,प्रश्नोत्तर,					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-४ मेरो विद्यालय

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	आफ्नो विद्यालयको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					

	गर्न							
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-५ हाम्रो पेसा र व्यवसाय

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अ ङ्क	मिति	अ ङ्क	
१.	तामाङ जातिको पेसा र व्यवसायको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-६ मेरो सरसामन

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अ ङ्क	मिति	अ ङ्क	
१.	आफ्नो सरसामनको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					

	गर्न							
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ- ७ हाम्रो पुर्खाको सीप

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	आफ्नो पूर्खाको सीपको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-८ हाम्रो संस्कृति

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ संस्कृतिको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्य वर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					

	गर्न							
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठनबोध	छलफल,प्रश्नोत्तर,					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-९ हाम्रो सञ्चार

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	सञ्चारको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१० हाम्रो खानेकुरा

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ समुदायको विशेष खानेकुराको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्य वर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					

४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल ,प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-११ मेरो रुचि र बानी

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	प्रत्ये विद्याथीसँग उनीहरूको रुचि र बानीको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर, वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर,					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१२ हाम्रो वरपरका जीवजनावर

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	आफ्नो वरपरका जीवजनावरको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					

३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठनबोध	छलफल,प्रश्नोत्तर,					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१३ तामाङ गाउँ (राज्य)

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ गाउँ वा राज्यको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१४ तामाङ भाषा

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ भाषाको सुनाइ र बोलाइसम्बन्धी सीप र समक्षता विकास गर्ने	श्रव्य र वाचन	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					

२.	तामाङ भाषाको पढाइ र लेखाइसम्बन्धी सीप र सामर्थ्य विकास गर्ने	श्रव्य पठन र लेखन	तामाङ लिपि र वर्ण पहिचान, सङ्केतन					
३.	तामाङ भाषामा कार्यमूलक व्याकरणको सामान्य प्रयोग गर्ने	पदसङ्गति	पद सङ्गति पहिचान र मिलान					

पाठ १५ तामाङ बालसाहित्य

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ भाषाका कविता र बाल कविता गति, यति र लय मिलाई वाचन गर्ने	लयबोध, आदर्श वचन	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	तामाङ भाषामा प्रबन्ध, कथा पठन र लेख्न गर्ने,	पठनबोध र लेखन	बोध प्रश्नको उत्तर दिन सक्ने निर्देशित लेखन अभ्यास					

पाठ १५ तामयीग लिपि र शब्द

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ भाषा र तामयीग लिपि लिखित शब्द पहिचान गरी पढ्न	तामाङ वर्ण र लिपि शब्द पठन	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	तामाङ भाषालाई तामयीग लिपिमा साधारण शब्द पठन र प्रयोग गर्न	तामाङ भाषा र तामयीग लिपिमा सञ्चार	तामाङ भाषामा शब्द खोज, पहिचान र प्रयोग					

पाठ १६ हाम्रो गन्ती प्रणाली

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ भाषामा आधारभूत गन्तीको प्रयोग गर्ने,	तामाङ गन्तीका अङ्क पहिचान	अङ्क गणना र प्रयोग					
२.	तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा अङ्क ११ देखि १०० सम्म अक्षरमा लेख्ने र प्रयोग गर्ने	अङ्क र अक्षरमा लेखन र प्रयोग	अङ्क र अक्षरमा लेखन र प्रयोग					

कक्षा १-३ को मूल्याङ्कन अभिलेखीकरण फारम

कक्षाः ३ **विषयः मातृभाषा विषय**

विद्यार्थीको नाम-…………………………. **विद्यार्थीको रोलनम्बरः**

पाठ-१ म र मेरो परिवार

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	म र मेरो परिवारको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	पाठमा प्रयुक्त शब्द उच्चारण र लेखन					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-२ म र मेरो दैनिकी

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	म र मेरो दैनिकीसँग सम्बन्धित विषयमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा	पठनबोध	छलफल,प्रश्नोत्तर,					

	छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न							
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-३ हाम्रो तामाङ समुदाय

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ समुदायको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-४ मेरो विद्यालय

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	आफ्नो विद्यालयको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्य वर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल,प्रश्नोत्तर,					

७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-५ हाम्रो पेसा र व्यवसाय

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ जातिको पेसा र व्यवसायको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-६ मेरो सरसामन

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	आफ्नो सरसामनको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्य वर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूचि, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					

७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ- ७ हाम्रो पुर्खाको सीप

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	आफ्नो पूर्खाको सीपको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-८ हाम्रो संस्कृति

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ संस्कृतिको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					

८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-९ हाम्रो सञ्चार

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	सञ्चारको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर, वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल,प्रश्नोत्तर,					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१० हाम्रो खानेकुरा

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ समुदायको विशेष खानेकुराको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्य वर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउसहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल,प्रश्नोत्तर,					

७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-११ मेरो रुचि र बानी

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	प्रत्येक विद्याथीसँग उनीहरूको रुचि र बानीको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्य वर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१३ तामाङ गाउँ (राज्य)

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ गाउँ वा राज्यको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्द भण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					

६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल,प्रश्नोत्तर,					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१४ तामाङ भाषा

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ भाषाको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर, वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्य वर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					
६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्नगर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ-१५ तामाङ साहित्य

क्र.सं.	सिकाइ उपलब्धि	परीक्षण गर्ने पक्ष	साधन	नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन		थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन		कैफियत
				मिति	अङ्क	मिति	अङ्क	
१.	तामाङ साहित्यको बारेमा कुराकानी,संवाद र प्रश्नोत्तरको क्रममा तामाङ भाषाको प्रयोग गर्न	ध्वनि सचेतीकरण	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	अक्षर,शब्द,वस्तु र सङ्केत पहिचान गर्न ध्वनि सङ्केतन गर्न	श्रव्य तथा दृश्यबोध	स्वर ,वस्तु र सङ्केत पहिचान सङ्केतन र विसङ्केतन					
३.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू उच्चारण गर्न र लेख्न	लेख्यवर्ण सचेतीकरण	ढाँचा लेखन र रङ भरण					
४.	पाठमा प्रयुक्त शब्दहरू पहिचान गरी उच्चारण गर्न	शब्दभण्डार	शब्दसूची, अर्थबोध र प्रयोग					
५.	हाउभाउ सहित सस्वर पठन गर्न	पठन प्रवाह	हाउभाउसहितको पठन					

६.	सस्वर पठन गरी पाठसँग सम्बन्धित विषयमा छलफल र प्रश्नोत्तर गर्न	पठनबोध	छलफल, प्रश्नोत्तर					
७.	अनुलेखन गर्न	लेखाइ	शब्द र वाक्यहरू लेखन					
८.	पारिवारिक परिवेशका नामहरू चिन्न	कार्यमूलक व्याकरण	मौखिक प्रयोग					

पाठ १५ तामयीग लिपि र वाक्य

क्र.सं.	**सिकाइ उपलब्धि**	**परीक्षण गर्ने पक्ष**	**साधन**	**नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन**		**थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन**		**कैफियत**
				मिति	**अङ्क**	**मिति**	**अङ्क**	
१.	तामाङ भाषा र तामयीग लिपिमा लिखित सामग्री पढ्न	तामाङ वर्ण र लिपि वाक्य पठन	कुराकानी, अवलोकन र छलफल					
२.	तामाङ भाषालाई तामयीग लिपिमा साधारण वाक्य गठन र प्रयोग गर्न	तामाङ भाषा र तामयीग लिपिमा सञ्चार	तामाङ भाषामा संवाद, सञ्चार र प्रयोग					

पाठ १६ हाम्रो गन्ती प्रणाली

क्र.सं.	**सिकाइ उपलब्धि**	**परीक्षण गर्ने पक्ष**	**साधन**	**नियमित पढाइ पछिको मूल्याङ्कन**		**थप सहायता पछिको मूल्याङ्कन**		**कैफियत**
				मिति	**अङ्क**	**मिति**	**अङ्क**	
१.	तामाङ भाषामा आधारभूत गन्तीको प्रयोग गर्ने,	तामाङ गन्तीका अङ्क पहिचान	अङ्क गणना र प्रयोग					
२.	तामाङ भाषाको तामयीग लिपिमा अङ्क १ देखि १००० सम्म अक्षरमा लेख्ने र प्रयोग गर्ने	अङ्क र अक्षरमा लेखन र प्रयोग	अङ्क र अक्षरमा लेखन र प्रयोग					

अनुसूची-२

कक्षा ४ - ८ को आन्तरिक मूल्याङ्कन

मातृभाषा विषय

क्र. सं.	विद्यार्थीको नाम	आँकलन-१			आँकलन-२			आँकलन-३			आँकलन-४			औसत		
		सह ४	सिकाइ स्तर २०	प्रयोगात्मक १६	सह४	सिकाइ स्तर २०	प्रयोगात्मक १६	सह ४	सिकाइ स्त २०र	प्रयोगात्मक १६	सह ४	सिकाइ स्तर २०	प्रयोगात्मक १६	सह ४	सिकाइ स्तर २०	प्रयोगात्मक १६
१.																
२.																
३.																
४.																
५.																
६.																
७.																
८.																
९.																
१०.																
११.																
१२.																
१३.																
१४.																
१५.																
१६.																
१७.																
१८.																
१९.																
२०.																

मितिः **विषय शिक्षकको नामः**

दस्तखतः

आन्तरिक मूल्याङ्कन

विषयः मातृभाषा विषय

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम	कक्षा सहभागिता तथा सक्रियता ४	मुख्य उपलब्धिमा विद्यार्थीको सिकाइस्तर २०	प्रयोगात्मक/परियोजना १६	आवधिक परीक्षा			जम्मा ५०
					प्रथम ५	द्वितीय ५	जम्मा - १०	
१.								
२.								
३.								
४.								
५.								
६.								
७.								
८.								
९.								
१०.								
११.								
१२.								
१३.								
१४.								
१५.								
१६.								
१७.								
१८.								
१९.								
२०.								

मितिः

विषय शिक्षकको नामः

दस्तखतः

अनुसूची ३

आन्तरिक र बाह्य मूल्याङ्कन प्रकृति र भार

कक्षा ४-८ को आन्तरिक मूल्याङ्कन

क्र.सं.	मूल्याङ्कनको प्रकृति	अङ्क
१.	कक्षा सहभागिता	४
२.	परियोजना कार्य	३६
३.	त्रैमासिक परीक्षा	१०
	जम्मा	५०

आवधिक मूल्याङ्कन कक्षा ४-८

क्र.सं.	प्रश्नको प्रकृति	प्रश्नको किसिम	प्रश्नको भार	प्रश्न सङ्ख्या	जम्मा अङ्क
१.	ज्ञान तथा बोध	अतिछोटो	१	८	८
२.	प्रयोग तथा सिर्जनात्मक	छोटो	३	९	२७
३.	उच्च दक्षता	लामो	५	३	१५
			जम्मा	२०	५०

अतिछोटो प्रश्न कुनै पनि पाठबाट नदोहोरिने गरी सोध्ने,

छोटो र लामो प्रश्न प्रत्येक पाठबाट एउटा एउटा पर्ने गरी सोध्ने ।

अनुसूची-४

तामाङ भाषासम्बन्धी विवरण सङ्कलनमा सहभागी वडाध्यक्ष प्रधानाध्यापक र शिक्षकको नामावली

क्र.सं.	वडाध्यक्ष/प्रअ वा शिक्षकको नामावली	पद	वडा/विद्यालय
१.	श्री प्रदीप कुमार तामाङ (स्युबा)	वडाध्यक्ष	वडा नं. १
२.	श्री जयप्रसाद तिमल्सिना	प्रधानाध्यापक	श्री त्रिपुरेश्वर मा.वि. दुरागाउँ
३.	श्री सरस्वती श्रेष्ठ	प्रधानाध्यापक	श्री सहिद अर्जुन नरेश आ.वि.
४.	श्री लेखकुमारी दाहाल	प्रधानाध्यापक	श्री सहिद अर्जुन नरेश आ.वि.
५.	श्री जेनी तामाङ (स्युबा)	कर्मचारी	श्री जनकल्याण आ.वि.
६.	श्री सन्तोष पौडेल	वडाध्यक्ष	वडा नं. २
७.	श्री हरिप्रसाद पौडेल	शिक्षक/प्रअ	श्री अरूणोदय मा.वि.
८.	श्री रेख बहादुर पौडेल	सदस्य	गाउँ शिक्षा समिति सदस्य
९.	श्री सुष्मादेवी शर्मा पौडेल	शिक्षक/प्रअ	श्री सहिदस्मृति आ.वि.
१०.	श्री गोपालराज तामाङ	वडाध्यक्ष	वडा नं. ३
११.	श्री इन्द्रमाया श्रेष्ठ	सदस्य	वडा नं. ३ कार्यापालिका सदस्य
१२.	श्री सूर्य कुमारी खत्री	शिक्षक/प्रअ	श्री वृखेश्वर मा.वि. खोल्मागाउँ
१३.	श्री रामकुमार खत्री	शिक्षक/प्रअ	श्री छिरिङगै आ.वि. चिलाउने
१४.	श्री तेन्जेन बहादुर तामाङ	शिक्षक/प्रअ	श्री बालकन्यादेवी आ.वि.
१५.	श्री बुद्धि बहादुर तामाङ	शिक्षक/प्रअ	श्री छिरिङगै आ.वि. चिलाउने
१६.	श्री मोहन चौधरी	शिक्षक/प्रअ	श्री वृखेश्वर मा.वि. खोल्मागाउँ
१७.	श्री दिपक पुलामी मगर	वडाध्यक्ष	वडा नं. ४
१८.	श्री राजेश प्रसाद उपाध्याय तिमल्सेना	वडा सदस्य	वडा सदस्य
१९.	श्री केवल बहादुर तिमल्सेना	प्रअ	श्री भृङगेश्वर मा.वि. धारापानी
२०.	श्री दिर्घ बहादुर खड्का	प्रअ	श्री सेतीदेवी आ.वि. नागी
२१.	श्री पार्वती तामाङ	शिक्षक	श्री भृङगेश्वर मा.वि. धारापानी
२२.	श्री कैलाश प्रसाद तिमल्सिना	स.प्रअ	श्री भृङगेश्व्र मा.वि. कोटगाउँ
२३.	श्री विष्णुप्रसाद भट्ट	शिक्षक	श्री रूपादेवी आ.वि. कल्लेरी
२४.	श्री सन्तले तामाङ	शिक्षक/प्रअ	श्री झट्टेश्वर मा.वि.धोबी
२५.	श्री लक्ष्मण सिं खत्री	शिक्षक/प्रअ	श्री बुद्ध जनप्रिय मा.वि. नागदह
२६.	श्री सरस्वती तामाङ	शिक्षक/प्रअ	श्री लालीगुराँश छेरेङगाई आ.वि.
२७.	श्री मञ्जुश्री तामाङ	शिक्षक/प्रअ	श्री लालीगुराँश छेरेङगाई आ.वि.
२८.	श्री रामकृष्ण अधिकारी	शिक्षक/प्रअ	श्री सेतीदेवी आ.वि.
२९.	श्री तिलक बहादुर तामाङ	शिक्षक/प्रअ	श्री बुद्ध जनप्रिय मा.वि. नागदह
३०	श्री ईश्वरी बरूवाल	शिक्षक/प्रअ	श्री मालिका आ.वि.
३१.	श्री कुमार थापा मगर	शिक्षक/प्रअ	श्री बुद्ध जनप्रिय मा.वि. नागदह
३२.	श्री तुलसी श्रेष्ठ	विव्यस अध्यक्ष	श्री झट्टेश्वर मा.वि.
३३.	श्री भीम बहादुर तामाङ	शिक्षक/प्रअ	श्री तामाकोशी ज.जा. मा.वि.
३४.	श्री विजय सुनुवार	शिक्षक/प्रअ	श्री भूमेथान आ.वि.

३५.	श्री गोमा श्रेष्ठ	शिक्षक/प्रअ	श्री जनता आ.वि.
३६.	श्री गोविन्द थापा	शिक्षक/प्रअ	श्री जनता आ.वि.
३७.	श्री पुनम घिसिङ	शिक्षक/प्रअ	श्री कैलेश्वर आ.वि.
३८.	श्री राजेन्द्र प्रसाद पौडेल	शिक्षक/प्रअ	श्री नवदर्शन मा.वि. तिल्पुङ
३९.	श्री प्रकाशचन्द्र श्रेष्ठ	शिक्षक/प्रअ	श्री बालज्योती आ.वि. तिल्पुङ
४०.	श्री सुकुडोल्मा तामाङ	शिक्षक/प्रअ	श्री गौतमबुद्ध आ.वि. तिल्पुङ
४१.	श्री प्रकाशचन्द्र श्रेष्ठ	शिक्षक/प्रअ	श्री बालज्योती आ.वि. तिल्पुङ
४२.	श्री सुकुडोल्मा तामाङ	शिक्षक/प्रअ	श्री गौतमबुद्ध आ.वि. तिल्पुङ

लिखु तामकोशी गाउँपालिका

ལི་ཁུ་ ཏ་མ་གོ་ཤི་ གཨུ་པ་ལི་ག་

रामेछाप, बागमती प्रदेश

རོ་ལ་ཁ་ བག་མ་ཏི་ བྲ་དེས་